

महाकविश्रीमद्भग्मटविरचित्
नेमिनिर्वाणस् ।

अथपुरमहाराजाश्रितमहामहोपाध्यायपण्डितदुर्गाप्रसाददारक-
केदारनाथकृपाङ्गीकृतशोधनकर्मणा शिवदृतशर्मणा,
मुम्बापुरवासिपरबोपाह्नशाष्ट्वरङ्गात्मजकाशी-
नाथशर्मणा च संशोधितम् ।

द्वितीयावृत्तिः ।

तच्च

मुम्बद्यां

पाण्डुरङ्ग जावजी इत्येतौ,
स्त्रीये निर्णयसागरस्यमुद्दण्डालये मुद्रयित्वा
प्राकाश्यं नीतम् ।

शकाब्दः १८५८, सनाब्दः १९३६.

मूल्यं १५ अणकाः ।

काव्यबाला ।

महाकविश्रीमद्भागभटविरचित्
नेमिनिर्वाणम् ।

प्रथमा सर्गः ।

श्रीनामिसूनोः पदपश्चयुग्मनलाः सुखानि प्रथमन्तु ते वः ।
सैमं नमस्त्राकिशिरः किरीदसंष्टुप्पविलक्षणीयितं यैः ॥ १ ॥
निःशेषविद्येश्वरमात्मायासि तं बुद्धिहेतोरजितं जिनेन्द्रिय ।
अवादि सर्वानुपवातद्वृत्तमा येनागमः संगमितस्थितार्थः ॥ २ ॥
आदित्यचक्रेण कृतैककालग्रदक्षिणप्रकल्पेन भवत्या ।
लुतेव नालोक्यत यस्य कायच्छाया स वः पातु जिनस्त्वतीयः ॥ ३ ॥
त्रेयासि दिश्यादभिनन्दनो वः स सर्वदा यस्य ढर्मतत्त्व ।
व्यर्थभिवन्ती हृदि पुण्यवाणवाणावलिमुक्तिवरसगासीत् ॥ ४ ॥
अपारसंसारसमुद्रनां व देयाद्याद्वः सुपतिर्मतिं नः ।
नित्यप्रियायोगकृते यदन्ते तपस्तीवाविरतं रथाङ्गः ॥ ५ ॥
पद्मासनस्थः स्फुटपदानेत्रः पद्मारुणश्रीर्घृतपद्मलक्ष्मा ।
पद्मपमो नः प्रभवेऽस्तु नित्यं पद्माप्रदानोद्घातपाणिपद्मः ॥ ६ ॥

१. अयं च श्रीमान्कारभटमहारुद्धिः कदा कलमम्महीमण्डलं मण्डयाभास—इसि
यथेष्वनाया बागभटाल्क्ष्मेरे आदियमन्तसुखाहरणेत्रु 'करम्मारभूमी-' (१।४६) इत्या-
विप्रद्वृत्तकालस्थानपथानां संगृहीतत्वैन बागभटाल्क्ष्मेरकर्तुवागभटतोऽस्तु बागभटल
आशीर्वद्यमैक्ये वा बालपनीयम्. आये अग्नममूर्तिसमयाग्निकथः, अस्ये बागभटाल-
कारभूमिकातो निर्णेयः २. समन्वेषणालक्ष्म्.

खस्ति क्रियात्स्वस्तिकलाङ्घनो नः स्तम्भायमानोरुभुजः सुपार्शः ।
 विडम्बयामास विलासवेशमश्रियं सदा यः करुणातरुप्पा: ॥ ७ ॥
 चन्द्रप्रभाय प्रभवे त्रिर्षध्यं तसै नमो विसयनीयमासे ।
 यत्पादपञ्चौ सविधस्थितेऽपि चन्द्रे विनिद्राङ्गुतकान्तियुक्तौ ॥ ८ ॥
 भूरिप्रभानिर्जितपुष्पदन्तः करायतिन्यकृतपुष्पदन्तः ।
 त्रिकाळसेवागतपुष्पदन्तः श्रेयांसि नो यच्छतु पुष्पदन्तः ॥ ९ ॥
 मूर्धा मुहुश्चुम्बितमूत्लेन तं शीतलं देवमहं नमामि ।
 यस्मिन्मनोवर्तिनि सर्वतोऽसौ निवर्तते दुर्गतिदुःखतापः ॥ १० ॥
 सुवर्णवर्णद्युतिरस्तु भूल्यं श्रेयान्विनुवां विनेतपसूतः ।
 उच्चैस्तरा यः सुगतिं ददानो विष्णोः सदानन्दयति म चेतः ॥ ११ ॥
 श्रीबाहुपूज्यः स जपारुणो वः श्रेयः क्रियाह्रादशतीर्थनाथः ।
 सद्गुरुमुखावलिमध्यवर्ती यः पद्मरागश्रियमादभासि ॥ १२ ॥
 वन्दामहे पादसरोजयुग्ममन्तः कृपालोविमैलस्त तस्य ।
 यश्चापषष्ठा कलिताङ्गयष्टितथापि पार्श्वस्थितकोलराजः ॥ १३ ॥
 ज्योतिर्गणैः संतदसेव्यमानर्मनन्तमाकाशमिथ स्त्रीमि ।
 सूर्यायते यत्र विभावितानं निशाकरत्याननमण्डलं च ॥ १४ ॥
 तं धर्मनामानमहं महेशं भक्त्या भवच्छेदकरं सरामि ।
 यः सुक्रतामानुसुतत्वमुखैर्व्रतप्रभास्यां वदतीव देवः ॥ १५ ॥
 शान्तिं स वः शान्तिजिनः करोतु विभ्राजमानो सुगलाङ्घनेन ।

१. 'पुष्पदन्तौ पुष्पवन्तावेकोक्त्या शक्तिभास्करौ' इति हैमः, २. 'पुष्पदन्तस्तु दिव्यांगे विनमेदे गणान्तरे' इति हैमः, ३. 'शीतलः शिशिरेऽर्हति' इति हैमः, ४. 'श्रेयसस्तीर्थकरस्य माता विनता' इति दिव्यणी, ५. 'विमलेऽर्हति निर्भले' इति हैमः, ६. 'अनन्तस्तीर्थकृद्विदि । विष्णो शेषे' इति हैमः।

शशीव विश्वमदैकहेतुर्यः पापचक्रव्यथको बभूव ॥ १६ ॥
 देव्याः श्रियो यस्तनयः प्रसिद्धः श्रीकुन्दुरत्यहुतरूपमूर्तिः ।
 विगाहमानोऽपि मनांसि नासीत्कस्यापि तापाय स वः पुनातु ॥ १७ ॥
 अराय तस्मै विजितसराय नित्यं नमः कर्मविमुक्तिहेतोः ।
 यः श्रीसुभित्रातनयोऽपि भूत्वा रौमानुरक्तो न बभूव चित्रम् ॥ १८ ॥
 तथः कुठारक्षतकर्मवल्लिर्मङ्गिर्जिनो वः श्रियमातनोतु ।
 कुरोः सुतस्यापि न यस्य जातं दुःशासनत्वं सुवनेश्वरस्य ॥ १९ ॥
 त्रै मति श्रीसूनिसत्तात्यभिकालविद्वा विद्वान् तुष्टः ।
 अन्तर्विरुद्ध्याज्ञ पवः प्रचारं येनात्मदुर्गादरिचक्रमस्तम् ॥ २० ॥
 नमामि भक्तया नगिनामधेयं सर्वज्ञमज्ञानतमोनिवृत्त्यै ।
 खिन्नो भवाध्वञ्चमणेन नूरं यो धोगनिद्रामभज्जिनेन्द्रः ॥ २१ ॥
 श्रीनेमिनाथस्य जयन्ति कान्तास्तः कान्तयो यामुनदीचिक्ष्याः ।
 घमोपदेशो दशनप्रमाणिः फेनायितं यत्र विसारिणीभिः ॥ २२ ॥
 श्रीपार्थनाथः स जयत्यजस्ते यस्मिन्ननेकान्तविधायिहेतौ ।
 स्थिनिग्रहव्यप्रतया स्थितानामेकान्तमन्तर्न सुखं परेषाम् ॥ २३ ॥
 श्रीवीरनाथाय नमः प्रकाममन्तवीर्यातिशयाय तस्मै ।
 अन्तःस्थमेकाङ्गपरिआहो यः कामादिचक्रं युग्मज्जिगाय ॥ २४ ॥
 सा भारती यो विभवाय भूयाद्वद्वलकीगीतरसेन लक्ष्मीः ।
 कराभ्यूते कमले वसन्ती सहानवस्यावत्तमागत् ॥ २५ ॥
 एकः प्रकृत्या जगतोऽनुकूलः प्रकाशमन्यः प्रतिकूल एव ।
 अतः सतोऽनाप्यसतोऽनुवृत्तौ विशेषशाली भवति प्रयतः ॥ २६ ॥

१. पापसमूहस्य, पापिचक्रवाकाना वा. २. श्रुमित्रा दशरथपत्नी, अरतीर्थकर-
 माता वा. ३. रामो दाशरथिः, रामा अवस्थः.

गुणप्रतीतिः सुजनाज्जनस्य दोषेष्ववशा सर्कवस्तितेषु ।

अतो ध्रुवं नेह मम प्रजान्वे प्रमूलदोषेऽप्यमयोक्तव्यः ॥ २७ ॥

रम्याः सुराष्ट्राभिष्या प्रसिद्धा दिवो निवेशा इव सन्ति देशाः ।

तिलोचना यत्र कुपिः सुकेशी ली मञ्जुषोषा च किळ प्रकृत्या ॥ २८ ॥

गोमण्डलैर्दिंशुसनिष्ठकीर्णेन्द्रिहारहारपतिमैः समन्तात् ।

देशान्तराणां विभवेन द्वसा येऽवज्ञया हासमिवोद्भवन्ति ॥ २९ ॥

वपुर्वनाली हरितोत्तरीम्बुद्धासिसत्पत्रलतं यदन्त्याः ।

वत्रावनेविभ्रमदर्पणत्वं सरांडि प्रस्त्रयन्तलोऽप्यन्ति ॥ ३० ॥

चक्षुः पराभूतमिवाचसेदं संभूय संप्राप्तसुपद्रवाय ।

निरुचते गीतगुणेन गोप्यः क्षेत्रेषु यत्रानिश्चयेणयूथम् ॥ ३१ ॥

यत्रार्जुनीभिस्तुदिनार्जुनामिरध्यासिताः शाद्रुलभूमिभगाः ।

वना नमस्तः पतिताः कथंचित्सर्वं बलाकाभिरिवावमान्ति ॥ ३२ ॥

विरुद्धमानामृषभामिरामैर्मैर्गरीयो गुणसनिवेशाम् ।

सरस्तातीसनिधिभाजमुर्वी ये सर्वतो ध्रोषवर्तीं यदन्ति ॥ ३३ ॥

देशवर्जनम् ।

तत्र प्रसिद्धास्ति विचित्रहर्ष्या रम्या पुरी द्वारवतीति नामा ।

पर्यन्तविस्तारिविशालशालच्छायाछविर्भृत्यरिस्ताप्योषिः ॥ ३४ ॥

विलोक्यक्षेत्रोलकरप्रहरैर्वार्षीरणैर्धातुनिपातिदन्तैः ।

यद्वप्यमुच्छेत्तुमज्जातशक्तिः क्षेत्रैर्विलक्षो हस्तीव सिन्धुः ॥ ३५ ॥

राघव्यधाम्यासपरेण यस्यामासाद्य तत्कार्मुककर्म दाक्ष्यम् ।

मनोमुखा विश्वमनांसि मन्ये नीतानि लोलम्यपि लक्ष्यभावम् ॥ ३६ ॥

परिस्तुरन्मज्जलपुण्डरीकच्छायापनीतात्पसंप्रयोगैः ।

या रज्जहंसैरुपसेव्यमाना राजीविनीवाम्बुनिकौ दराज ॥ ३७ ॥

एवं विषां तो निजराजषालीं निर्माणकामीसि कुतूहलेन ।
 छायाछलादच्छजले पयोधी प्रवेससा या किञ्चित्तेष रेजे ॥ ३८ ॥
 नक्षयमाणैर्मिक्षिक्षणैरौः पात्रपक्षैरतिहारहौः ।
 अूभिश्च चापाकृतिभिर्विरेजुः कामाखशाला हव यत्र बालः ॥ ३९ ॥
 यत्राङ्गनागानवितीर्णकर्णैरनारतं केलिकुरुगयुमैः ।
 न खैरकान्तारविहारहेलाविदोगदुःखानि विभावितानि ॥ ४० ॥
 प्राचीं परित्यज्य नवानुरागासु पेतिवानिन्दुरुदात्कान्तिः ।
 उच्चैस्तनां रक्षनिवासभूमि कान्तां समाश्लिष्यति यत्र नक्षम् ॥ ४१ ॥
 प्रकोपकम्पाघरवन्दुरभ्यो भयं वधूस्यस्तरुणेषु यस्याम् ।
 कर्पूरकालेयकसौरभाणी प्रभञ्जनः पौरगृहेषु चौरः ॥ ४२ ॥
 उकुञ्जशुक्रोत्करकेशरिष्यो मग्नाद्यर्थं पक्षमर्थं मृगो मे ।
 इतीच यत्र सफटिकाश्मशालाकरैर्सृगाङ्कः स्वगत्यादमूल ॥ ४३ ॥
 विलोकयन्यत्र कुतूहलेन लीलावतीनां मुखपद्मानि ।
 जडे सरः सेष्यरतिप्रदुक्ककणोत्पलाधातसुखं चिरेण ॥ ४४ ॥
 सुगन्धिनः संनिहिता मुखस्य स्मितद्युता विच्छुरिता वचनाम् ।
 मृद्गा वमुर्येत्र मृशं प्रसूनसंकान्तरेणूक्करकर्तुरा वा ॥ ४५ ॥
 उद्धवता नित्यविलोलवीची करोपदिष्टमिनवक्षियेव ।
 प्रासादचूलानिहितैश्वरलङ्घिनं नर्त या केतुमुजैरजसम् ॥ ४६ ॥
 अद्वयभित्तिः शरदभृत्या भूयधकाशे जलधेः सफलसे ।
 समुच्छलङ्घिर्धिर्पुलैस्तरैर्मीलितेव स्फुटफेनराजिः ॥ ४७ ॥
 मूर्त्यन्तरेण प्रतिविम्बनाङ्गा रक्षाकरं या खयमाविदेश ।
 भास्यन्ति भूयांसि च तादशानि रक्षानि नो चेत्कर्षमन्यथास्ताम् ॥ ४८ ॥
 रेजे दलचम्पकचारभासां यत्राङ्गनानां लजुरोमराजिः ।

शलाकयोन्मीलयतो विधातुर्सुखास्युतेषाज्जनयारिरेखा ॥ ४९ ॥
 आचद्वनानामणितान्कणद्विर्विहंगमैः सक्ततरङ्गवाहन् ।
 शिरोगुहाद्यत्र नदीनदीनसङ्गानपद्यन्मिथुनानि हर्षात् ॥ ५० ॥
 दुष्कर्मनिर्माणनियोगदक्षं मृगेक्षणानां च नृणां च नक्षम् ।
 निर्वासयामास निवासरदप्रभोद्वग्नैर्या बहिरन्वकारम् ॥ ५१ ॥
 सुश्रूयुगं चञ्चलनेत्रवाहं यस्यां स्फुरत्कुण्डलचारुचक्रम् ।
 आरुण्य जातलिङ्गद्विजेता वधूमुखस्यन्दनमङ्गजन्मा ॥ ५२ ॥
 मनो मनोभूरपि मानपात्रं यत्राङ्गनानां मदनो बबाधे ।
 भवन्ति यद्वा भधुवद्वराणः कुरुतेऽपि त्रिभूतवतः ॥ ५३ ॥
 घनम्रमं मूर्धजधूपधूमस्तोमेषु यस्यां गृहवाहिणानाम् ।
 अस्मक्युतश्चन्द्रकरैर्नेशायां चन्द्राशममय्यः सुषुकुः प्रणास्यः ॥ ५४ ॥
 यत्रेन्दुपादैः सुरमन्दिरेषु लुक्षेषु शुद्धसफटिकेषु नक्षम् ।
 चक्रे स्फुटं हाटककुम्भकोटिर्नेमसलाभोरुहकोशशङ्काम् ॥ ५५ ॥
 निशासु शश्यापरिवर्तलुक्षा कपोलपाली मृगनाभिशोभा ।
 अद्वसवत्कुण्डलनीलरलप्रभाभिरामासत यद्वधूनाम् ॥ ५६ ॥
 यैमैकवृचेष्ठनवाहनस्य प्रचेतसो यत्र घनेश्वरस्य ।
 व्याजेन जाने जयिनो जनस्य वासुव्यतां नित्यमगुर्दिगीशाः ॥ ५७ ॥
 भविष्यतस्तीर्थकरस्य नेमेनिमित्तमत्यन्तमनोहरश्रीः ।
 कृतिः सुराणां ससुरेश्वराणां या प्राप सीरीति ततः प्रसिद्धिम् ॥ ५८ ॥

१. शोभने भ्रुयुगं यत्र, शोभने भ्रुवौ युगं यत्र । चबडे नेत्रे वहतीति, चब-
 ल्नेत्रे एव वाहावश्वीं यत्र । स्फुरतोः कुण्डलयोश्चारु चक्रं यत्र, स्फुरन्ती कुण्डले
 एव चारणी चक्रं यत्र । २. अहिंसादिवमपरस्य, यम इलेक्षा सुख्या तृतीय-
 शक्तिर्थत्र । प्रभूतयानस्य, मेधवाहनस्येन्द्रस्य । प्रकृष्टचित्तस्य, वरुणस्य । घने-
 श्वरस्य, कुबेरस्य.

सद्गुरलक्षाकरचाहकाङ्गीं महीमिवान्या यदुवंशवन्धः ।
 अपालयत्तां विजयाभिधानं नृपः संमुद्रोपपदं दधानः ॥ ५९ ॥

शङ्खजङ्घलदिग्गजकर्णकीर्णिर्वैरिवाशासु सदा प्रदीपः ।
 यस्यारिभूमृद्भूतवंशदाहे प्रतापवद्धिः पदुतां बभार ॥ ६० ॥

यदर्धेचन्द्रापचितोचमाङ्गेरुदृण्डदोस्ताप्णवमादधानैः ।
 विद्वेषिभिर्देचशिवाप्रमोदैः कैः कैर्न दप्रे युधि रुदभावः ॥ ६१ ॥

यस्मिन्मुबो भर्तरि सत्यसंघे त्रयी गतिर्भूमिभृतां बभूव ।
 तत्पादसेवा मरणं रणे वा क्वचिन्निवासो विपुले वने वा ॥ ६२ ॥

द्वे कौतुके हन्त यदातपञ्चर्ढायातलस्थायिनि भूतलेऽस्मिन् ।
 संतापमापयदसाधुवर्गे यद्वृष्टिरप्यस्त्वलिता बभूव ॥ ६३ ॥

हौलापद्मीहन्त्वैपलज्जाः सलाभिग्नासुन्तप्रभावाः ।
 मध्यप्रयोगादबलाः सहेलं येनाक्रियन्त प्रतिपक्षमूरणः ॥ ६४ ॥

यस्मिन्नागज्जेतरि याचकेभ्यो आमानन्तान्वितरत्यजस्म ।
 स्पर्धानुबन्धादिव भूरिदेशत्यागं वितेने यदरातिर्वर्गः ॥ ६५ ॥

न अञ्जनस्वे परवर्णयुक्तिरासीक वाञ्छत्वमतः प्रतीमः ।
 यद्वैरिनारीनयनारविन्देष्वसंधिकार्यं प्रकटीबभूव ॥ ६६ ॥

ओरुं यशः कान्तमशकुवन्तस्त्वैरिषो ये युधि मृत्युमीयुः ।
 तैः कष्टमश्चात्रि वषः स्व एव दिव्याङ्गनाभिर्दिवि गीयमानः ॥ ६७ ॥

१. समुद्रविजयाभिधानम्, २. याणकर्तितम्, चन्द्रभूषितं वा । शिवा २-
 गाली, पार्वती वा । रौप्ररूपम्, शिषत्वं च । ३. 'हा' हल्यालपेन दूरीकृते कोप-
 लज्जे यैस्ते, हाल्या मधेनापद्मीकृते कोपलज्जे याभिस्ताः । सजोऽभिमानो येषां ते
 अत एषास्तो नवः प्रभाशो येषां ते, सुन्दरनाभिमानेनास्तो नवानो वृनां प्रभावो
 धैर्यस्तो याभिस्ताः । यद्वा—सजोऽभिमान आ समन्तात्स्वनोचत्वं यासां ताः ।
 यद्वा—सुन्दरो नाभिमानो यासां ताः, स्वनयोर्वप्रभाव उक्ता यासु ताः ।

शूले वदीयारिपुरे पुरोरेषाज्ञः पुरोवाहमवेत्य सत्यम् ।
 उत्कर्णिताः संसृतदुर्कृताश्च जिह्वाश्चलैस्त्रिलिङ्गमर्चः ॥ ६८ ॥
 आहारदानान्यखिलानि यच्छब्दायताक्षीरकृतार्थितर्थी ।
 यो दौनवत्से सुरलोकभक्तः को तुधपते राजगति विविदाम् ॥ ६९ ॥
 उरः प्रहारत्रुटितो रहारमुक्ताफलैरिविलक्षिनीनाम् ।
 पेते क्षिती यज्ञकर्तितिवद्यौ वीजैरिकाशुषुप्तप्रिलिखायाम् ॥ ७० ॥
 वसुंधरां धारयतः खधमें यस्योहदोषगिरिममण्डलस् ।
 कर्कौ कदाचित्त किळाभिमुख्यं भेजे दुराचार इवारिवर्गः ॥ ७१ ॥
 न केवलं अत्यदपीडसज्जादानञ्चूडमणयो नृपाणाम् ।
 भूरी (?) वभारनतभूमिगोलदोङ्गपि तैर्व्यालिपतेष्व धूष्टाः ॥ ७२ ॥
 अथात्मजं श्रीवसुदेवनाम्नः खभातुरत्यनुतमक्षिभाजः ।
 निवेशयामास स यौवराज्ये गोविन्दयानन्दितदेववृन्दम् ॥ ७३ ॥
 समुच्छलउत्कज्जलकोमलशीलसकालजन्मा यमुनाप्रवाहम् ।
 चिच्छेद यो दीप इव प्रभावांस्तमः समूहं लुदकोपयूहः ॥ ७४ ॥
 कथं यथावत्तनु चक्रपाणेनिरुच्यते तस्य चरित्रमत्र ।
 वघोषतायाः किल पूतनाया यः पीतरैङ्कोऽपि वभूत कालः ॥ ७५ ॥
 प्रक्षोपतः कष्टकितपकीर्णरसप्रभाकेशरभासुरास्यम् ।
 यः केलिनीलोत्सकवत्कर्तिन्द्रकाहात्कालियमाचकर्त्त्वे ॥ ७६ ॥
 विष्वसावन्वं त्रुटिवामसंधिं दलद्विशालक्षमुदस्तपादम् ।
 यथा शिशुत्वे शुकरं तथा यव्याणूरमलं दलयांचकर ॥ ७७ ॥
 रम्या अवानन्दकरी दण्डनः त्रिवं सदा सौरभसं पदमः ।

१. 'व क्षीरेण पायसेन' हसि विरोधः, 'अक्षयः ओरेज' हसि परिहारः.
 २. दानित्वे, इन्द्रजत्वे, ३. वर्षपरत्वेन विरोधः, अन्यार्थत्वेन परिहारः.

उन्मूलयन्यसोऽस्युपासुकैर्महाबलस्वं अगति परेदे ॥ ७८ ॥

गोवर्धनोदीभूति येन दोम्यामभ्युद्दते भूतलमापत्तन्त्रः ।

आरोहणार्थं स्फटिकावनद्वसोपानशोभा सारंतो चितेनुः ॥ ७९ ॥

रक्षेन लिप्सः करवज्जपासकान्तेन यः केशिकिशोरकस्य ।

दावाग्निधूमः स मया महीन्द्रज्ञालभिरालिष्ट इवावभासे ॥ ८० ॥

वशोदयानन्दसमीद्यालं प्रवर्षितास्मा विदध्विभूतिम् ।

रणे च दाने च विशालशक्तिर्भिर्ष्वकं सता यः प्रवर्षांचकार ॥ ८१ ॥

सेनाथ निर्भवितदानवनाथधारा

श्रीमांडवूकृतमहीतलभूरिमारः ।

राजा समुद्रविभयः सुतलभद्रेतोः

किं तज्जयद्वत्तमसौ चिरमाच्चार ॥ ८२ ॥

द्विरदकरञ्जलद्वारमाचारनन्न-

क्षितिपलुलितहारत्वस्तिकैः सखियुक्तम् ।

तरलतनयश्शूलप्राङ्गणं वीक्षमाणो

अवनस्त्वनिनाथः काननं सोऽथ मेने ॥ ८३ ॥

इति श्रीनैमिनिर्वाणे वामभटविरचिते महाकाष्ठे पुत्रविन्तामिधाने नाम
प्रवसः सर्गः ।

द्वितीयः सर्वः ।

अचैकदा सदसि दिग्नदरागतैरूपासितः वितिपतिभिर्महीषतिः ।

नभस्तलादवनितलनुसारिणीः सुराङ्गनाः स किंकददर्श चिलितः ॥ १ ॥

निरन्त्रुदे नभसि तु निद्युतः कचिच्चु तरकः प्रकटितस्तन्त्रयो दिशः ।

सविस्यैरिति नितरां जनैर्युद्दुर्बिक्तोक्तिः पथि पथि वद्वमन्तः ॥ २ ॥

वितन्यतीर्वियति विराचिभिर्मुखैर्विमावरीविभुनिकुरुन्वद्वरम् ।
 विवृष्टतीरिव मणिकिञ्जिणीरवं सरद्विषं सहचरमात्मनः स्फुटम् ॥ ३ ॥
 सुरद्वुमप्रसवसमूहशेखराण्युपर्युपर्यलिबलयैर्विसर्पिभिः ।
 परिस्फुरन्मरकतरन्ननिर्मितैर्विराजिता इव नवधर्मवारणैः ॥ ४ ॥
 समन्मर्थं प्रथितसुजावलम्बनैर्दिनेश्वरैः स्वयमिव रक्षकद्वयैः ।
 मुखप्रभापटलजलभ्रायितैः कृतश्रियः कनकमयैश्च कुण्डलैः ॥ ५ ॥
 कुचस्थलीनिर्विडनितम्बमण्डलीभरादिव त्वरितमघश्चरिष्णवः ।
 विभूतिभिर्विरचितविस्मयां [तदा] अणेन ताः क्षितिपसभामवातरन् ॥ ६ ॥
 उपेत्य च क्षितिपसमीपसुज्ज्वलद्विजप्रभापटपिद्वितक्षताघरा ।
 समुद्धैः कियदपि दक्षिणैः कर्त्तव्येति ताः समसुद्चीचरन्वनः ॥ ७ ॥
 महीपतेरनुपमरूपसंपदा सविस्मया इव विनिमेषलोचनाः ।
 सिषेविरे सरभसकिंकरार्पितान्यनुकर्मं कनकमयासनानि ताः ॥ ८ ॥
 अथोच्चकैस्मरमहीप्रकन्दरां निनादयन्हरिरिव रक्षसंसदम् ।
 गमीरया युरुवनिर्भृतां गिरा नमश्चरीनिकरमसावभाषत ॥ ९ ॥
 समीहया सह भवदिष्टसंपदां पुरंदरादभयमुपेयुषां सदा ।
 नभःसदां न खल्ल नृपैः प्रयोजनं प्रतन्यते किमपि कदापि यद्यपि ॥ १० ॥
 विधीयतां किमिति तथापि जल्यते भवावशे सदनमुपागते जने ।
 प्रयोजनं स्वमिदमहो यदर्थ्येते निदेशनाधिगमनिमित्तमुच्चमः ॥ ११ ॥
 नरेश्वरे गिरमिति गर्जिगौरवासुदीरयत्युदयपरम्परास्पदे ।
 गरीयसी युवतिषु तासु जश्चिप्तुं प्रचक्षमे कमलनिकेतवासिनी ॥ १२ ॥
 न युज्यते नस्वर वकुमीहशं वचस्तव त्रिदशकलाशरीरिणः ।
 महीपतिर्दशमुखदारणादिवो भयज्वरं किमु न जहार राघवः ॥ १३ ॥
 दिवस्पतेर्विजयशः पताकिकां किलोर्वशीमसुरवरेण केशिना ।

हुतां जवादपद्वत्तदैत्यजीवितः पुरुत्वाः किमु न समानयन्त्रूपः ॥ १४ ॥
 विभर्ति यः शिखरनिवेशसुखितां नभःसदां पदममरावतीं पुरीम् ।

सुराचलं कलयति तं बसुंधरा धृता सती नरपतिवाहुविक्रौः ॥ १५ ॥
 बसुंधराधिपतिसमर्थजातितो विलक्षणं न सङ्गं पुराविदो विदुः ।

ज्ञानवैः कलिततनुः पराक्रमैर्विभिन्नते नरवपुषा स केवलम् ॥ १६ ॥
 तदग्न्ये महति निमन्ततः तद्गते तदग्ने वास्तव्यादिरक्षिनं दिशन् ।

दिगन्तरप्रथितरथाधर्मसंचरः प्रभाकरो भवति नरेश्वरः स्फुटम् ॥ १७ ॥
 दधद्वनुर्धनरवराजितं कृती कृतार्थयज्ञनमिदं कामवृष्टिभिः ।

परिक्षतक्षितिधरपश्चसंततिः पुरंदराल्किमपि न हीयते नृपः ॥ १८ ॥
 यदाश्या सखलितमिदं न लङ्घते निजं निजं जगदवर्धि कदाचन ।

तयोः समप्रकटितदण्डचण्डयोः किमन्तरं नरपतिधर्मराजयोः ॥ १९ ॥
 निरागसाममृतसमानसंगमः कृतैनसां प्रकटितदाहडम्बरः ।

हुताशनः क्षणमधिवासितो यथा तथा नृपः सहजगुणेन वर्तते ॥ २० ॥
 चतुर्दिगसखलितजवप्रचारिणं विना न यं प्रभवति जीवितुं जगत् ।

स भूपतिः कृतशुचिमित्रसंगतिर्महाबलः कथय कथं न कथ्यते ॥ २१ ॥
 वनीपकानमिलवितेन योजयनेकधा विरचितकोशसंचयः ।

नराधिपः कथसिव नामिधेयतां प्रपथते धनदधनेशसंज्ञयोः ॥ २२ ॥
 वचोऽथवा प्रकृतिवशावनुद्धतं महात्मनामलघुतरक्रियाकृते ।

महीरुहामिव कुसुमं महीथसे प्रकृपते प्रतनु फलाय निश्चितम् ॥ २३ ॥
 भवाद्वशामकृशविभावसद्यनामियं च मे चरितकशासु धृष्टा ।

तदसदागमननिमित्तमुत्तमं क्षमाभृतामवहितमानसः शृणु ॥ २४ ॥
 शैरहृलव्यपगतपञ्चलक्षकाः समा यतुर्नमिजिनराजतीर्थतः ।

इतः परं गतवति चार्षवस्तरे जिनान्तरं सुनिभिरितीरिले हरेः ॥ २५ ॥
शिवाभिष्ठां दधति ददित्रिपिभृषे परिप्रहृत्युभित्येकवस्त्रं भूषते� ।

जगत्वयमगुणितघर्मभज्जले भविष्यति प्रभुरिह नेमिरात्मजः ॥ २६ ॥
सुरेश्वरः सरणसमागतं ततः कृताङ्गालिं अनमिममेकहेत्या ।

शिथां नभः सरितमिवातिषादनीशुपासितुं तत्र भद्रिष्ठी समादिशत् ॥ २७ ॥

इति श्लितेरधिपनिशान्तवर्तिनीं त्वदाज्ञया त्रिशुवननाथमात्रम् ।

निषेवितुं परिणतपुम्बसंहतिः सभीहते हरिहयकिंकरीजनः ॥ २८ ॥

प्रजस्त्रियतां जलस्त्रहर्म्यथा गिरं निशम्य तां स सनयचिन्तयोजितः ।

प्रभुर्भुवः सपदि बभूत्र भासुरः प्रमापतिर्जलघरलेत्या यथा ॥ २९ ॥

धनानभिप्रकटितरागयोगया प्रबाधितुं जिनवृजिनानि संघया ।

सतीत्रतप्रहपरयेव संश्रितां नखप्रभापटलमिषेण पादयोः ॥ ३० ॥

दुर्लम्बदस्तनयुगभारधारणश्चमागभादिव तनुमध्यदेशया ।

परिष्कृतामनुकृतकल्पशाखया प्रभावतस्तानुलतया पवित्रया ॥ ३१ ॥

चितन्वतीभवदलस्य तेजसा विसारिण इसितरुचां चयेन च ।

कपोलयोर्मूर्गमदपवल्लर्णि सपहृत्वा सकुसुमसंगभासिव ॥ ३२ ॥

नृपञ्जया तदनु निशान्तमन्तरा प्रवेशिताः सविनयसौविद्वान्कैः ।

विलोक्य तामरचकोरचक्षुषः सचारुतामदपरिहारसावहन् ॥ ३३ ॥

(अन्तर्कर)

महीतलावतरक्षकारणे मित्रे निषेदिते प्रणतिविशानपूर्वकर् ।

नृपग्रियामतिशुदिताशुपासितुं प्रचक्षमे सुरपुरुन्दरीजनः ॥ ३४ ॥

दधानया मरकतघर्मवारणं क्षमापि सा सकलक्षणमालयौ ।

स्थिराचिरयुतिरुमध्यमध्डलं नमःत्रिया दिग्गिरु दिवौकसां लिया ॥ ३५ ॥

रणज्ञाणन्मणिमयकल्पोत्तरैः करैरुदीरितवयजस्थितैरिव ।

उदक्षिपत्तिपक्लवपार्षदोः प्रकीर्णके मुहुरमराजनावनः ॥ ३५ ॥

यदेव सा भग्नसि समीदितं दधे सुराज्ञनसादविदुरात्मशक्तिः ।

नृपत्रिया न कमणि तेन कर्मणां प्रकृत्ये वचनपरिक्लमं यथौ ॥ ३६ ॥

जगत्रयीस्युवतिषु देवि केवकं गरीयसी त्वमसि गुणैरनुपरैः ।

इमामिति ग्रन्थिसदर्थगीतयो विकल्पैर्बुद्ध्यं क्षम्यन स्वरैः ॥ ३८ ॥

कृतात्म्यदं महति निहृष्टम्भृते द्वियं प्रतिदिविद गर्दितोदामः ।

सुगोक्षणा क्षणमय कापि पाणिना पटीयसी पठहमताडवत्तराम् ॥ ३९ ॥

स्फुटीभवक्लवरसनीरनिश्चरितापरा विरचितलास्यविभ्रमा ।

अमिक्रियातुटदुर्लभरनिर्गतैः सभाजनं मणिनिकरैरपूजयत् ॥ ४० ॥

कयापि वाग्विरप्तिचातुरीभूता समीरितान्मुपचितरोमहर्ष्या ।

भवान्तरे कृतसुकृतानि शृष्टती सुमोच सा निजविभवेषु विसम्यम् ॥ ४१ ॥

दद्यानया शृतमवसामन्वरे विभावरीमिव ननु संध्यया शशी ।

कयापि सामणि मणिदर्घयो दधे ग्रसाधनेक्षणविषये प्रतिक्षणम् ॥ ४२ ॥

कृतादराः क्षितिपक्लवरक्षणे करस्थितैरसिभिरमर्त्ययोषितः ।

मनोद्दतो भूशमभजन्त भीमसी भुजंगमैर्भृत्यरुद्दो लता इव ॥ ४३ ॥

परिस्फुरदुचिरपरागहारिणी सजं नवा सुकृतपरम्परामिव ।

सुराज्ञना नृपतिसूगीहशो मुदे दिनं दिनं प्रति विततान काक्न ॥ ४४ ॥

सुभ्रान्तां युवतिमिरेवमादरादुपासिता समजनि सा सुरीतिभिः ।

गुणैर्युतं दपुरपदोषमीयुषी महाक्षेत्रिक विमला सरस्वती ॥ ४५ ॥

अथैकदा त्रिदशविलासिनीजनप्रवर्तिताङ्गुतजिनधर्मसंकथा ।

१. स्वक्षेपे—द्वितीयान्तमेकं पदम्, सुकृतपरम्परापक्षे—परिस्फुरदुचिः सुराज्ञना अपरागहारिणी वैराग्यशोभिनीं सुकृतपरम्पराम्.

ददर्श सा सुखशयिता सती सती क्षपापरिक्षयसमये क्रमादिदम् ॥ ४६ ॥
 समुच्छसक्त्युतरदानवारणं दिशां गजेः सह दधते शिवारणम् ।
 कपोल्योः श्रवणकृतालिवारणं गृहाङ्गस्थितमरेशबारणम् ॥ ४७ ॥
 समावयतप्रकटितपुच्छनिर्भर घनारवैर्युत्सरितसर्वदिष्युत्खम् ।
 चलाचलं सुरुचिरकाननश्रियं हिमक्षमाघरमिव सार्वभेद्यम् ॥ ४८ ॥
 विपाटितद्विपपतिरकपाटलैनसाहृष्टैः कुटिलकठोरकोटिभिः ।
 मनोहरं गुरुगिरिगङ्गरे हरिं त्रिपत्रकं तरुमिह कोरकोत्कैरः ॥ ४९ ॥
 श्रियं दलज्जरुहृतस्यकल्पितस्थितिक्रियामिलितरजश्चयादिव ।
 तदिहृताललितशरीररोचिषं विभूषितां शुतिभरमव्यभूषणैः ॥ ५० ॥
 शुणाश्रयाः सुमनस इत्यसंशयं निवेदयन्मधुरमधुत्रतारवैः ।
 पुरो महाफलनननाय योग्यतां गतं सुहुः सुरकुसुमसजोर्युगम् ॥ ५१ ॥
 करोत्करं दघतमस्पण्डमण्डलं निशाकरं नमसि कुरक्षसंगतम् ।
 सषट्पदं महति कदम्बपादपे प्रसूनकं नवमिव चाहकेसरम् ॥ ५२ ॥
 प्रसर्पता तिमिरनुपेण सर्वतो नमः शिलातललिखितां प्रशस्तिवत् ।
 करोत्कैरः कुपितमिवोहुमण्डलीं तमोरिपुं विरमयितासम्बरे ॥ ५३ ॥
 पदोद्धति प्रगुणशरीरशोभनं तिमिद्वयं कलशयुगं च काञ्छनम् ।
 सरोथरं कुवलयकृत्सभूषणं तरङ्गिणीपतिमपि विद्वभावितम् ॥ ५४ ॥
 जपारुणैः किसलयितां तमेकतः सुधासितैः कुसुमितकायमन्वतः ।
 मणिश्रजैर्मधुकरितं सितेतैरः समुच्छतं तरुमिव सिंहविष्टरम् ॥ ५५ ॥
 रणज्ज्वरन्मणिमयकिङ्गिणीरवैरिवोद्विद्वाग्नविहारिणां गिरम् ।
 विमानमुच्चरलपताकिकाञ्चलैर्निवारयन्स्वयमिव रेणुसंगमम् ॥ ५६ ॥
 अकूलुतज्वलितविषानलोकया करलित्तामिव परितोऽपि विश्रता ।

फणवलीमरुणमणिप्रभाक्रितां फणासृता मुजगनिवासमाश्रितम् ॥ ५७ ॥

परस्परव्यतिकरचिप्रदर्शनैर्मरीचिभिर्भसि विसारिभिर्भृशम् ।

स्वरक्षणव्यसनितया बिढौजसो घनुर्लतां दघदिव रक्षमण्डलम् ॥ ५८ ॥

हुताशनं परिहृतधूमसंगमं प्रसेदुषा ज्वलितमतीव रोचिषा ।

परिक्षताक्षिलमलगुद्धसंविदं हृदि स्थितं पुरुषमिवात्मगोचरम् ॥ ५९ ॥

इति हृदि यदा स्वप्नश्रेणीमचिन्तितदर्शनां

कलयति किल क्षोणीभर्तुः प्रिया प्रियसंयमा ।

रजनिविरतिव्याख्यादक्षरुदा कृतगीतिभिः

सुरयुधतिभिर्मूर्यो लूटोऽनुकाङ्क्षत लुगुर्मिः ॥ ६० ॥

इति श्रीनेमिनिर्वाणे वाम्पटविरचिते महाकथ्ये गर्भशोधनो नाम

द्वितीयः सर्गः ।

द्वितीयः सर्गः ।

अभ्युल्लसन्धयनवारिरुहसितायाः

समान्तरातिशयदर्शनविस्मितायाः ।

तस्याः पुरः परिणतार्थपदैवेचोभिः

इयामा विरामगिति काचिदुवाच देवी ॥ १ ॥

राजा करव्यतिकरे समयावबोधा-

न्मन्दीकृते धृतवतापि विशेषरागम् ।

विस्तमान्दरुचितारकपुष्पमाल-

मेषा नंभस्तुलिनमुज्ज्ञाति देवि रात्रिः ॥ २ ॥

वचाभिनीरुतिकथा कलितावलोक-
 मेकं प्रसूतमुररीक्षतव्यममृग्नम् ।
 तत्प्रविष्टकुरुये स्फुरितपमातु-
 वातादतं पतति पश्चिमशैलमौलेः ॥ ३ ॥
 मन्ये मधूनि निष्ठि कैरवप्रपात्रे
 पीतानि शीतहचिना करनालयैः ।
 नो चेत्कथं पतति निर्गलिताशुकोऽये
 कोकैः सहर्षनिनदैरिव हस्यमानः ॥ ४ ॥
 छतुं चकोरवयसाममृतास्तसर्व
 छत्रं जगद्वयजितो मदनस्य भग्नम् ।
 अस्तु प्रयाति हिमघासनि विश्वमन्ये
 मेजै निदामहृष्टे दैरवज्ञावित्तयम् ॥ ५ ॥
 उत्तमित्तमरघोरणितोरणेषु
 जातेषु कण्टकयूरैषु सरोरुहैषु ।
 यौः सांप्रतं जगदैराजकगित्यवेत्य
 भीतेव गोपयति लारकभूषणानि ॥ ६ ॥
 अस्तकमेण कतमः कथयान्न लोके
 नो चक्षलस्वमधिगच्छति दुर्विद्युथः ।
 इत्युचकैः कुपितकालकपोल्पालि-
 लीलामियं हरिहयस्य हरिहयाति ॥ ७ ॥
 देवि ग्रबोषविषये तव वैनुषीमि-
 राभिर्वृद्धभिरभितोऽपि विषीयमानम् ।

आकर्ष्य गीतमुपजातमक्षा इष्टैते
 द्वुन्वन्ति संप्रति शिरासि मुहुः प्रदीपाः ॥ ८ ॥
 व्यक्तागसः परिमलेन कुमुद्वतीना
 यत्परिनीभिरुदितप्रमदं विष्वन्ते ।
 तं निश्चितं मधुकराः कणितच्छलेन
 किंचिद्वशीकरणमज्जमुदीर्थन्ति ॥ ९ ॥
 एसत्क्षणं कृतिपयस्थिततारतार-
 मासारघौतगच्छुतिवायुथर्म ।
 द्वित्रैस्तुपारपृष्ठतैर्विष्वीकृतस्य
 शोभां विभर्ति तरङ्गेन्द्रिलिनीदलस्य ॥ १० ॥
 नक्षत्रनाथकरपानविधानलौक्या-
 निःशोषरात्रिकृतबागरणाम्बकोराः ।
 निद्रावशान्मुकुलयन्ति विलोचनानि
 त्वंत्रेत्रनिर्जितरुचीनि दिवा द्वियेष ॥ ११ ॥
 सूर्योदयस्य समयस्त्वमिहाधुनापि
 निद्रासि दासि न ददासि मनः स्वहृत्ये ।
 इत्यादिकमुक्तिवचसाव केलिकीराः
 प्रशावशादनुवदन्ति मनोहरन्ति ॥ १२ ॥
 तेजो जपाकुसुमकान्ति कुमुद्वतीयु
 विष्वोतते निष्पतितं नवभानवीयस् ।
 भर्तुः कलाकुलगृहस्य वियोगदुःखै-
 निर्दारितादिव ददो रघिरपवाहः ॥ १३ ॥
 भिसेन्द्रनीळमणिकान्तिभिरन्तरिक्षा-

लोहैर्भद्राद्वनपरागपरीतकायैः ।
 तिमद्युतेरुदयशैलतटं तुरज्जै-
 राक्रम्यते सरभसैः कमलं च मुड्जैः ॥ १४ ॥
 सच्यागमे तततमोमूर्यनाभिरहै-
 र्नक्तं च चन्द्ररुचिचन्द्रनसंचयेन ।
 यच्चितं तदधुना भुवनं नवीन-
 भास्तकरौघघुसौणरूपलिप्यते सा ॥ १५ ॥
 मग्नां तमःप्रसरपद्मनिकायमध्या-
 द्वामुद्धरन्सपदि पर्वततुर्जशृङ्गाम् ।
 प्राप्योदयं नयति सार्थकतां स्तकीय-
 महां पतिः करसहस्रमसावस्त्रिजः ॥ १६ ॥
 देव्याः श्रियः सकलविभ्रमसदापद्म-
 मास्थाय पिङ्गलपरागपटावृताङ्गः ।
 वर्णेन केवलमलिप्रकरः प्रभाते
 नो कार्ण्यमाकलयति क्रियया च कामम् ॥ १७ ॥
 अङ्गेन तुङ्गकुचकुम्भभूता विलोल-
 वेणीकरेण निनदद्वूलथान्दुकेन ।
 गोप्यो वहन्त्य हव कामगजावतारं
 मशनित गोसमसीम गमीरघोषम् ॥ १८ ॥
 तापः श्रियस्य विरहे निशि योऽङ्गजन्मा
 जातस्तमङ्गि कलितेव ह्रिया रथाङ्गी ।
 त्यासीकरोति निश्चितं कुरुत्यङ्गनाना-
 मालग्न्यनं भवति वा विपदि स्वज्ञातिः ॥ १९ ॥

आस्कन्दतां प्रतिनिशं ककुभः प्रसाते
प्राभाकरेण महसा सहसार्दितानाम् ।
भृष्टद्वाषु समशीलविपत्तयेष
संपत्युद्धकवयसां तमसां च मैत्री ॥ २० ॥

माभातिकं तत् तु ६८ उत्तुन्तरीग-
माकर्थ्य गीतमचलश्रवणाङ्गलानाम् ।
आरम्भते करटभितिषु कुञ्जराणां
निर्विघ्नमेव मधुपैर्मदपानगोष्ठी ॥ २१ ॥

एतत्प्रवालदलकोमलकानितजाल-
मार्तण्डमण्डलमदोषतयाभिरामम् ।
लोकान्धकारगरलच्छुदुरप्रभाव-
माभाति रक्षमिव कालमहोरगस्य ॥ २२ ॥

खैरं विहृत्य सरसीषु सरोरुहाणा-
माकम्पनेन परितश्छुरितो रजोमिः ।
भृजावलीमुखरशृङ्खलसूच्यमानो
मन्दं मरुचरति चित्तभुवः करीव ॥ २३ ॥

सिद्धि प्रयातमतिदीर्घतैस्तपोमिः
संस्मृत्य मध्रमिव यं सहसा जनोऽथम् ।
विशिष्यते कलुषदोषविषेण देवः
स श्रीजिनो जनयताचव सुप्रभातम् ॥ २४ ॥
छत्रत्रयं विशदशारदचन्द्रचारु
यस्य अनक्षि मुवनत्रितयप्रसुत्वम् ।
सर्वप्रभावविभवप्रमवप्रभावा-

स श्रीजिनो जनयतात्त्व सुप्रभातम् ॥ २५ ॥
 भास्मध्वलेन वह्नेन च मूरिषाङ्गा
 यः शोभमानविमलाकृतिरेति लक्ष्मीम् ।
 आसनभानुशशिनः कनकाचलस्थ
 स श्रीजिनो जनयतात्त्व सुप्रभातम् ॥ २६ ॥
 यं वीक्ष्य विसर्वनिधायिवपुःखल्य-
 मत्यन्तविस्मृतशिलीमुखमोक्षकर्मा ।
 कामः करकलितकार्मुक एव तस्मै
 स श्रीजिनो जनयतात्त्व सुप्रभातम् ॥ २७ ॥
 यत्पादपद्युगसंततसंनिधाना-
 दासीदशोक इति कीर्तिपदं दुमोऽपि ।
 आरुचनं विद्यमाप्तातो व्यानं
 स श्रीजिनो जनयतात्त्व सुप्रभातम् ॥ २८ ॥
 भास्त्रमदीपनिमषमैकथोपदेश-
 दीपेन यस्य दलिते तमसां प्रस्त्रे ।
 पद्यन्ति मुक्तिपदवीं मुनयः सुखेन
 स श्रीजिनो जनयतात्त्व सुप्रभातम् ॥ २९ ॥
 यः कृपदेशपतिं जनमन्बमेव-
 मभ्युद्धरस्यलघुवाम्युणवैभवेन ।
 निष्कारणैककरुणाकरतो दधानः
 स श्रीजिनो जनयतात्त्व सुप्रभातम् ॥ ३० ॥
 सा कौमुदीव शशिनः परिणाष्टुविष्व-
 महाय कैरवमनं(३) स्मित्याख्लेष ।

वैतालिकीवचनमित्युपकर्णयत्ती
 तत्याज राजदयिता तलिनं तदानीष् ॥ ३१ ॥
 देवि स्थिरेण विजयः क्रियता पदेन
 नम्रासु पार्थिववधूषु निधीयतां इह ।
 द्वाःपालिकाभिरिति संततमुच्चमाना
 शुद्धारमण्डपमगादय सा सलीलम् ॥ ३२ ॥
 उच्छ्रुतीयरपयोधरवन्तुरभीः
 खच्छाम्बरव्यतिकरं प्रतिपद्य सद्यः ।
 रेजेतरां शरदिव स्फुरदाननेन्दु-
 निंद्रादरिद्रसरसीरुहसुन्दराक्षी ॥ ३३ ॥
 तस्याः शरीरमपदोषमशेषकान्ति-
 माधुर्यमार्दवमुखैश्च गुणीर्गतीयः ।
 काम्यं सुकाव्यमिव जातमलङ्घतीना
 योगेन रूपकसमुच्चयदीपकानाम् ॥ ३४ ॥
 पुष्पावकीर्णकबरीजितकामतूणं
 कर्पूरगौरतिळकानुङ्गतेन्दुविम्बम् ।
 लावण्यनिर्भरमनोद्दरहारतार-
 मालोक्य मण्डनमसौ सुक्रे जहर्ष ॥ ३५ ॥
 देवी ततश्च परितोऽपि विराजमानं
 संन्माननक्षमकरं वपुरुद्धहन्ती ।
 मन्दाकिनीष्व वहुधा महिमामिरामं
 याति स सारसहितं निजजीवितेशम् ॥ ३६ ॥

१. सन्मानने कमस्य करम्; सन्माना नक्षा मकराश्च यस्मिन्.

दन्तावली धुतिमिषान्सुदमुद्धिरन्त्या
 खमाद्युतं तदधं संभूतरोगहर्षम् ।
 शृङ्गारवल्लिसमया समया नरेन्द्र-
 मागत्य राजसुतयाशु तया बभाषे ॥ ३७ ॥
 तच्चैकविंशतिजिनेश्वरजन्मतुचा-
 व्याख्यातभाविकलमेष निशम्य सम्यक् ।
 शमशुप्रसङ्गपलितायितदन्तरोचि-
 रुचैरुवाच मुदितो महिषी महीशः ॥ ३८ ॥
 खमान्तरेण हरिणाक्षि विभाव्यसे त्व-
 मेतेन सनिहितनन्दनरक्षजन्मा ।
 पूर्वोद्देन सहसा ग्रुडाभ्रजस्य
 पौरंदरी दिग्गिव दूरतरेतरकाँ ॥ ३९ ॥
 दन्तीव भूरितदानविराजमानो
 धर्म्या धुरं कलयितुं वृषवत्प्रगत्यः ।
 तेजोधिकः सकलजन्मुषु केसरीव
 लक्ष्म्या खयंवरविद्याकुपकीर्णमाल्यः ॥ ४० ॥
 पीयूषरश्मिरिव लोकविलोकनीयः
 शीतेतरांशुरिव तीव्रतरप्रतापः ।
 सुव्यक्तमीनकलशाङ्कितपादपद्मः
 खच्छः सरोबदनिशं कुमुदं वितन्वन् ॥ ४१ ॥
 कलोलिनीपतिरिवातिगमीरवृत्तिः
 सिंहासनं यदुकुलीयमलंकरिष्युः ।

वैमानिकैः सततसंभृतभूरिभक्ति-
र्नागालये शशिमुखीमुखगीतकीर्तिः ॥ ४२ ॥
सद्ब्रह्मराशिरिव भास्वरकायकान्ति-
रक्षकान्तकर्मगहनोऽग्निरिव प्रदीपः ।
भाजी सुतः स च भविष्यति तावकीनः
स्वमाः सतां नहि भवन्त्यरपेक्षितार्थाः ॥ ४३ ॥

अथ नृपतिरुपेतहर्षपूरः पुरि परितोऽपि महोत्सवान्विधातुम् ।
सदसि समुपविश्य सेव्यमानः क्षितिष्यगणेन स दण्डिनं दिदेश ॥ ४४ ॥

देवः श्रीमाङ्गयन्तः कलितकरितनुस्तद्विमानं जयन्तं
मुञ्चन्नजूर्जं स मासे थमनियमपरः शुक्रमक्षस्य षष्ठ्याम् ।
नक्षत्रे भूरिभाग्यप्रचयपरिचये चोत्तरापादनान्नि
क्षोणीभर्तुः प्रियायास्तदनु किळ शुचौ प्राप गर्भेऽवतारम् ॥ ४५ ॥
कामं 'संघटितेष्टकान्तविभवे राजतुलाकोटिके
प्रोक्तुञ्जलनयुग्महेमकलशे तत्कायदेवालये ।

तं देवं विहितावतारमचिरादागत्य सेन्द्राः सुराः
सर्वे नेमुरनर्तिष्युर्जगुरुर्वैतालिकत्वं पुरः ॥ ४६ ॥

स्वकान्तिजलमण्डलप्रथितबुद्धुद्भ्रान्तिभिः
सितैरसितरश्मभिर्बहुलशैवलोळासिभिः ।
नमस्तलनिपातिभिर्विषुभिरावभासे भृशं

सरोवरमिवायतं वृपतिनाथहर्ष्याजिरम् ॥ ४७ ॥

इति श्रीनेमिनिर्वाणे वारभद्रविरचिते महाकाव्ये स्वप्नावलीदर्शनो नाम
तृतीयः सर्गः ।

१. संघटितः इष्टस्य कान्तस्य विभवो येन; इष्टकानामन्ते मध्ये वीनां पक्षिणां
भव उत्पत्तिर्यत्र. २. राजतां तुलनां भाजनातां कोटिर्यत्रेति देवाङ्गयपक्षे.

चतुर्थः सर्गः ।

मौक्तिकेन शुचिकान्तशोभिना गर्भवासनिभूतेन तेन सा ।
 सिम्बुशुक्तिरिव शोभनीयता नीयते स बसुधेशचेतसः ॥ १ ॥

भर्तुरासशुभगर्भसंभवा वंशमुलतमभूषयत् सा ।
 रजजालखचितायताज्ञला निर्मलाशुकपदाकिका यथा ॥ २ ॥

प्राप्य नभ्रसुरमौलिनिर्गतं पारिज्ञातकुसुमसज्जा रजः ।
 तज्जिनेन्द्रजननीपदाम्बुजद्वन्द्वज्ञवलभजायताभिरम् ॥ ३ ॥

वीक्ष्य दिव्यजनमाननीयतां मन्यते स नरनाथयोषितः ।
 किंकरैरपि कृतार्थतात्मनः किं पुनर्जनकसोदरादिभिः ॥ ४ ॥

श्रीजिनस्य यशसा जगद्विः सर्पतेव वपुरन्तरस्तितेः ।
 चासैरः कतिपयैर्नैपश्रिया प्राप पक्षशरपण्डुर वपुः ॥ ५ ॥

पाण्डिमाविरभवत्या यथा तण्णौ पदुतरखाता तथा ।
 स्वर्धयैव कुटिलालकावलीकालिमापि नितराभ्यासरत् ॥ ६ ॥

गर्भनिर्भरतनुं तदन्तरे प्राप्य वृद्धिमधिका कुच्छ्रयम् ।
 तामखेदयत को न नीयते वृद्धिभिः सहदयोऽपि विकिल्याम् ॥ ७ ॥

येन विश्वहितहेतुमात्मजे पार्थिवस्य जनयिष्यति भिवा ।
 तेन कौतुकश्चकुन्तवन्धनस्याज्ञाय विततान दोहवम् ॥ ८ ॥

शञ्जकुञ्जरमनःप्रहर्षिणी चारुलोलकरदत्तवारिजा ।
 गर्भमारसूशमन्धरां गति सा चभार करिणीव कानने ॥ ९ ॥

दोहुमक्षमवपुविंभूषणं रजनिर्भितमपास्य सा दघौ ।
 वर्णसंनिधिवितीर्णतत्पदं मूरिभङ्गिकुसुमप्रसाधनम् ॥ १० ॥

१. मुक्तिः प्रयोजनं यस्म देन; मुच्यतेन च.

यामियेष समये महीपतिसुत्रं पुंसवनकादिकां कियाम् ।
 तामुपेत्य सह नाकिनां गणैर्वासवेन विहितामुदैषत ॥ ११ ॥

बज्जवस्त्रिरित्यै इहारिणी तदा लोलामुदितोहत ।
 रक्षृष्टिरजनिष्ठं पन्दिरे पार्थिवस्य नवमासवर्तिनी ॥ १२ ॥

शुक्रपक्षभवष्टवासरे साथ मासि नभसि प्रसर्षति ।
 नन्दनं सकललोकनन्दनं सत्क्रियेव सुषुवे समीहितम् ॥ १३ ॥

तेन सनिविगतेन सुन्दरी सध एव तलिनोदरी बभौ ।
 वारिवाहशकलेन कज्जलश्यामलेन शशिनः कला यथा ॥ १४ ॥

तस्य जन्मदिवसे दिवौकसां दूरदीपितमहामहे मुहुः ।
 प्राप्य करमैपरागतामयं वायुरेव किल मन्दतां गतः ॥ १५ ॥

करपवासिगृहनादिघण्टकादत्तमचगजचारसंब्रैः ।
 भूरिकेसरिकिशोरकैर्धुवं ज्योतिषां जगति गर्जितं दधे ॥ १६ ॥

भावनीयभवनेषु संभवन्व्याप विश्वमपि शङ्खनिष्यनः ।
 जन्तुजातमिव याचित्वं तदा पारितोषिकममुच्य जन्मनि ॥ १७ ॥

दूरमुलसितपूरहारिणा सागरेण गुरुवीषिवाहुभिः ।
 वृत्यता सफलतामनीयत व्यन्तरामरगृहानकञ्चनिः ॥ १८ ॥

इन्द्रनीलमणिमेदशोभिना कायकान्तिपटलेन वेष्टितः ।
 वर्मरश्मितनयाहृदान्तरस्यायिकालियतुलामुवाह सः ॥ १९ ॥

विश्वनाथमभिषेकुमेष्टतां वीक्षणार्थमिव नाकिनां श्रियः ।
 तुल्यकालमृतवः समारुहन्मूरुहेषु घनपुष्पमारिषु ॥ २० ॥

पुष्पमल्लवफलौघशालिनः सध एव वसतिद्वामासदा ।
 दिक्ब्रचारविनिवर्तिभिर्विभिः करनेषु परिजड्हिरे चिरात् ॥ २१ ॥

पुत्रजन्म पुरुषाय कथयते श्रीसमुद्रविजयः प्रसचिभाक् ।
 भूमिपत्तमदिशन्न दुर्बहं तत्कलं तु विततार कोमलम् ॥ २३ ॥
 तस्य जन्मभवने प्रबोधिताः सप्त मङ्गलमयस्य दीपकाः ।
 आगता इव दिवो महर्षयः सेवनार्थमसुरद्धुतप्रभाः ॥ २४ ॥
 राजमानसूगदूर्वैन्दवं ब्रिस्त्रमंशुचयचन्दनाञ्चितम् ।
 तस्य कर्तुमिव मङ्गलकियां घौरवाह कलघौतभाजनम् ॥ २५ ॥
 सप्रसादमुखसुन्दरश्रियः पुष्पद्विष्टसुरभीकृता दिशः ।
 विश्वमानसविलोभनक्षमाः पण्ययोषित इवावभासिरे ॥ २६ ॥
 दुनिमित्तविषवारणौषधेस्तस्य विष्वगुदये जगत्रभोः ।
 कौतुकं ददृशिरेतरां जनैः केतवः प्रतिगृहं यदुदृताः ॥ २७ ॥
 प्राप्य संगममनेन भासता सूरयं भवतु हन्त हर्षणी ।
 चित्रमेतदतिदूसुज्जितं यज्जयन्तमपि सोत्सवं तथा ॥ २८ ॥
 गृद्विष्टपविसुप्रभावतः कम्पमापदथ वासवासनम् ।
 केलिलोभशफराहतिस्फुरन्नालदण्डमिव हेमपङ्कजम् ॥ २९ ॥
 आत्मपीठपरिकाम्पकारणं संप्रधार्य च समाधिवर्तना ।
 संचाल वल्लदमसतदा तीर्थनाथमभिषेकुमादतः ॥ ३० ॥
 तक्षणप्रहरदिव्यदुन्दुभिश्रव्यमादविहितोपहृतयः ।
 सखवाहनजुषोऽथ मन्दिरद्वारभस्य रुरुः सुधाभुजः ॥ ३१ ॥
 वेत्रभून्महिषमास्तिं पुरो दण्डपाणिमशिवावलोकनम् ।
 कामतः कनकलोरणाद्विर्भुरीक्षणपथादपाकरोत् ॥ ३२ ॥
 अप्सरेभिरभितोऽपि मङ्गलं गीयमानसुपकर्णयन्मृगः ।
 भीलिताक्षमपथेन संचलन्वाधते सा पवनं मुहुर्मुहुः ॥ ३३ ॥

घर्मवारणमभूदभीशुमन्मण्डलादुपरि चारिणां श्रिये ।
 आतपः पुनरधो निजैर्निजैर्वाहनैर्दिविस(ष)दामवार्यत ॥ ३३ ॥
 गाढमग्रगतिनिःसहक्रमाः क्षणि देवकरिणो तु मारुतम् ।
 मेघराजिभिस्तृदृविग्रहा एव सैन्यसहचारिणोऽभवन् ॥ ३४ ॥
 संभृतं जलधैः क्षचित्पुरो भूरिकान्ति विराज कार्मुकम् ।
 ब्योमवर्त्मनि विहारिणो हरेर्मन्त्रलार्थमिव रत्नतोरणम् ॥ ३५ ॥
 पाणिभिन्निजविमानजालकप्रेक्षितैरमरयोधित दुखम् ।
 तुङ्गतुङ्गगिरिशृङ्गकाननक्षमारुहेषु कुमुमोचयं व्यघुः ॥ ३६ ॥
 मार्गरोधिनि पयोधरोक्तरे दारिते सुरकरेणुमिः पुरः ।
 नाभजन्त रथवाजिनः क्षचिलोच्चनीचपथचारुःस्विताम् ॥ ३७ ॥
 रक्षसंभृतविशालकुशिभिर्म्बमानविमलाम्बरध्वजैः ।
 चञ्चलैः प्रवहणायितं नभः सागरे सुरविमानमण्डलैः ॥ ३८ ॥
 भानुसनिहिततापविक्षुवः फेनिलेन वदनेन सैरिमः ।
 दूरमन्वतत याम्यदिक्पतेनिःसरच्छविकलाङ्कुरं धनम् ॥ ३९ ॥
 नीचनीतनिभृतेभकुम्भयोर्न्यस्तमस्तकमनस्तातेजसः ।
 वासवोऽभिसुखचारिणः क्षचिच्चारुचारणमुनीनवन्दत ॥ ४० ॥
 ब्योमलङ्कुनभुवः श्रमाद्लङ्घाजिफेनलबलाञ्छितैर्धनैः ।
 प्राप्यते स्त पवनप्रणोदितैश्चित्रचञ्चलचमूरुचारुता ॥ ४१ ॥
 वामदक्षिणपुरोनुवर्तिनां नाकिनां नभसि पाकशासनः ।
 आतनान निचयेन चक्षुषां तुल्यकालभवलोकसक्तियाम् ॥ ४२ ॥
 छञ्चपङ्कजवनेन कर्दमश्रीरकारि पटलैः पयोमुचाम् ।
 तेन तस्य तु समीपवर्तिना बद्धमण्डलबलाकिकारुचिः ॥ ४३ ॥
 अप्सरःसु करकक्षणार्पितश्रीषु वाहनकरेणुकालु च ।

हृष्टतः सममवत्पूर्थकपूरुषारुकुल्लरमुखस्य चेष्टितम् ॥ ४५ ॥
 मामिकां तनुमवेक्ष्य भीषणां भा स्म भैषुरमराङ्गना इति ।
 मावया कृतमनोहराङ्गतिः कौणपाधिपतिरिन्द्रभन्वगात् ॥ ४६ ॥
 पार्श्वतः प्रथितवप्तविभ्रमास्तोयदाः शिरसि मण्डपश्चिमः ।
 अग्रतः सुरविमानसद्गनामङ्गणत्वमभजन्त संहताः ॥ ४७ ॥
 खं व्यतीत्य सुरसंचबः क्षणात्क्षोणिसंश्यनियुक्तवाहनः ।
 द्वारकान्तिकनितम्बुद्धिविनं नीलमध्वरमिवैक्षतार्णवम् ॥ ४८ ॥
 उत्थतन्तमिव सन्मुखं मुदा चक्षुलेन पयसा स्वभावतः ।
 अर्घदानमिव ब्रित्रं हरेरूर्भिर्हस्तचृतशुक्षिमैक्तिकैः ॥ ४९ ॥
 स्वच्छवारितल्लक्ष्यमूर्तिनः चारुतनिचयेन संकुलम् ।
 विप्रकीर्णमिव सेदिनीतले तारकोत्करकरम्बितं नपः ॥ ५० ॥
 कामलोल्लहरीकरेरितैः सान्द्रविद्वुमदलैः समौक्षिकैः ।
 अङ्गपालिलुलिताः समन्ततो मूष्यन्तमिव निभगावधूः ॥ ५१ ॥
 रक्षराजिफणमण्डलोरगं कूरकर्मकेमठोपपीडितम् ।
 अप्रमेयमहिमानमीश्वरं पार्श्वनाथमिव मेचकाङ्गतिम् ॥ ५२ ॥

(कुलकम्)

दन्तकान्तिचयचन्दनच्छट्टाः सप्तहासमव विक्षिप्तिव ।
 वीक्ष्य वारिद्विवितीर्णलोचनामित्युवाच नमुचेररिः शचीम् ॥ ५३ ॥
 फेनमाल्यकृतकुम्भमण्डनं मुक्तवर्त्म जलमानुषैः पुरः ।
 देवि वेतसवनाद्विनिःसरद्वारिधारणकुलं विलोक्यताम् ॥ ५४ ॥
 सक्षमशुद्धुकसमाजराजिता फेनराजिरियमायसोजम्बलम् ।
 नीरनागपतिमुक्तकशुकश्रीतुला वहति वीक्षित्विता ॥ ५५ ॥

१. 'कमठो दैत्यविशेषोऽपि' इति शिष्यणी,

एतदुल्लितसान्द्रपलवच्छलविद्वमलतावलम्बितम् ।
 भाति वेतसवनं करालितं वाङ्मेन शिल्पिनेव सर्वतः ॥ ५५ ॥
 मुक्तसंस्वतमशङ्कुरुल्लसद्विरतिदूरमूर्मिमिः ।
 अन्तिकाच्छविसकण्ठिकाकुलं मेघमण्डलमधः करोत्यसौ ॥ ५६ ॥
 मौलिरब्रह्मचिंचयाज्ञिताः श्यामलाः पयसि पश्य निप्रते ।
 संचरज्ञतुरवारिदेवतावेणिविभ्रमममी भुजंगमाः ॥ ५७ ॥
 केनपिष्ठकृतसंशयाम्बुधे राज्ञहस्तविरन्तिकस्थिता ।
 आननैश्च चरणैश्च लोहितैर्व्यज्यते विकचपद्मलोचने ॥ ५८ ॥
 हृदयमानसततायतत्रमं नादपूरितदिग्न्तसुखकैः ।
 अस्य वारि शुहुरुल्लसत्यदस्तप्यमानमिव वाङ्मामिना ॥ ५९ ॥
 तन्वतः पुवसुदन्वतः क्षितेर्वारियद्विरिव मातुरापदम् ।
 क्षमारुहैरतितरा निरन्तरैस्तीरमस्य परिरुद्धमुद्धैः ॥ ६० ॥
 तत्पूर्वदर्शनस्तस्यस्तुयमानो मरुत्वता ।
 चक्रेऽथ मनसः प्रीतिमन्दुषिर्बहुकैतुकः ॥ ६१ ॥
 अथ जिनयतिपादद्वन्द्वसंवर्द्धनोत्कः
 प्रथितपरमथेगैर्वाहनैर्वाहिताध्वा ।
 विरहमसहमान्नामागतां तां पुरस्ता-
 त्पुरममरसमृद्धः स्तमिव प्राप्य सद्यः ॥ ६२ ॥
 इति श्रीनेमिनिर्बाणे वाग्मटविरचिते महाकाव्ये देवागमो नम
 चतुर्थः सर्गः ।

पञ्चमः सर्गः ।

प्रविश्य शन्या शुचि सूतिकागृहं समर्प्य मायामयमन्यमीदश्म् ।
 प्रसुः करभ्यां जगृहेऽथ मातृतः कृतप्रणामाय वराय चार्पितः ॥ १ ॥
 विद्वैजसः पात्षेत्स्तेऽसुणाङ्गुतौ स कञ्जलश्वामलुकान्तिराखमौ ।
 प्रतानमाशोकमिवातिकोमलं समाश्रितो बालतमालपलबः ॥ २ ॥
 तमङ्गपत्त्वश्वर्णं समुद्रहन्त्रहनिशं स्तोत्रपवित्रिताननः ।
 सुमेरुमूर्धन्यमिषेत्तुमुच्चैश्चाल दन्तावलमास्थितो हरिः ॥ ३ ॥
 पुरंदरेच्छासमकाळमग्रतस्ततः प्रभोरस्य किञ्चाप्सरोजनैः ।
 अनुत्त्वैरावतदन्तमण्डलप्रसुद्धक्षेत्रहपत्रहततौ ॥ ४ ॥
 कलङ्गनिर्मुक्तममुक्ततेजसं पराभवस्याविषयं तमोमुवः ।
 प्रणेमुरेनं कतमे न बालं निशीथिनीनाथमिदोदिते नवम् ॥ ५ ॥
 तमङ्गमारोप्य पतिं पुरंदरः प्रमोदविस्तारितभूरिलोचनः ।
 वभार शोभां स्मितपुष्पसंपदो निलीनभृङ्गप्रकरस्य भूरुहः ॥ ६ ॥
 सितातपत्रं धनदेन चादधे प्रभोरमुष्योपरि चारुमण्डलम् ।
 शशी क्षयव्याधिविमुक्तये भुवं ततान भक्ति रविरदिमवारणात् ॥ ७ ॥
 चिराय जीवेति जयेति नन्द चेत्यजलमाशीःशतगर्भितेर्मुखैः ।
 समस्तमाङ्गश्वयविधानतत्परालमन्वयुव्योमनि सप्त मातरः ॥ ८ ॥
 मुहुर्सुहुर्यच्छलकर्णचामरैरवीजयतं निजपृष्ठवर्तिनम् ।
 वभूव मन्येऽअमुवलमस्तदा सजातिभर्ती सुकृतेन तेन सः ॥ ९ ॥
 तदिलतामिदिततामिरश्चितः सुवर्णवेत्रघुतिमिः पयोभृतः ।
 वसुध्वनन्तो दिवि तस्य दण्डनः पुरःसरोत्सारणतत्परा हव ॥ १० ॥
 अलिः प्रसूनं प्रसवादिव वजन्विशेषनिष्ठः पुरुषं पुमन्तरात् ।
 वभूव मन्दार हव स्थिरश्चिरादनुचरे तत्र गुणैः प्रभुध्वनिः ॥ ११ ॥
 विकल्परालस्य शरीरस्मयः समन्ततः संतत्रहन्त्रदर्शनाः ।

अद्यापुरैरावतदानसौरमंश्मत्प्रभूतमरालिविभ्रमम् ॥ १२ ॥
 सुरेषु बो यत्र चिचित्रकौशङ्गः स तेन विजात्गुणेन विस्फुरन् ।
 पुरः प्रभोरस्य निरस्य मानितां नवर्त वादित्रमवादयज्जगौ ॥ १३ ॥
 पुरंदरस्याथ पुरासरैः सुरैरुद्धीरिते निर्भद्धुन्दुभिष्वनौ ।
 प्रतिष्ठवनन्तः प्रतिवेलमुच्चकैः कृताहृहासा इव रेजुरद्रव्यः ॥ १४ ॥
 प्रभावमत्पद्धुतमस्य पद्यतां दिवौकसां दिव्यसूर्यीहशामपि ।
 सुवेन पित्रोर्जगतः पवित्रयोर्मुखानि शश्वन्मुखराणि जड्हिरे ॥ १५ ॥
 ददर्श मेरुं मरुतां पतिस्रतः समन्ततः शृङ्गनिष्ठिक्वारिदम् ।
 प्रभञ्जनाभावनिवृत्तवेषष्ठुं सकजलोल्लासमिव प्रदीपकम् ॥ १६ ॥
 अजस्रमासन्नसहस्रदीधितिप्रतापसंपादितखेदजन्मभिः ।
 विसारिभिः खेदजलैरिवोज्जवलैर्विराजमानावयवं नदीशतैः ॥ १७ ॥
 पयोधैरस्त्रितमेकतः सितैः सितेतैः काञ्जनकायमन्यतः ।
 पितामहं घूर्जटिकैटमाहितप्रदच्चसंख्यमिवैकहेलया ॥ १८ ॥
 रवेरघः सानुपत्तत्पताकिनः करावलीमुन्मुखतामुपेयुषीम् ।
 निरुन्धतो विश्रतमद्विपानुपर्यवस्थितानामपि वारितातपान् ॥ १९ ॥
 पिशद्वितास्त्रीरतरूपसूनजैः परागपांशुप्रकरैः प्रपातिभिः ।
 दवानलोकापविलीनकाञ्जनप्रवाहकस्याः कल्पन्तमापगाः ॥ २० ॥
 अदश्रद्धास्त्रितमेखलामुवं दैरीमुखोल्लासिहरिध्वनिं चुहुः ।
 सरित्यवाहैरुपवीतहारिभिर्विडग्वितश्रोत्रियपौरुषाकृतिम् ॥ २१ ॥
 विलासवेशमोपमहैमकन्दरं मनोहरोद्यानसमानकाननम् ।
 महौषधीगन्धनिषिद्धपश्चगं नगोद्वादीनविहीनविश्रमम्(?) ॥ २२ ॥
 अमान्तमन्तर्जगतः प्रभापतेर्गमस्तिसंतानमिवोपयिष्ठितम् ।
 निविष्टनक्षत्रसहस्रमौक्तिकं वसुंधराया इव हेमशेखरम् ॥ २३ ॥

१. 'दरीतुल्यं मुखम् । हरिनोरायणः' इति ठीपणी.

परिष्कृताः सूर्यं रथाश्वसङ्गजः खुरक्षतैः स्पष्टनस्त्रेणरिव ।
 श्रियं वहन्तीर्विषमेषु बाणजां दधानमाहादियो धरुत्तटीः ॥ २४ ॥
 दबोपगृहागुरुकुञ्जजन्मना धनेन धूमेन मरुद्विसारिणा ।
 समन्ततः संभूतवन्दनश्रियः प्रधूपयन्तं ककुमः सहाम्बराः ॥ २५ ॥
 विभाष्य दुष्प्रापमपापद्वचिना जिनेन संसर्गमदूरमात्मनः ।
 मुदाभिनृत्यन्तमिवानिलाहैर्विलोक्तालद्वमवाहुभिर्मुहुः ॥ २६ ॥
 प्रवृत्तदानोदकदीर्घनिर्झरैः समुद्धहद्विः कटकानसकटान् ।
 विराजितं कानननागनायकैर्नगैर्तैः सेवितुमागतैरिव ॥ २७ ॥
 शुहाभिरावासनिवेशमायतैः शिलात्तैः काञ्चनविष्टरानपि ।
 अङ्गौषयित्वा मरुताभिवैष्यतां निमित्तमातिश्यमवस्थितं यथा ॥ २८ ॥

(प्रयोदशमि: दुलकम्)

वितन्वतोचैः शरदभिग्रमं नमो विलङ्घयाऽमुवक्षमेन सः ।
 अथ प्रमोद्यादिव सन्मुखागतं तमाप सधो गिरिचकवर्तिनम् ॥ २९ ॥
 द्विपाषिपैस्तुङ्कतरस्तुरङ्गमैः पताकिभिर्हेमविमानपङ्कियिः ।
 अधिष्ठितप्रस्थततिस्तो जवादवर्धतोचैरिव काञ्चनाचलः ॥ ३० ॥
 शिखपिण्डना ताण्डवदानपण्डितान्यथो रथानां ध्वनितानि तन्वताम् ।
 अमद्विरासाद्य महीं महीभृतध्विराय चक्रश्वरितार्थता दधे ॥ ३१ ॥
 धैनाध्वनोऽत्यन्तघनस्य लङ्घनात्परिश्रमं प्राप्य पिपासयाकुलाः ।
 पयः समाकषुभिवातिनिष्ठुरैः खुरैः खनन्तोऽद्विमयुर्युवजाः ॥ ३२ ॥
 फलानि पुष्पाणि च वस्कलानि वा परोपकाराय वहन्ति हन्त ये ।
 वभञ्जुरोसानपि कुञ्जरास्तरुकुतो नु भातङ्कुले विवेकिता ॥ ३३ ॥

१. अन्यपवैतैः २. उपूर्णाकृत्य ३. आकाशस्य ४. 'यवुरश्वोऽप्यमेधीयः'
 इत्यमरुत्सुलक्षणाश्वसमूहाः ५. 'आसु' इत्यव्ययं लोदे.

तिरोहिते नाकिपताकिनां पदैः पदे निजस्यन्दत्तकसंचिते ।
अहृष्टपूर्वेष दिनेशसात्थेदुरुजयासीदुदयासावर्तनी ॥ ३४ ॥

रुषा वनान्तर्महिषाधिपानभि प्रधावता संयतभिक्षरश्मिना ।
हृतः स्थानेन विस्थुलासनो यमः समालोकयत कैर्न कौतुकात् ॥ ३५ ॥
अनोकहः सानुनि यत्र यत्र तसदेव देव्यो वहु मेनिरे स्थितौ ।
भवन्ति वद्वा मृग्णो धनाम्भोगुरे मदेशाद्यरुलाश्चित्ताः ॥ ३६ ॥

अपास्तपर्याणखलीनवन्धना विभोर्यशः केननिभेन विग्रतः ।
क्षणं निरीक्ष्याश्चमुखीः प्रहृष्टिः सुरैर्हया वेलगिरुं न शेकिरे ॥ ३७ ॥

निवर्तयन्तं गतिमुत्तमां भुवो रजस्वलायाः समवाप्य संगमम् ।
मुदं ब्रजद्विः परमां तुरङ्गमैरकारि तैरश्चमुणोचितं तदा ॥ ३८ ॥

पुरोऽवतीर्णप्रियकण्ठमण्डले निषक्तदोःकन्दलमप्सरोजनः ।
अवातरद्वाहनतो विढम्बयन्गिरेस्तरुस्कन्धविलम्बिनीर्लताः ॥ ३९ ॥

अथावतीर्णमरवर्णिनीपदैः प्रसङ्गमासाद्य सुपर्वपर्वतः ।
बभार रोमाङ्गमिदेष्वकैश्चरन्मणिप्रभां कूरकरम्बितैस्तदैः ॥ ४० ॥

करावक्षायतशैवलांशुकान्वनेषु कल्पाश्चलिताः पति प्रति ।
तरङ्गहस्तैः परिरेभिरे गजान्कुलेऽपि कान्तासु कुतः सुशीलता ॥ ४१ ॥

सदा मदान्धैः प्रसमाभिगामिभिः प्रकम्प्यमानासु सरिल्लु सिन्धुरैः ।
विहाय तीरं विहगीभिरुच्चकैरकारि पूलकर इवारवो दिवि ॥ ४२ ॥

हृतानि पद्मानि मदेन यैर्गजैर्यहच्छया मज्जनमञ्जुविग्रहैः ।
त एव सत्तद्वारुचः कृतानदैः पराभवेऽपि प्रकृता जडाशयाः ॥ ४३ ॥

वितन्वतां दानमनारतोदयं परिस्फुरच्छायतया भनोहृताम् ।
वभूकुरालानपदेऽनुकारिणां करीश्वराणामथ कल्पपादयाः ॥ ४४ ॥

१. 'वर्तन्येकपरीति च' इत्यमरः, २. बृहस्पेण थूना च, ३. किनरीः.

मुखानि कुर्वलुलितालकान्यलं तरङ्गिणीतीरसरोरुहानिलः ।
 सुखाकरस्पर्शनिमीलितेक्षणाः क्षणं सिषेवेऽप्सरसो रसादिव ॥ ४५ ॥
 छुलद्धूहक्षमरपुच्छमार्जिताः प्रदत्तपुष्पपक्षा लताकुलैः ।
 नभद्रशणां करवेषोल्लग्नः निजासदोदया दित्यमसुर्भुवः ॥ ४६ ॥
 बनेचैर्वीरिचैरश्च बाहनैर्दिवौक्षः कानननिर्झराकुले ।
 गिरौ समुन्मीलितकेलिभिश्चिरत्वजन्मभूवाससुखानि भेजिरे ॥ ४७ ॥
 अचिन्त्यचिन्तामणिकुद्विमोदराः प्रविश्य हैमीः कुतुकेन कन्दराः ।
 सुपर्वयुग्मानि मनःसु भेनिरे विमानवासव्यसनेन वञ्चनाम् ॥ ४८ ॥
 उषाच्छनीलद्युतिरक्षराजिभिर्विजृम्भमाणोऽज्जवलशैवलब्रभैः ।
 निर्वातनिष्कम्पसरःसमीहया मुहुर्मरालैः परिरम्य रेचिताम् ॥ ४९ ॥
 अथास्य शृङ्गे मुरसिन्धुनिर्झरप्रपातश्चात्कारिणि कारणे मुदः ।
 नखाप्रभागोऽलिखितेन्दुपाण्डुरश्रियं हरिः पाण्डुशिलामुपाययौ ॥ ५० ॥

(सुगमम्)

तमीशसुचार्यं शुचार्यमप्रभं पुरंदरः कुञ्जरकन्धरामुवः ।
 न्यवीविशद्रक्षमृगारिविष्टरे नयार्जितं पात्र इवार्थमुत्तमः ॥ ५१ ॥
 अरोचतानेन विनीलरोचिषा निषेदुषा रक्षमयं तदासनम् ।
 समुक्तमकूतनमेघमण्डलं तर्टं वृहद्रोहणमूसृतो यथा ॥ ५२ ॥
 विवस्ता श्वेतरुचा सुमेरुणा मिथः समेत्येव निवेशिताकृति ।
 सरक्षकुम्भं सितमुष्णवारणं सहेमदण्डं तदुपर्यगजत ॥ ५३ ॥
 जिनाभिषेकाय पैयःपयोनिषेः पयः समाहर्तुममर्त्यमण्डली ।
 गृहीतसत्काश्चनकुम्भशोभिनी ततान भक्तया सहपङ्किमायताम् ॥ ५४ ॥
 पराञ्चुखारिचक्तयाभिगामिनः प्रभोभृतत्वेन कराकरे सुरैः ।

निधीयमानाः कलशा बभाषिरे तदास्थकेः फलमध्यस्य च ॥ ५६ ॥
जयेति जप्तत्तु सुरेषु सादरं नरत्तु विद्याधरवर्गवत्तुषु ।
रसेन गायत्यपि चाप्सरोजने सरोजनेत्रे जिनराजमञ्जसा ॥ ५७ ॥
घनं ध्वनन्तः कलशाः पुरंदरप्रणोदिताः कान्तिवितानविद्युतः ।
तमभ्यषिञ्चनविलङ्घयमस्तुभिः पयोभूतो लोकमिवैकहेत्या ॥ ५८ ॥
(तुम्भम्)

मृगारिपीठेन तमारुनिर्मलप्रभावितानप्रसुसङ्कशोभिना ।
शुखर्गीरीणां शिखरान्तरापरप्रखदजम्बूशिखरीब सोऽभवत् ॥ ५९ ॥
जिनाभिषेकाम्बु पतच्छिलातले शनैरुरीकृत्य विसारि सौरभम् ।
समीरणैदिक्षु निचिक्षिपेतरां जगत्तु वाञ्छद्विरिवेह शान्तिकम् ॥ ६० ॥
घनैर्जिनस्नानविधानवारिभिर्भूव गच्छेति वितर्पते मया ।
न चेज्जलत्वे सरितां समेऽपि किं पवित्रता पात्रमियं विशेषतः ॥ ६१ ॥
तमीशमिष्टार्थसमर्पणक्षमं दधानमोजः सुकुभारसत्पदम् ।
महाकवेः काव्यमिदोऽवलं ततो व्याघादलंकारमनोहरं हरिः ॥ ६२ ॥
वहन्महाधरथस्य नेमितामरिष्टमुच्चां विषमं निहन्त्यसौ ।
इति त्रिलोकीतिलकं समभ्यधादरिष्टनेमिष्वनिना सुराधिपः ॥ ६३ ॥
अथ प्रभोरस्य पुरः पुरंदरः प्रमोदपूरादमिनृत्य कृत्यवित् ।
विधाय सेवाञ्जलिमुज्ज्वलाननस्तान सत्यार्थम(व)तीमिति स्तुतिम् ६३
निहंसि निःशेषमशेषदेहिनां महेश सद्यःप्रभवोऽपि पातकम् ।
प्रपद्य भास्तानुदर्यं प्रतीक्षते क्षणान्तरं न क्षणदातमःक्षये ॥ ६४ ॥
इदं तथ क्षेत्रमवाप्य पावनं सुमानसस्य प्रगुणीकृतक्षमम् ।
सलीलमत्रास्सलितकमश्वरन्वृष्टिरायोपचयं प्रपत्स्यते ॥ ६५ ॥
त्वदंशुभिः सिद्धमषीशलाकिकानिर्भैर्दशो यैर्जिनराज नाज्जिताः ।

अतीन्द्रियार्थप्रतिपचिषाटवं न जातु तेषामुपयाति सन्मुखम् ॥ ६७ ॥

परिङुतो वैरभिषेकदारिभिर्भार कैलासदशामयं गिरिः ।

जिनेश तानि त्वयि वर्मपादपे सनीहुवास्पतिमानि जिहिरे ॥ ६८ ॥

प्रयुज्यमाने तव नाम्नि जायतां प्रकाममादः पुरुषो मनीषिणाम् ।

जिनेश युष्मतपदयोगसंभवेऽप्ययं भवत्युच्चम् इत्यगोचरः ॥ ६९ ॥

फणीन्द्रदेवेन्द्रशिरोमणिप्रभाप्रवर्धितांहितुतिसिन्धुनाधुना ।

त्वया सनाथा पृथिवी जगद्वयीमधः करोतीति निरन्तरोत्सवा ॥ ७० ॥

त्वमेव कल्याणनिधिः शरीरिणां शिवस्त्वमेव त्वमसि श्रियः पतिः ।

विहाय दृष्टं कल्तमः प्रकल्पयेददृष्टपूर्वं भगवन्सचेतनः ॥ ७० ॥

त्रिलोककल्पद्रुमजन्मवासरे तवात्र वित्रस्तदरिष्टचारुणि ।

प्रसत्तिमीयुः ककुभोऽप्यचेतनाः किमुच्यते यज्जगतां महोत्सवः ॥ ७१ ॥

इति विविधमशोधीकृत्य जन्माभिषेक-

प्रभृति विधिमदम्भस्त्र दम्भोलिपाणिः ।

उपजननि जिनेन्द्रं प्रापयामास पश्चा-

त्रिदशापरिवृतः सन्नाकलोकं जगाम ॥ ७२ ॥

इति श्रीनेत्रिनिर्वाणे वामपटचिरचिते महाकाल्ये जन्माभिषेको नाम
पश्चमः सर्गः ।

पश्चमः सर्गः ।

अथ मृगाङ्क इवाभिनवोदितः प्रतिदिनं प्रथितावयवोक्तिः ।

स पितुरम्बुनिधेरिव संमदं प्रथयति स्म यतिस्मरणोचितः ॥ १ ॥

तमधिगम्य महर्द्विपरम्परापरिगतं नृपतिस्मन्यं यग्नौ ।

असमसंतिकारणमित्यलं नरमणी रमणीरमणीयताम् ॥ २ ॥

परिहृतास्त्रिलदिक्पतिसेवया नवनवार्पितकान्तिविशेषया ।

विभुरलंक्रियते स्म स संततं परमया रमयारमयान्वितः ॥ ३ ॥

जनविलोचनलोभनतां ययौ द्वितयमस्य निसर्गमनोहृतः ।

वदनशीर्षितरुचौ परिमुखता कमलचारुणि चारुणिमा पदे ॥ ४ ॥

अविशदस्वरया परपुष्टया मधुरिवाभिनवः स गिरा शिशुः ।

स्मितलवेन तथा कुषुमश्रिया भृशमराजत राजतकान्तिना ॥ ५ ॥

दशभिरुल्लसदंशुभिरहिर्जैर्देश दिशो विदधान इवामलः ।

अथ शनैर्देवयेव भुवः क्रमं स विततान तेताननमण्डलम् ॥ ६ ॥

कनकसुर्विरशिङ्गितमञ्जुना चरणचङ्गमितेन मितेन सः ।

अधित पावनमात्मपितुर्गृहेष्वैरमनारमनाकुलमानसः ॥ ७ ॥

चलशिखेन यथा शिखिना लता रुचिरकान्तिकलापमृतामुना ।

विरुद्धे कलुषा जननी तथा विभेविना भविनामथ भेदिना ॥ ८ ॥
विनयबादपैर्गुरुशिक्षया प्रणतमौलिभिरन्वहमागतैः ।

सममसौ सुरलोककुमारकैररमतारमतामसमानसः ॥ ९ ॥

सचिवसैनिकदण्डधरानुगप्रभृतिराज्यपरिग्रहतागतैः ।

शुचिरसेव्यत दिव्यकुमारकैः परहितो रहितो हृदि मायथा ॥ १० ॥

सदसि रथमयैर्नेपशोखर्मुहुरुदूढ इव प्रतिमागतः ।

अनुवदञ्चरतीजनताशिपः सह सता हसता गुरुणाहसत् ॥ ११ ॥

सकलमेव स वाङ्मयमात्मना सहजनिर्मलनुद्विरुद्यत ।

किमु त्रिभाति पदार्थं इवान्यतः स्थिरविभा रविभा निशि दीपकः ॥ १२ ॥

१. पदेऽरुणिमा. २. विस्तीर्णसुखपरिधिम्. ३. पूजनीयजनसंघम् । अनाकुल०.
४. मयूरेण. ५. समुद्धिमता; मयूरपक्षे—पक्षिण उत्पत्तिर्यस्य देन. ६. कुमारकैः,
अरमत, अरम, अतामसमानसः.

कलितकान्तिविशेषशरीरया लसदलंकृतिलक्षणया गिरा ।
 हृदयहारिपदकमया स्वयं विशदया स दयालुमना वृतः ॥ १३ ॥
 उपरि सर्वजनस्य स विस्फुरन्त्रभुरथो महसामिव नायकः ।
 भृशमभासत संभृतविग्रहो युवतया चत यादवपुंगवः ॥ १४ ॥
 प्रसभमक्षविकारिणि थौवनव्यतिकरेऽपि गमीरिमगर्भितः ।
 स विषयेषु विभुवैवृतेतमामरसमो रसमोहविवर्जितः ॥ १५ ॥
 सकलसिद्धिनिबन्धनमध्यवद्वुचिरस्तत्त्वा मंडुमेक्यत् ।
 स मुणरक्षनिधिर्दृशो जनैः शुचितया कृतया च यथा वृषः ॥ १६ ॥
 अथ विकासिकुशेशयलोचनस्तमवलोकयितुं कुतुकादिव ।
 उपययौ मधुरपितकामिनीसरवशो रवशोभितकोकिलः ॥ १७ ॥
 पथिकमाचसकाननपावकस्तरमिव प्रतिबोधयितुं दधे ।
 यमदिशा शिशिरात्ययतः स्फुरत्कमलयामलया मलयानिलः ॥ १८ ॥
 कुसुमचापनृशयुधहर्म्यतानवहति स भृशं कतरद्वनम् ।
 मिथुनपानघटी शु(सु)भगीभवत्तरुतलं रुतलभृष्टपदम् ॥ १९ ॥
 अपतुषारतया विमलतिष्ठा हिमकरेण सहेलमनीयत ।
 मलयशैलभुवा मरुताभितो विचरता च रताकुलतां जगत् ॥ २० ॥
 अपि तरस्तिक्कः पुलकं दलम्मुकुलराजिमिधादपुष्परनी ।
 मृगदशीभिरवेक्षित एव तस्मिमुदितो मुदितो न युवा जनः ॥ २१ ॥
 रुचिरचन्दनराजिमृगीहृशां कमपि लास्यविधि दिशति स यः ।
 अनिलमुज्ज्वलसौरभमाकुलास्तमलयो मलयोत्थितमन्वयुः ॥ २२ ॥
 मृदुसमीरणघूर्णितविग्रहं किशलयारणकान्तिमतर्कयत् ।
 मदिरयेव वधूमुखदत्तया युवकुलं बकुलं मदविहृलम् ॥ २३ ॥

वहति शैत्यममन्दगतिश्च खे विरहिदेहविदारणदारणः ।
 कुमुभचापमृपस्य जगज्जये विधुरितो धुरि तोमरतां ययौ ॥ २४ ॥
 अमरघोरणिदर्शिततोरणैर्मधुमहोत्सववेशमदुलां गतेः ।
 प्रणयिनः प्रमदासु वितेनिरे कुरवकैरवकैतवमानसाः ॥ २५ ॥
 निजकलत्रकुचाननयष्टलस्मृतिभवसारसंज्वरमध्वगैः ।
 समभवन्सरितः पथि दुस्तराः सरसकोक्तुकोकनदश्रियः ॥ २६ ॥
 कुमुमबाणसितातपवारणाद्विचिकिलात्सुरभिस्वजयश्रियम् ।
 किमपि नो कुमुमेषु समाददे विदलितादलितानमनोहृतः ॥ २७ ॥
 गिरिषु कन्दरकिञ्चरकामिनीजनितगीतरवश्ववणादभूत् ।
 हरिणघोरणिरुमदमानसा धृतिमिता तिमितायतलोचना ॥ २८ ॥
 विशदचन्द्ररुचः स्फुटचम्पकप्रकरचारुदिशो मधुवासराः ।
 विदधुरुमनसं न कमुकटसरबला रवलालसकोकिलाः ॥ २९ ॥
 मुहुरुदस्तपतद्वलयावलिः प्रवसता रमणेन तनुभृशम् ।
 अभिलाष समागममङ्गना न सह का सहकारविलोकिनी ॥ ३० ॥
 किशलयैः कुमुमैश्च निरन्तरैः प्रतिदिग्न्तमशोकमहीरुहः ।
 परिवृतः सहसा कमलेक्षणा कमहतो मैहतोरणसनियैः ॥ ३१ ॥
 उपहृतैः स्वयमग्रिमसल्ककी किशलयप्रमुखैरुनु निन्द्यिरे ।
 अनुनदीतटसुलकटमन्मथैद्विरुदनैरैदनैर्निजवलभाः ॥ ३२ ॥
 शशिनि कौमुमतल्पतले जलेऽप्यनुपशान्तवपुर्देवथुव्यथा ।
 अरतिमिष्ठतमेन वधूश्चिरं विरहिता रहितारपिकीत्वे ॥ ३३ ॥
 अनुनयैर्न हृदः प्रमदामदं रहयति सा मनागपि या पुरा ।
 स्वयमगामि मधौ प्रियसनिधाविह तया हतया मदनेषुभिः ॥ ३४ ॥

मकरकेतुकलन्नमुखश्रियं यदवहस्तरसीषु सरोरुद्धम् ।
 अगमयन्मणिकुण्डलतां शियस्तदलसं दलसङ्गिशिलीमुखम् ॥ ३५ ॥

मधुरकूजितसूचितवल्लभागममहाय सुहुर्वलिमोविने ।
 करतलेन बलिर्ददेतमामवल्या वल्यावलिवर्षिणा ॥ ३६ ॥

मृदुसमीरचलालकसंचया रणञ्जुणन्मणिकिञ्चिपिका सुहुः ।
 ललितकेलिमसेवत दोलया रसमये समयेऽत्र न का वधुः ॥ ३७ ॥

बहलकिंशुकवीथिकया मधुशिय इवाघरपल्लवलीलया ।
 तनुरनीयत खेदन्तिरित रुचिरया विसाकाति(ते)र्द्धरुद्धम् ॥ ३८ ॥

अनुबन्नं मधुरघ्ननिकोविलाकलकले सति कर्णपथातिथौ ।
 न पथिकः प्रमदां करमस्तदा स्तरति ना रतिनायकनोदितः ॥ ३९ ॥

उदितनिर्मलभण्डलचन्द्रमःकररसायनसेकगुणादिव ।
 क्षितिरुहः कुसुमैर्वसुरुद्धतैः शबलिता बलितात्मतनुश्रियः ॥ ४० ॥

नवकुसुमकरम्बितमग्वरं संमदना दधतीय निरैक्ष्यत ।
 विकचकिंशुकवीथिकयोङ्गसर्तंरुणयारुणया वनमेदिनी ॥ ४१ ॥

मधुरसातिशयं दधदुच्चकैरकृतचूतदरुम्युपावलिम् ।
 सततमाल्मनि निश्चलसौहृदां अमवतीमवतीर्णनवघ्ननिम् ॥ ४२ ॥

कृतकुशेशयकोशविकाशया समदकोविलयाथ मधुश्रिया ।
 धवलपक्षविहंगततेः पतत्कुमुदया मुदयाप्यत चेतसः ॥ ४३ ॥

धवलघासनि निर्मलमूर्तिं स्वरविकसरतां पिकयोषितः ।
 कृतवता मधुना विकृतिर्दधे प्रथयताथ यतात्मसु मन्मथम् ॥ ४४ ॥

तुहिनतानवमातपतीत्रतां विदधतः सुतरां मधुवासराः ।
 विरहिणामतिदुःसहरां गताः सुगुरवो गुरुर्वोपचयं क्षणाः ॥ ४५ ॥

१. मदनो वृक्षविद्योषवध, २ 'तरहणं कुञ्जवृक्षे ना रुचके चूनि दु त्रिषु'.
 ३. क्षीणताम्.

कान्तारभूमौ पिककामिनीनां कां तारवाचं क्षमते स लोहुम् ।
कान्ता रतेशोऽध्वनि वर्तमाने कान्तारविन्दस्य मधोः प्रवेशो ॥ ४६ ॥
जहुवैसन्ते सरसीं न वारणा बभुः पिकानां मधुरा नवा रणाः ।
रसं न का मोहनकोविदार के विलोकयन्ती बकुलान्विदारकम् ॥ ४७ ॥

मधुरेणदशां चके शशिना मानविष्वम् ।

मधुरेण दशां चके मन्मथज्वलिताम्बनि ॥ ४८ ॥

लतिरतन्यत मीरुषु चाटवी युवमिराप्यत पुष्परुचाटवी ।

रुहचिरे शिशिरात्ययचार वः शशिरुचोऽन्यभूतस्य स चारवः ॥ ४९ ॥

दृश्या वसन्तमथं तं मैधुपानवन्तं

यूनां गणं विदधतं मैधुपानवन्तम् ।

याति स रैतिकभूमृति यादवानां

वर्गस्तर्ति वहति सम्यतया देवानाम् ॥ ५० ॥

नेमिविशालनयनो नयनोदितश्री-

रआन्तबुद्धिविभवो विर्भवोऽथ भूयः ।

प्राप्तस्तदेति नगराच्चगराजि तत्र

सूतेन चारु जगदेऽजगदेकनाथः ॥ ५१ ॥

इति श्रीनेमिनिर्वाणे वास्मटविरचिते महाकाव्ये वसन्तवर्णनो नाम
षष्ठः सर्गः ।

सप्तमः सर्गः ।

बृत्तं ब्रजति न भर्तु यदीयतत्त्वैकचेतसां विदुषाम् ।

जैन्मभयास्तरसास्ते भान्त्येतसिन्मुणाः स्वाताः ॥ १ ॥

१. विदारकं लिपरखं यथा स्यात्तथा । निरपल्यायाः संभोगक्षमत्वात् २. मृग-
लोचनानाम् ३. भ्रमरान्पालयन्तम् ४. मध्यम् ५. वनानाम् ६. विगतसमवः ७.
अन्मभयाः तरसा इत्यष्टौ गणाः ।

सुनिगणसेव्या गुह्णा युक्तार्था जयति सामुन्न ।

चैरणगतमखिलमेव स्फुरतितरां लक्षणं यस्याः ॥ २ ॥

वनमिह दद्वा कुम्भमसमृद्धम् ।

चरति नगं किं शशिवदनान्यम् ॥ ३ ॥

अत्र महीभृति भूम्भामौ गोत्रविभूषण पुष्प्यल्युच्चैः ।

काननराजेसुखेषु व्यक्तामोष्टदलाकृतिकां वनधूकम् ॥ ४ ॥

विद्युन्माला दण्डोद्धामश्रीकाः कामं मेघा नाम ।

कृष्णच्छङ्गच्छायां तुङ्गा विश्रत्यसिञ्चेते नागाः ॥ ५ ॥

यदूनामुत्तंस त्रिदशपरिचर्योक्तमहिम-

न्सदैवास्मिन्दावज्वलनमतिदूरत्रसदिभम् ।

लसद्विद्युदामा प्रशमयति संतापितनुगं

पयोधारासर्वं वज्रलद्भाला शिखरिणी ॥ ६ ॥

इहावहज्ज का तटी जलेरहाँ रजो गिरौ ।

विभो सदा सुराचलप्रयाणिका सुवर्णगौः ॥ ७ ॥

श्राप्य वसन्तं हर्षादम्भः पूर्णनदीके माधद्वजम् ।

अत्र गिरीन्द्रे श्रीमन्नामं क्रीडति नित्यं दिव्यं युग्मम् ॥ ८ ॥

कासारेष्विह हि निज्जक्षीरापूरुचिरेषु ।

गौराङ्गी द्वदि रतेच्छां दत्ते हंसस्रुतमीश ॥ ९ ॥

चम्पकचूतैर्भूतलभागप्रापितपादैरत्र समस्ता ।

केन न जज्ञे सिंहनिनादक्षमासृति भूमी रुक्मवतीयम् ॥ १० ॥

का न श्रीमन्नभिनवकामव्यालश्रेणी कलयति कुम्भौ ।

१. सप्त. २. चरित्राधितं, पादाधितम्. ३. अन्यम् । नगणवरणान्मकं शशिवदनाञ्जनः.

अस्मिन्मत्ता वरमणिजालै वन्या लक्ष्मीरिव कुचुल्लौ ॥ ११ ॥

इह कुषुमसमृद्धे मालिनीभूय सानौ

विपुलसकलधातुच्छेदनेपश्चरम्यम् ।

वपुरपि रचयित्वा कुञ्जन्मेतु भूयो

विदधति रतिमिष्टैः प्रार्थिताः सिद्धवध्वः ॥ १२ ॥

अञ्जहारविषौ सुरवध्वा प्रस्तुते सविवस्थिततरम् ।

बिग्रतस्तपनामृतभासौ कोऽस्य नैव तटो मणिरङ्गः ॥ १३ ॥

‘रोचिरीधररथोद्धता घनप्रस्तौरिकरजस्ततिर्गिरौ ।

अत्र राजतितरां दवानलोद्वामदीसिरिव लोहितान्वगम् ॥ १४ ॥

नलिननयन स्वामिनस्मिन्मुनीन्द्रवने सदा

सरवरतनो नित्योकुलप्रसूनमहीरुहे ।

रविकरपरीतापाच्छायासुपेत्य विसाखसा

लसति हरिणी सार्वं वध्वा कुरुक्कुषोऽन्वगम् ॥ १५ ॥

अमरनगरस्मेराक्षीणां प्रपञ्चयति सुर-

सुरतरुचये कुर्वाणानां बलक्षम रहेसम् ।

इह सह सुरैरायान्तीनां नरेश नगेऽन्वहं

सुरतरुचये कुर्वाणानां बलक्षमरं हसम् ॥ १६ ॥

बध्नाति रक्षोपलरश्मदत्तशोणशुतिर्निर्जिरवारिवीथी ।

अत्रेन्द्रवज्ञाहतशैलकुञ्जकीलाललक्ष्मीं बहुधातुभङ्गौ ॥ १७ ॥

जपाहितरुचित्तनुं मदनदर्शनीयामसौ

जनप्रमदकारणं दधुपाचसन्मानसः ।

यशोभिरिव निर्जीरैः प्रसरवद्विराभात्यलं

गरिष्ठकरुणालयस्वमिव देव पृथ्वी गुरुः ॥ १८ ॥

इहोच्चावच्चप्रावैषम्यनेयप्रचाराः प्रमो विअतः खादु तोयम् ।

धुनीनां भुजङ्गप्रथातं प्रवाहा दधत्याशु भङ्गं बजन्तः सुचायौ ॥ १९ ॥

आगत्यागत्य पुनर्सदकशतपत्तद्वृप्रभारद्वर्णे

भर्तः कान्तारमेतद्कुलविटपिनां प्रेरिता मन्मथेन ।

दिव्यर्णी संग्घरासिन भवति कतमां प्राप्य पुष्पावचायं

आन्तखेदोदिन्दुप्रकरहरपरा मन्दमन्दारवायौ ॥ २० ॥

जगत्यते जलरुहरोहिसौरमं समीरणं परिचितनिजगाव्रजम् ।

वहत्यसाविह परिशोभितानिशं गणैर्महीभृति रुचिरा वनस्पती ॥ २१ ॥

मोहोन्मुक्तप्रतिभचमरी पुच्छसंमार्जितोर्वी

भव्यामासे सुमहति गिरावत्र चित्रार्थसानौ ।

द्वौ चन्द्रार्कावपि रमयते पुष्पवर्णेण मन्दा-

क्रान्तावातैः क्षितिरुहततिः कान्तपर्यन्तशृङ्गैः ॥ २२ ॥

जनं गुणैर्मूष्यसि लम्फुतप्रताप वंशस्थमसुं यथा निजैः ।

वसुंघरासृद्वलयं तथामराश्रयं सदायं गिरि सत्यवैभवः ॥ २३ ॥

सहजाणुरौषधिरियं महती ज्वलिता भवत्यधिनिशं महसा ।

प्रमिताक्षरा तव सदर्थबहुप्रसरेण वागिव लसद्यशसः ॥ २४ ॥

यदुपानितकेषु सरलाः सरला यदनूच्छलनिति हैरिणा हरिणाः ।

तदिदं विभाति कैमलं कैमलं मुदमेत्य यत्र परमाप रमा ॥ २५ ॥

वरणाः प्रसूननिकरावरणा मलिनां वहनिति पट्टीमलिनाम् ।

तरवः सदात्र शिखिजातरवः सरसश्च भाति निष्टटे सरसः ॥ २६ ॥

इह परिविदा सुमदनबाणैः कुसुमविचित्रा तरुवरवीथी ।

नवमधुमत्तं मधुपनिकायं न खलु विभर्ति प्रियमिव नेयम् ॥ २७ ॥

नरवरेह रतिगेहसंनिमं जलदजालकनिभाश्मसुन्दरम् ।

इदमुपेत्य तस्युमीदी कायां विलक्षुते यह तुरैः पिंगलाम् ॥ २८ ॥

मोहोन्मुक्तावत्र सदृशजातौ गौरीतातोचुक्षशृङ्गे नगेशो ।

वानप्रस्थप्राणवृत्तयै भविष्णुः शालिन्येषा सौरिणी सर्वदैव ॥ २९ ॥

भस्मरजः परिकल्पितभक्तिकभद्रगजेन्द्र इवायमसंनिभ ।

भाति पुमानिव निर्मलमात्किमदाम दघ्सरिदावलिभिर्ननु ॥ ३० ॥

नवमधुपद्रुयविभ्रमसज्जं यदुवर सौरभराजि तवेदम् ।

प्रतिनदि तामरसं मुखरागं कलयति चारुदलाधरलेखम् ॥ ३१ ॥

भव्यजनानां विरचितयत्र प्रौश्युतटोवस्थिलकमलेषु ।

गौरवसीम्नि क्रियत इहोर्ध्वैः प्रत्यवदोधो दिनकरपादैः ॥ ३२ ॥

समकाञ्चनलोष्टमनुन्मनसे सकलेन्द्रियनिअहबद्वरसम् ।

जिन तोटकमागमनस्य भवे शिरसैष विभर्ति तपस्त्रिगणम् ॥ ३३ ॥

नलिननयननिर्गमिनिर्झरोधप्रतिमरुचिभिरहां क्षयेषु नूनम् ।

त्रजति बहुलतामीश चन्द्रिकात्र प्रतिमितमणिसानूथरश्मिष्ठौः ॥ ३४ ॥

जनस्य चेतो भवविकारमुद्धतं समर्पयन्ती मधुरकेलिनादजम् ।

गजेन्द्रगमित्तिह हि मञ्जुभाषिणी पिकी सदानित्यसहकारकोरके ॥ ३५ ॥

मार्तण्डारिस्या(श्य)मलसत्काम्बुदजातौ शैलाषीशो निर्मलनानागुणकाय ।

सद्यः पुष्पामोदगुणानन्दितभृङ्गं किं किं नास्मिन्मस्तमयूरं वनमीशा ॥ ३६ ॥

सरसप्रभज्जनयुता पतनिजपसदोद्देवेन रजसा तनीयसा ।

अलिनन्दनीयमनपेक्षितक्षणा जगदीश वासयति पाटला नगम् ॥ ३७ ॥

१. शालियुक्ता, छन्दस्थ. २. खलपनदी. ३. सान्द्रपदसैव छन्दसो नामा-
न्तरं भवेत्, 'सान्द्रपदं स्याद्दत्तनगलैश्च' इति छन्दोमज्जरीपरिशिष्टम्.

जलोरसिस्थपदपत्रकञ्जुकं वपू

रसाकुलं वहत्यसौ स्फुरत्सितद्विजम् ।

अशोकमालिनी नदी यथा वभूर्वेश

लसद्वृणौषलोहितशुक्रावृतान्वगम् ॥ ३८ ॥

अत्र नित्यस्फुटत्पुष्पलीलातरौ किञ्चरद्वन्द्वसंगीतरम्भे गिरौ ।

काननान्यागता का न दिव्या वधुः स्तम्भिणी जायते जातचेतोभवा ॥

भूतनिकायशुभगद् मेरुगिरिसनामौ

काननराजिभिरत्र हि मन्मथशरमाला ।

शशदुदीरितकोरकवीथिभिरुहदेव

प्रेमणि संप्रियतेऽलिसुपिच्छनिकरकाया ॥ ४० ॥

अच्युतं विलसन्मणिचक्रकः काननावलिभासुरविम्रहः ।

रोचिष्ठा हरितेन महानसौ लोकनाथ विहम्बयते नगः ॥ ४१ ॥

इह वसति विपुलगुणमणिरवनौ

विजलजलपटलधरघवलतनौ ।

सततसरिदनुकृतसुविकटजटे

धरणिभूति गिरिश इव शशिकलिका ॥ ४२ ॥

आरुद्ध शैलेऽत्र निःशोषधातौ तत्त्वज्ञ कीर्ति तवाभाषमाणा ।

बधाति गीतं लयभाहिरागं 'देवी न का निर्मितानेकभज्ञम् ॥ ४३ ॥

शिवालिष्टकायः परित्यक्तमायः ।

अयं सोमराजी क्षपायां नगेशः ॥ ४४ ॥

मर्देजक्षतजोक्षिताम्रनखरन्यासेन लक्ष्मीमसौ

जत्वारोपकृतामिवेह दषती निःशेषभूषद्वसौ ।

तत्त्वज्ञाननिधे व्यनक्ति वसुधा शार्दूलविक्रीदिर्त
गच्छत्कोलकुरुक्षकासरशशप्रायाखिलधापदा ॥ ४५ ॥

कठिनगदलकज्जलश्यामलश्रीभृतामद्भुतैर्धातुमिर्जाजमानवनौ
रवभरकलिता वृहन्मर्दलाडम्बरणां ततस्तोकपुष्पोघलीलासरौ ।

विवुद्धमिथुनकैर्गुहासु स्थितैनीयिते चण्डवृष्टिधनानां कण्ठुम्बरौ ॥
उपलब्धसु कन्दरम्भु च द्रुतचिलम्बितमुच्चलितं घनम् ।

इह महीमखिलावनिभूद्धिमौ व्रजति निर्झरवारि निरन्तरम् ॥ ४७ ॥

अनुकूलविषमप्रहरणकलिका

अितिरुहनिवैः परिलसदवनौ ।

भनिकरसहश्रद्धातिरुचिपिनं

लसति सुविशदा बहुरिह हि नगे ॥ ४८ ॥

गौरा नित्यभ्रमरविलसिता नव्याब्दगत्यां तत्तिरतिमरसा ।

एवा क्षिता खलु नगयुरुणा शङ्के दृष्टिस्त्वयि सविकसना ॥ ४३ ॥

रम्भारामा कुरवकक्षमलारम्भारामा कुरवकक्षमला ।

रम्भा रामाकुरवक कमलारम्भारामाकुरवककमला ॥ ५० ॥

१. हृदं पश्यगन्धिगर्वं वारभटालंकारे महायमकोदाहरणतयोपस्थितम्
ज्याख्यातं चेदं तव्याख्यातुभिः । तथाहि—‘अत्र पर्वते कुर्भूमिः । शोभत इति
संचन्धः । कीदृशी भूमिः । रम्भारामा रम्भाभिः कदलीभिर्भिंशा आरामा यस्यां
सा । तथा—अबकक्षमला । अबके बकराहित के पानीयं मलते धारयतीत्यचक्क-
मला । तथा—अरमस्यं भारामा भैरवक्षत्रैरा ईषद्वामा । कर्वुरेत्यर्थः । तथा—कुर-
बक्कमलारम्भा । कुरबका वृक्षविशेषाः, कमलानि पश्चानि, तेषामरम्भा उत्पत्तयो
यस्यां सा कुरबकक्षमलारम्भा । तथा—रामा रम्या । अथवा—कुरबकक्षमलार-
म्भारामा कुरबकक्षमलानामारम्भेणोद्भेन आ ईषद्वामा मनोज्ञा । हे अकुरबक ।
न विद्यते कुतिस्तो रतः शब्दो यस्य सोऽकुरवः । अकुरव एव अकुरबकः । हे अकु-

वृक्षेर्वसन्ततिलकायितपुष्टजात-
 भद्राकृतिव्यतिकरैभूतसूर्यकुम्भैः ।
 जातप्रमोदगुहरेष विशेषतुङ्गौ
 पूर्वपिरावनुकरोति गिरिर्गिरीशौ ॥ ५१ ॥
 नोद्यानचन्द्रकिरणाहितमारशङ्काः
 सर्पाः स्फुरन्ति शवरीरहितैः पुलिन्दैः ।
 नोद्यानचन्द्रकिरणाहितमारशं का
 नेच्छन्ति साक्षमरैरिह कन्दरासु ॥ ५२ ॥
 हेलाविहारिचमरीगुहपुच्छयष्टि-
 सन्मार्जनीभिरपनीतरजःकणासु ।
 कुर्वन्त्यमुन्म लतेकाः तुमुमोद्यारं
 वातैर्धुताः क्षितिरुद्धाविपिनस्थलीषु ॥ ५३ ॥
 आदूतकाञ्चिरुचयो नववर्द्धान्ना
 मूर्जत्वचा रचितचारुद्कूललीळाः ।
 गुजाफलग्रथितहारलताः सद्गु-
 मेताः पुलिन्दललनाः सरसि ब्रजन्ति ॥ ५४ ॥

इक क है कोमलज्वान । नेमेः संबोधननामैतत् । पुनः कीदृशी कुः । कमलारम्भ-
 रामा । कमला लक्ष्मीः, रम्भा अप्सरसः, ता एव रामाः क्षियो यस्या सा । गिरि-
 भूमौ रामाः कीडार्थमायान्ति । अत्र कमलारम्भा एव रामा हेयाः । तथा—अकु-
 रवककमला । कुत्सितं राजन्त इति कुरा न कुरा अकुरा: शोभमाना वका वृक्षवि-
 शेषाः कमला हरिण विशेषाश्च यस्या सा अकुरवककमला ॥' इति । १. वनमयूर-
 युद्धरोपितमरणज्ञाना इत्यर्थः, २. उद्यानेन चन्द्रकिरणैरथ धारिते कामसुखं का
 नेच्छन्तीत्यर्थः ।

इत्थं खसारथिगिरा गिरिराजशोधीं
 प्रत्यपितेक्षणदुग्मो युगदीर्घवाहुः ।
 सान्द्रद्वुमाचलितले कुशलैः प्रकृत्स-
 मायोऽथ पट्टमन्दिरमच्युवास ॥ ५५ ॥
 इति श्रीनेमिनिर्वाणी वारभद्रविरचिते महाकाव्ये पर्वतवर्णीनो नाम
 सप्तमः सर्गः ।

अष्टमः सर्गः ।

अथ कीडागिरौ तत्र विचित्रतस्तततौ ।
 चेष्टुर्वनविहाराय माधवाः सावरोधनाः ॥ १ ॥
 नूपुरघ्ननिभिः श्रीणां (वि)जिहीर्षौ प्रबोधितः ।
 बनेषु व्याकुलं कं न चक्रे कन्दपकेसरी ॥ २ ॥
 पदं विश्वस्य हृदये मीरुभिर्गुणसंयुताः ।
 चिरं याद्वव्दीरास्ते निथिरे सममात्मना ॥ ३ ॥
 अन्योन्यववनाभ्योजन्यसुनेत्राणि काननम् ।
 व्रजनित मिथुनान्यापुः स्वलितानि पदे पदे ॥ ४ ॥
 द्विरेफमण्डलं दृसान्शासितुं तरुणान्वने ।
 कन्दर्पसार्वमौमस्य अमष्टकमिवाकमौ ॥ ५ ॥
 वायुना विनयेनेव नोदिताः लक्ष्यवन्धनैः ।
 महीरुद्धो महीशोम्यः पुष्टैरर्धमिवदधुः ॥ ६ ॥
 चलत्पञ्चदलोदामदर्शनं मैदनाकुलम् ।
 विभैर्मोद्धासिनी विअद्वनामलकमण्डलीम् ॥ ७ ॥

१. एषीनं दृष्टिः, अप्लोकनं च. २. महनो वृक्षविशेषः, लक्ष्यस्थ. ३. विष्रमः पक्षि-
 अमण्डल, विलासः. ४. घलानामामलकादीं मण्डलीम्, वनाम् + लक्ष्यमण्डलीम्.

उल्लुतरिलकशीकं कैर्णिकारचितोदयम् ।
 अशोकसुभगालोकमानद्वनवर्मालिकम् ॥ ८ ॥
 हृरिणाधिष्ठितं नित्यं चेतोहारिष्योधसम् ।
 संतपश्वलिसच्छायं कोर्मलाङ्गलतान्वितम् ॥ ९ ॥
 रुद्रानिशमं शशरं रुद्रुपकदनक्षय् ।
 यादवीनां कुरुं कीडावनं तत्र विवेश तद् ॥ १० ॥
 क्षतमूलाभिपि नरैरुख्यसत्पाणिपल्लवाम् ।
 दोर्लतां कमितुः स्कन्धे क्षिस्त्वा कापि ययौ बने ॥ ११ ॥
 अन्तःपुरपुरन्ध्रीणां नूपुरध्वनिपूरितः ।
 गिरौ निर्झरक्षात्कारध्वकार श्रवणोत्सवम् ॥ १२ ॥
 विहरन्ती बने कापि सक्रान्तमदनभ्रहा ।
 नित्यम्बारनिवेदं न विवेद मनागपि ॥ १३ ॥
 अर्धार्थेन सजः साधुः कश्चिदपीणयत्तिये ।
 संभवितायाः प्रथमं तथाप्यन्याकरोत्कुषम् ॥ १४ ॥
 सौरभेण स्पशेनेव वच्चित्तानामलिन्वजाः ।
 बने कुसुमहर्तृणां लेगुः पृष्ठे मृगीदशाम् ॥ १५ ॥
 वैर्णपसूनं गृह्णन्त्यो गृहिष्यः पृथिवीभृताम् ।

१. तिलको ह्रुमविशेषः, विशेषकं च.
२. कर्णिका + रचितोदयम्, कर्णिकार + चितोदयम्.
३. अशोको हृक्षविशेषः, शोकाभावथ.
४. माला, लतविशेषथ.
५. हरिणः कृष्णेन, हरिष्येत्व.
६. पयोधराः कृपादयः, स्तनाथ.
७. समीचीनपञ्चयुतलताभिः: सच्छायम्, समीचीनेन कुकुमरचितललाटभूषणेन शोकायुतम्.
८. कोमलाङ्गथोः लताः, कोमल्य अङ्गलताथ.
९. कदली, देवाङ्गनाविशेषथ.
१०. स्फुर-हुणाः कदम्बा यत्र, स्फुरन् शुणकदम्बो यत्र इत्येवं यादवीकुलपक्षे, वनपक्षे यथायोदयमध्ये प्राक्षो नास्त्रिखितकमेषेव.
११. ग्रियादृश्यम्.
१२. तालवृक्षविशेषाः.

चक्रुः करनसन्यासात्सकोरकमिवास्पदम् ॥ १६ ॥
 नव्यनव्यप्रसूनेच्छादूरचारेण काचन ।
 स्वेदार्द्धमूर्तिः शीरोदनिर्गता श्रीरिवावभौ ॥ १७ ॥
 चारुप्रसूनेपश्यभारिष्ठो हरिणेश्वणः ।
 रेजुः सकोपकृन्दर्पक्षिसैरलैरिवाचितः ॥ १८ ॥
 पादाहत्या प्रफुल्लस्य कङ्कले: कुसुमं लियः ।
 शौलै: दधाना जगदुः कार्मणं लीषु मार्दवम् ॥ १९ ॥
 मार्जयन्वनसंचारश्रमस्वेदाम्बुविप्रुषः ।
 अङ्गसङ्गी मृगाक्षीणां प्रियोऽजायत मारुतः ॥ २० ॥
 अयुक्तः प्रेयसैकस्यां हारः कुसुमनिर्मितः ।
 तत्सपव्याः प्रहारोऽमूढ्यथादानादसंशयम् ॥ २१ ॥
 पद्मकेसरसंख्यानद्युते द्वित्राः क्याचन ।
 सपव्यां हारिताः कान्तसेवापर्यायरात्रयः ॥ २२ ॥
 प्रसादनाय यद्यूना लीलाकम्लमर्पितम् ।
 तेनैव ताडितस्तूर्णं क्याप्येष सकोपया ॥ २३ ॥
 केशश्रीकान्तवपुषां योषितां सुमनोगणाः ।
 भक्त्या भूषाकरत्वेन वने सफलतां युः ॥ २४ ॥
 कस्याश्विदाननं रेजे श्रमस्वेदोदविन्दुभिः ।
 चन्द्रविघ्नमिवाम्भोधिमध्यसंसक्तमीच्छिकम् ॥ २५ ॥
 कौसुमं सुमनोहारि सुवर्हं च सुगन्धिं च ।
 बहुमन्यत तन्वीभिः काम्यं काञ्जनमण्डनात् ॥ २६ ॥
 कर्णभरणसंप्राप्तैः प्रसूनैः पद्मचक्षुषाम् ।
 पञ्चावस्थः कपोलेषु पुष्पिता इव रेजिरे ॥ २७ ॥

रविन्नखतमः स्तोमशरण्येषु महीरुहस्य ।
 मिथुनानि निकुञ्जेषु प्रविष्टानि रति ययुः ॥ २८ ॥
 भाले विहारस्वेदेन लिङ्गे संसज्जता भृशस् ।
 चकार पद्मपत्रेण काचिंशिलकमालनः ॥ २९ ॥
 हासहेलाचिलासस्य कीर्ति कुमुमधन्वनः ।
 पृष्ठमालाममन्धन्त युवानो योषिदर्पिताम् ॥ ३० ॥
 हृदैरन्तर्गुणैर्वैधवा बद्धः कश्चिदसंशयम् ।
 सज्जा नियंग्रितः कोपादश्च प्रचलितुं क्षमः ॥ ३१ ॥
 पुष्पकन्दुकमुत्किसमेकेनान्येन गृह्णती ।
 पाणिना व्यरुचत्काचित्कण्टकक्षणचारणा ॥ ३२ ॥
 नखप्रसूनपादराखापाणिपलवलीलया ।
 रेजे राजवधूः काचिद्वन्नलक्ष्मीरिद स्यम् ॥ ३३ ॥
 वने वशूजनः पुष्ट्यैः कुलहारोऽपि हेलया ।
 विहाररुचिरेवासीलीवृत्तं वेति कोऽववा ॥ ३४ ॥
 श्रमस्वेदाम्भसः पात्रे गात्रे हरिणचक्षुषाम् ।
 दृशो निपत्य सानन्दं यूनां जग्मुर्जलाद्रेताम् ॥ ३५ ॥
 मन्ये नेपथ्यकुमुमैर्वासिताः कुकुरस्त्रियः ।
 अन्यथा कथमेतासां सुरभिः श्वासमास्तः ॥ ३६ ॥
 समाकृष्टा मुखामोदगर्भकौमुमसौरभैः ।
 तासामुपरि भृजाढी केशकान्तिरिव व्यभात् ॥ ३७ ॥
 मध्यंदिनाकंसंतापो मार्घुमाग इवाल्मनः ।
 जलानि विजिहीर्षूणां तासां स्वेदजलं व्यधात् ॥ ३८ ॥
 यूना स्वलितगोत्रेण छृतेऽप्यातपवारणे ।

उपाचीवत संतापो नाहीयत मुशीङ्गाः ॥ ४९ ॥
 दक्षातपत्रा कान्तेन काचिनामान्ययोऽचितः ।
 वासस्पृद सथा छायां रुत्सप्त्नी यथोन्मत्तु ॥ ५० ॥
 हृतप्रसूनसर्वेसं चनिताभिरथो नमः ।
 रोदितीव तदा किञ्चिकणन्मधुकरी गिरा ॥ ५१ ॥
 साक्षादिव सराक्षाभिः प्रेयसीभिः समं नृष्णः ।
 तेऽथ कर्तुं जलकीडां जग्मुः आन्ता जलाशयम् ॥ ५२ ॥
 सहासपुण्डरीकासं सालापं पक्षिकूजितैः ।
 नृपमैव्या धृतानन्दं स्थाने जलमजायत ॥ ५३ ॥
 निर्मले नितरां नीरि नारीणां प्रतिबिम्बितैः ।
 कल्पोल्लोलैः खेळन्त्यो जलदेव्योऽनुचक्षिरे ॥ ५४ ॥
 पुरःसरैः पुरोषाणाकूरसत्त्वेषु बारिषु ।
 सुम्रुद्धः सभयोत्कोपं शनैरैन्तः पदं व्यधुः ॥ ५५ ॥
 राजदारांस्तरङ्गाऽहसौरालिङ्गय विग्रहः ।
 नदस्य सहसोङ्गीनाः प्राणा इव विहंगाशः ॥ ५६ ॥
 जितपद्मा मुखैर्व्यैरुद्धीयिष्ठिवलिशेभवा ।
 सरसी क्षारुयामास पादान्यक्षमलच्छुष्माम् ॥ ५७ ॥
 पयोमध्ये पुरन्धीणां निःशब्दैर्नूपुरैः लितम् ।
 सदाचरणलीनामां मौर्मं शेयो जडान्तरे ॥ ५८ ॥
 हृताम्भोजवनं दूरवित्रासितविहंगमम् ।
 ऋषीङ्गः कुद्धमिवाराजद्वारागम्भेषं पवः ॥ ५९ ॥
 नितम्बैराहतः क्षोर्मं अप्य वीषिकैरेष्वकैः ।

कौतुकादिव कासारः कुचान्पसर्ष योषिताम् ॥ ५० ॥
 नस्त्रितततिः स्तीणामङ्गरागे हते जलैः ।
 व्यक्ता वर्णविलीवासीत्कायस्थस्य मनोभुवः ॥ ५१ ॥
 आकण्ठमस्तुगमलीमुखैरलिसमालकैः ।
 कीडोत्खातारविन्दश्रीः पुनः सरसि संदधे ॥ ५२ ॥
 अकारणस्वल्पस्येन्दोरवस्कन्दभिवागतम् ।
 वीक्ष्य वकोल्करं स्तीणां त्वरक्षेकैः पलायितम् ॥ ५३ ॥
 योषिद्वावककस्तूरीरक्तकृष्णा सरस्यमूर् ।
 द्वौः समुन्नीलितश्यामा संब्यासंघिरित्व क्षणे ॥ ५४ ॥
 तरद्विनीलिवसनैर्मज्जन्तीनां सृगीदशाम् ।
 अनपाकृतशेवालमिद जातं सरोजलम् ॥ ५५ ॥
 च्युतं सरसि केशेभ्यः कामिनां केतकीदलम् ।
 सृङ्गैर्युतं तरलेभे सधीवरतरीतुलाम् ॥ ५६ ॥
 वौतान्तःपुरनेपद्यकस्तूरीपङ्कचन्द्रकैः ।
 वभूव पश्चिनीपत्रशोभा सरसि भूयसी ॥ ५७ ॥
 ओष्ठपलवपादाङ्गतलेभ्यः क्षालितोऽस्तुभिः ।
 रागः प्रकृतिरक्तेभ्यो नालक्ष्यत सृगीदशाम् ॥ ५८ ॥
 कीडावनविहारोत्थश्रमः कमलचक्षुषाम् ।
 अङ्गरागश्च तोयेन तुल्यकालमपाकृतौ ॥ ५९ ॥
 वभूव लोहितच्छायैर्नीरीपदनखेन्दुभिः ।
 संज्ञातविद्वुमलताकन्दोद्वेद इवाम्बुधिः ॥ ६० ॥
 चित्राजलधरेणेव यूना कस्याश्चिदाननम् ।

सिंकं सखमिवाम्लायज्जलैन्यावलोकिनां ॥ ६१ ॥
 जलधौतकपोलस्था स्त्रीणां नखपदावली ।
 उत्तवातपश्चलतिकामूलस्थानतुलां दधौ ॥ ६२ ॥
 क्रमव्यक्तीभवद्वात्रथ्रियो राजस्त्रियस्ततः ।
 बहिर्जलाशया जग्मुः कृतकान्तकरमहाः ॥ ६३ ॥
 करपल्लवदत्तासु योषितां जलविन्दवः ।
 केशवल्लिषु मुक्ताथ जन्मआन्ति वितेनिरे ॥ ६४ ॥
 मुखेन्दुपक्षविमुखी इयामा चिकुरवल्लरी ।
 ततात योषितां तोयविप्रुष्टारका इव ॥ ६५ ॥
 सजलानि विलासिन्यो विहाय वसनान्वथ ।
 अत्राणीव दिशोऽन्यानि निर्मलाङ्गचः परीदघुः ॥ ६६ ॥
 उपचके महत्तासां हरञ्जम्बुकणोत्करान् ।
 प्राप प्रत्युपकारं च सद्यः संकान्तसौरमः ॥ ६७ ॥
 अङ्गरागो वयस्याभिरङ्गनाङ्गेषु निर्ममे ।
 रद्धितानि तु चेतांसि यूनामिति महाद्वृतम् ॥ ६८ ॥
 कनिष्ठिकानखाप्रेण दर्पणार्पितचक्षुषा ।
 कृतः क्यापि सीमन्तः पन्था रतिपतेरिव ॥ ६९ ॥
 कापि कुण्डलनीलास्मरशिमालोक्य दर्पणे ।
 मुहुर्मार्ज नेत्रान्तं लभकज्जलशङ्खया ॥ ७० ॥
 रामा इयामरुचिः कापि मुक्तालतिक्या वमौ ।
 नक्षत्रमाल्यवोचैः पयोघरज्ञुषा निशा ॥ ७१ ॥
 तुङ्गं स्तनपदं प्राप्य मुण्णर्भितविश्रहः ।
 हरोऽहसदिवान्यानि भूषणानि सूर्गीदशाम् ॥ ७२ ॥

दक्षिणः कक्षणं वामे वामधिक्षेप दक्षिणे ।
 रक्षौ मिथः करौ स्त्रीणामभूतां तुल्यसस्कृती ॥ ७३ ॥
 कुण्डलं कक्षणस्थाने निश्चिपन्ती मृगोक्षणा ।
 कापि सख्या निराचके प्रियप्रहितमानसा ॥ ७४ ॥
 न्यस्थमाना मुहुर्यूना कस्याध्यन नतभ्रुवः ।
 खिद्धति भ्राप नैवास्थां कपोले पञ्चवल्लरी ॥ ७५ ॥
 पूरगत्वस्थार्जितैर्दन्तैर्मुखं कस्याधिदावभौ ।
 नित्यस्थास्त्रिशिलाकाला सेवायाहैरिलोहुषिः ॥ ७६ ॥
 कुण्डं हुतस्य कामामेः कामं यौदनयज्वना ।
 नाभिमण्डलमानर्च काचिच्चन्दनदानतः ॥ ७७ ॥
 हृथं प्रकाशय नामात्मप्रसाधनविधिश्रिशब्द् ।
 जलाशयतटात्तन्यव्येष्टुः सहचौः सह ॥ ७८ ॥
 तरसा सरसैः शब्दैः पक्षिणां दक्षिणानिळः ।
 आदिष्ट इव तं राजलोकमन्वययौ सृदुः ॥ ७९ ॥
 अथ सलिलविलासं यादवानामुदारैः
 सह निजनिजदौरैस्तत्र वीक्ष्येद रथम् ।
 दिनपतिरपि खिनः खं व्यतीत्यातिमात्रं
 करकलितदिनश्रीः सागरान्तं जगाम ॥ ८० ॥

हति श्रीनेत्रिनिर्वाणे वामटविरचिते भद्राकाव्ये बलकीडाधिधानो नाम
 अष्टमः सर्वः ।

नवमः सर्गः ।

अतिथीभवन्तमय तं वसुक्षये शिरसा वमार रविमहाभूषणः ।
 उपकारिणां स्वयमहो महसिनामुपकर्तुमन्तरमतीव दुर्लभम् ॥ १ ॥
 परिलङ्घनीयगगनान्तमागतस्तरणिर्बभूव सदसारुणप्रमः ।
 कलुषीभवत्यनुकर्तु दिनात्यये प्रभुरप्युपैति यदिवामुग्धियम् ॥ २ ॥
 कनकमवालशुक्रकायकोमलैर्दिनमाभसारधिरथाधरश्मिभिः ।
 छुरिता इवासद्वशकायकान्तयः प्रकटीवमुवुरव सांघ्यवारिदाः ॥ ३ ॥
 लसमानमीनमकरो महात्मनामुपमानमेच्छतरवारिसुन्दरः ।
 प्रतिविम्बिते सातौ पतञ्जमण्डले कल्यांचकार जलधिनेभस्तुलाम् ॥ ४ ॥
 सवितुः समीपमुपसर्पतः सतः प्रतिविम्बमम्बुनि निकामनिर्मले ।
 रुचेतरां रुचिररक्तनिर्मितं धृतमर्धपात्रमिव वारिराशिना ॥ ५ ॥
 रविरस्तभूषणशिरःसमाश्रितो कन्द्रिहस्तिथित इवैष्ट(इष्ट)त क्षणम् ।
 पतितः क्षणेन च ततः पयोनिधौ विततान चाढविभावसुभ्रमम् ॥ ६ ॥
 लहरीहृतप्रथितफेनसंचयैवेदनैः ससुद्धुरितवक्तन्वराः ।
 जलधिं विगाञ्छ रथवाजिनो रवेगेगनाद्वरुद्धुनपरिश्रमं जहुः ॥ ७ ॥
 नियतिप्रवातवशतस्ततो जवादवसानमीयुषि दिनेशदीपके ।
 जनजातरुद्धृतये तमश्चयः प्रविवेश चौर इव विश्वमन्दिरे ॥ ८ ॥
 ग्रलयं गते दिनपतौ विश्रेवशात्परिरभ्य गाढभितरेतरं दिशः ।
 समदुःखिता इव पत्रश्रिणां स्वै रुदुस्तमःसिचशसंवृत्तामनाः ॥ ९ ॥
 अतिमात्रपीतवसुधारसं क्रमात्परिमन्दतां गतमहःपतेर्महः ।
 अधिगन्तुमालमष्टुतां पुनर्दिने श्रुतमौषधीरमन्तत प्रतिक्षपम् ॥ १० ॥

१. मीनमकरी यादोविशेषौ राशिविशेषी च. २. अच्छतरेण वारिण्ण, अच्छो
 यस्तरवारेस्तद्वत्कुन्दरः.

करुणस्वरं विलपदोरनेकशः पुरतो निशाविरहिणोर्बिंहंगयोः ।
 विपदं विलोकयितुमक्षमा ध्रुवं नलिनी सरोजनयनं न्यमीलब्यत् ॥ ११ ॥
 नवनीलिंगरहिताभ्वरा सती उमसा समं सहचरेण सर्वदा ।
 इह वारिराशिपरतीरमण्डलादथ वर्वरीव विच्चार शर्वरी ॥ १२ ॥
 अपरावनीधरतटात्पयोनिधौ पततः सतो झगिति झम्या रवेः ।
 अरुचन्समुच्छलदतुच्छपाथसामिव विन्दवो गगनसीन्नि तारकः ॥ १३ ॥
 यदचिन्त्यशक्तिकलिताः किलौषधीः परिकीर्तयन्ति कृतिनस्त्वयैव तत् ।
 कथमन्यथा सुतिमिरोदयक्षणे प्रकटं कुतोऽपि समभून्महन्महः ॥ १४ ॥
 न रथो न रथ्यतुरगा न सारथिस्तमसा तथापि रजनीसमागमे ।
 रविणा विमुक्तमुरर्त्तकृतं जगत्समयो हि कार्यजननो बलं वृथा ॥ १५ ॥
 दिवसे दिवाकरकरोत्कराहतिप्रथितान्धमावविधुरैः स्थितं हि यैः ।
 तिमिराञ्जनेन निशि निर्मलीभवन्नयनैरुद्धकविदैरदाङ्गितैः ॥ १६ ॥
 निशि कैरवैसुकुलितैर्विजूभितं कमलैर्निमीलितमहर्विका सिभिः ।
 भविनां हि दैववशवर्तिनां भवेन विपत्र संपदपि संततस्त्रिरा ॥ १७ ॥
 प्रहरैर्विभक्तचतुरङ्गविग्रहा कविचकचित्तरसदानपण्डिता ।
 विरराज सनिहितराजनायका नवनाटिकेव भुवने विभावरी ॥ १८ ॥
 उदितेन तीव्रतरतेजसा हि नः प्रशमं महो गमितमंशुमालिना ।
 तिमिरं विपक्षमपि तारकैरिति प्रतिपद्य विस्फुरितमम्बरे ध्रुवम् ॥ १९ ॥
 चहुलान्धकारपटलेन वारिते प्रसरे दृशां स्वलितलक्ष्यदर्शनः ।
 मिथुनानि गीतमुखराणि मन्मथः स्वरपातिभिः प्रहरति सा सायकैः ॥ २० ॥
 उदयाद्विसनिहितवर्तिनः प्रभा शशलाङ्घनस्य पुरतः प्रसपिणी ।
 अथ वारिराशितटफेनसततिभ्रममाततान तिमिरान्तिकस्थिता ॥ २१ ॥
 क्षणमैकमैककल्या कलानिधेस्तदनु प्रसारि रुचि भस्त्रना ततः ।

संविकासकेरवक्षणम् ॥३॥ तुर्थाचप्यर दृग्मिद्रदिङ्गः ॥ २२ ॥
 असुजा विलिप्त इव नव्यचन्द्रिकाप्रसरेण किंचिदुपनीतशोणिमा ।
 क्षणमर्घचन्द्रदलिताग्रविग्रहस्तमसः कवन्ध इव संचयोऽग्रमत् ॥ २३ ॥
 तमसा विलुप्तमि ह पूर्वपर्वतः क्षितिमण्डलं निजमवेत्य सर्वतः ।
 मृगवर्णलज्जितमदर्शयत्पुरः पृथुतामशासनमिवेन्दुमण्डलम् ॥ २४ ॥
 उदयेऽभिताग्ररुचिरिन्दुरुलुसच्छशलाभ्यनच्छवि राज तत्क्षणम् ।
 मृगनाभिपत्रलतिकापरिष्कृतः क्षणदाकपोल इव कुञ्जमारुणः ॥ २५ ॥
 तिमिरस्य विश्वजयिनो निपातनप्रतिमलतां कल्यता कलावता ।
 अरुणेन कोपनतयेव विश्रहः सद्वासा न्यरुद्धत समुद्धतैः करैः ॥ २६ ॥
 पथर्म जपाकुसुमकान्तिकुञ्जमसवकोपमं दशशताक्षदिव्युखे ।
 दद्वशे नभो महिषमूर्ध्नि चन्द्रकप्रतिमं ततो धवलमिन्दुमण्डलम् ॥ २७ ॥
 किरणप्रोहशराजिराजितं भुवनं विजेतुमभिवाच्छतो निशि ।
 श्रवणान्तकृष्टवलयीकृतं नभो मदनस्य चापमिव विम्बमैन्द्रवम् ॥ २८ ॥
 वनमालया कलितकान्तिसंपदः प्रथमानपादतटिनीविराजिनः ।
 उदयाचलस्य सविष्ठे विधुः श्रियं श्रयति स शङ्ख इव दानवद्विषः ॥ २९ ॥
 स्फुटराजमानकराजिदन्तुरं दधतोहुरं भुवमिवोरुमण्डलम् ।
 दलिताङ्गनोदरसहोदरघुतिः कवलीकृतस्तिमिरराहुरिन्दुना ॥ ३० ॥
 हिमदीधितिः स्फुटकेलाकलापभूत्रकटीभवद्वैरिपयोधरश्रियः ।
 उद्रतारयनवनिशामृगीदृशः स्वकरैस्तमोनिकरनीलकञ्जुकम् ॥ ३१ ॥
 प्रतिदिव्युखप्रसूतकान्तिजौलके शशमृत्युपत्रजति लुब्धकाधिष्ठे ।
 परिहृत्य पङ्कमिव कश्मलं नभो निभृतं ययौ तिमिरशूकरः कचित् ॥ ३२ ॥

१. कल्यनो धोडशानां समृद्धम्, चतुःषष्ठिः कलाश कामशाङ्के प्रसिद्धाः ॥ २. गिरिन्दुत्यस्तनयोः पर्वतानां भेदानां च ॥ ३. 'जालं समृद्ध आनावः' इत्यमरः ॥

इति वार्तमेव रजनीकरोदये मुदितः समुलसति वसयोनिषिः ।
 शुभितः स किंतु विरहार्तिनिश्चसत्प्रियकाङ्गनामुखमरुद्धिराह्वः ॥ ३६ ॥
 तिमिरोरगप्रसरवाधकप्रभाकलितं कुलाय इव वायुवर्त्मनि ।
 द्विजराजदाररजनीसमुद्भवं शशिविम्बमण्डलमिव व्यराजत ॥ ३७ ॥
 रदिनो दिशां प्रियतमा इवाप्रमोः पृथिवीभूतस्तुहिनपर्वता इव ।
 सरितश्च जहूतनया इवाभवज्जगदाप रौजमहसा पर्ति प्रियम् ॥ ३८ ॥
 निखिलोपतापक्षमनोऽपि सत्प्रतिपचिहेतुरपि पक्षपातिनाम् ।
 सुकृतोपदेश इव वारिजन्मिन्मनोऽपि प्रतिवेषने प्रसुरभूत चन्द्रमाः ॥ ३९ ॥
 अवलम्ब्य तत्करणजालमायतं वसुधावतीर्णमधिरोहिणीसमम् ।
 अधिरोहति स्म शशिसौधमुच्चैः कमला विहाय कमलालयस्थितिम् ॥ ३७ ॥
 प्रथमं मनांसि तदनु प्रियाः सखीः सहसा प्रदिल्य निजवल्लभान्तिके ।
 प्रिययासया स्वयमयाङ्गनाजनः प्रतिकर्मनिर्मितिसमादितोऽभवत् ॥ ३८ ॥
 यज्ञसेव पुष्पघटुपो हिमद्युतेर्महसेव चन्दनरसेन सुमुक्तः ।
 अनुलिप्तनिर्मिलशरीरवृष्टयः स्फटिकाश्मरनघटिता इवाबसुः ॥ ३९ ॥
 सहजारुणद्युतिभूतोर्नतश्चुवां चरणारविन्दतलयोरयं दृश्या ।
 निहितः किमर्थमिद यावको जगुर्मणिन् पुराणि रणितैरिति ध्रुवम् ॥ ४० ॥
 मणिभूषणावलिरदीपयत्तरां स्थितमेव रूपगुणमेणचक्षुषाम् ।
 न स्तु ऋषारमणरोचिषां कुतोऽप्युपनीय रोपयति स्म्यतां शरत् ॥ ४१ ॥
 मृगनामिपञ्चलतिका कपोलयोर्लिखिता सखीभिरुचमतश्चुवाम् ।
 तिमिरावलीचदनमिन्दुशात्रवं सहसा गतेव शरणं तनीयसी ॥ ४२ ॥
 उरसि प्रगल्मकुचकुम्भमासुरे मणिहारवष्टिमयतोरणावलीम् ।
 सविधे खवलुभसमगमोत्सवे रमयांचक्षार चतुरः प्रियाजनः ॥ ४३ ॥

१. ‘यक्षे चन्द्रे च राजा स्याद्’ इति निकामक्षेपः २. ‘निषेमिस्त्वचि-
 रोहिणी’ इत्यमरः,

मुकुरे कुरञ्जकवृष्टां विलोक्ति स्त्रियः कथा पि सविलासमेकया ।
 संरसः प्रसाधित समस्तकौननः सहसा चकार कृषुमेषु सभकम् ॥ ४४ ॥
 कुशुमानि वन्धनमवापुरञ्जना शिरसि स्थिति समविगम्य दुर्लभम् ।
 यदि वा भजन्ति विष्वं त षष्ठ्य ये पदमुञ्जतैरनुभवन्ति सद्गुणाः ॥ ४५ ॥
 अमृतोपमाधरदलाः कलखराः सुकुमारविमहभृतः सुदर्शनाः ।
 अथ धूपनाल्सुरमयो न तम्भुवः सकलेन्द्रियार्थैनिघयोऽभवज्ञापाम् ॥ ४६ ॥
 तुहिनांशुना मदनबालवन्दुना हृतमत्सरान्धतमसाः सुमध्यमाः ।
 व्यभुजन्निजेशमनसो प्रसादनप्रतिपत्तिपात्रमथ दूतिकाजनम् ॥ ४७ ॥
 भवति व्यवस्थितमनोरथस्थितेः प्रसूतेऽधुना वकलधाम धामनि ।
 शशिकान्तमञ्जसलिङ्गमुतिप्रुत्त भवति स्फुटं मुखमधीरचक्षुषः ॥ ४८ ॥
 नलिनीदलानि न न हारयष्टयस्तुहिनांशबो न न जलाद्रमंशुकम् ।
 त्वद्वते तदञ्जपरितापशान्तये विपदोऽथवा स्वजनसङ्गमेषजाः ॥ ४९ ॥
 अनुरागमायतदशः कुरोतरं त्वयि न वियंवदतया वदामि तम् ।
 लिखितत्वदाङ्गतिरनेकशस्या रतिवासभिचिरपि तेऽभिधास्यति ॥ ५० ॥
 अभिधाय सानुनयस्मित्यनेकश्चो निशि दूतिकामिरूपनीतगौरवाः ।
 स्वयमेव गन्तुमनसोऽथ वल्लभाः प्रययुर्निजं निजमभिप्रियाजनम् ॥ ५१ ॥

(करुमिः कलकम्)

अबलोक्य कापि पतिमागतं पुरः सहसैव दुर्बैहनितम्बमण्डला ।
 विनयान्वितापि न शशाक्ष सत्वरं परिहर्तुमासनभधीरलोचना ॥ ५२ ॥
 रूपगृहागमप्रचलितं प[रा]वधूरवगत्य कापि निजद्वेरिकीगिरा ।
 सह देहदाहलहरेण पद्मिनीदलक्षिप्तं सपदि तत्प्रमत्यजत् ॥ ५३ ॥

१. शूक्षविद्वैषोऽपि, २. कानरं वनम्, ईषदातर्च च, ३. व्यामोत्पत्ति पुष्पेतु
 संभवं च, ४. अनवगतार्थमेतत्पर्यम्.

दृढमासजेरसि वक्त्वर्पयेमणिं च पूर्वगुणितं प्रकाशये ।
 अथवासंगमेष्विति सखीभिरीरिता कृतकं प्रकोपमकरोऽन्नवा वधुः ॥ ५४ ॥
 रमणो न यावदुपयाति मन्दिरं निशि तावदद्धुतमनोभवा परा ।
 तदुपान्तिकं प्रचलितायदोत्सुकं प्रणयः करोति कतमं न वस्तुषु ॥ ५५ ॥
 विषाय वेषान्त्वचिरान्सरागं जगाम तन्वीं निशि सर्वे एव ।
 सद्वेषरागः पुरुषः प्रयाति को वा न योगं तनुभिः प्रकामम् ॥ ५६ ॥
 दूरोद्दीपितधामकामदहनोचसानि संदंशक-
 प्रायैरंगुभिरायतैर्विरचयन्नुचैर्वेषुः पीडनम् ।
 लोहानीव खराणि मानविधिना द्वन्द्वानि देवो मिथ-
 श्वन्द्रः संघटयांचकार ललितकीद्वामहासूत्रमृद् ॥ ५७ ॥
 इति श्रीनेमिनिर्वाणे वाग्भटविरचिते महाकाव्ये चन्द्रोदयवर्णनो नाम
 नवमः सर्गः ।

दशमः सर्गः ।

अथ मन्मथज्ज्वलनवृद्धिविधाविव सर्पिरप्तिमनः प्रमदम् ।
 विशदं सुगन्धिं सरसं शिशिरं सञ्चु पातुमारभत कामिजनः ॥ १ ॥
 उररीकृतानि सुदितैर्भधुपैर्मधुनः पदानि सुरभीणि भृत्याम् ।
 कनकोज्ज्वलानि कमलानि वभुश्वकेषु तुश्यगुणयोगितया ॥ २ ॥
 असमग्रवाणिभिरवधूतगलद्वासैर्धरापतनधूसरितैः ।
 मधुपानलौल्यवशतो विवशैरनुभूयते स तरुणैः शिशुता ॥ ३ ॥
 मदिरोदकङ्गवपराभवतः परिहृत्य नूत्नमधरं विधुरः ।
 यद्योषितां नयनवारिलहद्वितये व्यधादरुणिमा वसतिम् ॥ ४ ॥
 प्रणतिप्रशान्तमपि कापि वधूरधिकृत्य विप्रियमपेतसु(म)दा ।
 तरसावर्तसकमलेन सुहुर्सुहुराजघान दयितं कुपिता ॥ ५ ॥

रमणेषु तालपटहमहतिप्रवणेषु सत्यु हरिणीनयनाः ।
 ननृतुः क्षुधांशुकनिवेशलसज्जवनस्त्वलाः समदरक्तदृशाः ॥ ६ ॥
 अमृतांशुविम्बसदृशानि वधूवदनानि युक्तमुदितानि तुष्टैः ।
 कथमन्यथार्पितममीभिरभूद्यितस्य मदनस्य प्रहुः ।
 अतिमात्रपीतमदिरासल्लिलेहृषतर्पितस्य मदनस्य प्रहुः ।
 नवपल्लवा इव सताम्रलचो नयनाश्वलाश्वलदृशां विवशुः ॥ ८ ॥
 वनिताजनस्य मधुना हृदयाद्विहितेऽत्र या जवनिकापगमे ।
 विदधद्वन्निंजमधिज्यमथ प्रकटीबमूर्च भगवान्मदनः ॥ ९ ॥
 यदुयोषितां विशदमधरयः प्रतिबिम्बितानि वदनानि पुरः ।
 रमसेन पानरसिकानि वमुश्वपकोदरेषु पतितानि यथा ॥ १० ॥
 अघरस्य धौतजतुनेव रुचिप्रचयेन रक्तमिव रागकृते ।
 उपयुज्यमानमभिमानहरं हरिणीदृशां मधु समर्थममृत् ॥ ११ ॥
 प्रतिबिम्बितैस्तपनकान्तदृष्ट्वच्छकोदरेभ्यथ चकोरदृशाः ।
 मधु वल्लभैः सह रसात्सहसा वदनैर्द्वितामिव गतैरपिबन् ॥ १२ ॥
 न वितुष्णतामुपयथौ मदिरासलिलं पिबन्नपि स कामिजनः ।
 मदशक्तिकम्पितकरादमुतः स्वयमेव किंतु चषकं व्यगलत् ॥ १३ ॥
 श्रवणावर्तसकमलातिथिभिर्मधुपैः कृते सरसगीतरवे ।
 घनधूर्णमाननयनान्तमुवा सुदृशां श्रुवा मदवशान्तनृते ॥ १४ ॥
 मधु पीयतेऽन्यवनिताभिवया हृदयेश्वरेण यदिता दमिता ।
 अरुणेक्षणा संपदि गद्ददवाकुपिता मदश्रियमवापतमाम् ॥ १५ ॥
 इतरेतरं मुखसुरामहणक्षणचुम्बनोपचितभावभैः ।
 संपदि प्रसारितभुजामिलितैर्मिथुनैरतन्यत रत्ताय मनः ॥ १६ ॥
 सुदृशो हियं हृदि यतो दधते हृतवाससो रमणमेव रत्तौ ।

परिरेखिरे तमदयं वनिताचरितं मतं दुरवकोषमतः ॥ १७ ॥
 उपगृहूतः प्रियतमस्य इदं प्रथमानवेष्युविहस्तमुजा ।
 परिरम्भमअमणितं न वधूरशकद्विवातुमपरा सुरते ॥ १८ ॥
 सुरतश्चमपभववारिलवप्रकरो रराज मिथुनस्य तना ।
 निबिडोपगृहनवशेन दल्मणिहारचूर्ण इव कीर्णकणः ॥ १९ ॥
 अघरौष्ठदंशविकसद्वदनप्रविशवियादशनराजिरुचः ।
 तसुणा विरेजुरमलं सुरते रसमापिवन्त इव मूर्तिघरम् ॥ २० ॥
 स्थितिमर्पयत्कुचयुम् सुतनोः कमिदुनिपीड्यदुरोऽपि समम् ।
 समभूषयन्मणिगणः सुरते समग्रशतुरथवा विमलः ॥ २१ ॥
 नखलाङ्गलैर्विलिसितासु तृणां पुलकच्छलादविरलः परितः ।
 मदनाङ्गुराः सुरतकेलिजुषां जघनस्यलीषु सुदशामुदयुः ॥ २२ ॥
 अपनीयमानपरिवानपुटं स्फुटकान्तिचारु दयितोरुयुगम् ।
 दहशे प्रियेण छतबाद्यदलं कदलीप्रकाण्डमनुकूवेदलम् ॥ २३ ॥
 रमणाप्रपाणिनिहिता निबिडं हृदि वाणिनी न मणितं विदधे ।
 मनसि स्थितः प्रकटमद्वहसं कुरुते स किंतु मुदितो मदनः ॥ २४ ॥
 निजजीवितेशकरबाप्रकृतक्षतपङ्गः शुशुभिरे सुरते ।
 कुपितसरप्रहितवाणगणत्रणजर्जरा इव सरोजदृशः ॥ २५ ॥
 ब्रह्मया प्रदीपमनयत्यशामं रमणी मिषान्तरवशेन नवा ।
 यदि वा प्रकाशयति योऽपि रहः कृतिभिः कथं स निकटः कियते ॥ २६ ॥
 मिथुनैर्मिथो वदनपानरसप्रतिपन्ननिद्रनयनाम्भुरुहैः ।
 उपदेशतः सरगुरोरचिरादुपलभ्यते स खल्ल योगसुखम् ॥ २७ ॥
 अतिदूरमुज्जितदुकूलयुगैरितरेतरं परिगृहीतकैः ।
 मिथुनैः सरग्रहनिवेष्टवशद्विवैरलज्जमुदमादिरतौ ॥ २८ ॥

१. 'वाणिनी न तैकीमत्ताविदध्वनितासु' इति भेदिनी.

अबलानितस्ववलये रमसादतिसान्द्रकण्टकसंयाकुलिते ।
युवहृष्टिराहितपदा अमितुं न शशाक नूनमपरत्र तनौ ॥ २९ ॥

परितुष्यति स चरणामिदृतो हृदि कोऽपि कोपपरया परवा ।
अनुकूलता न परमेणदृशा प्रतिकूलतापि रतये निवराम् ॥ ३० ॥

प्रतिहन्यभानमपि हेतुशतैरिह वैभवं भवति भावि मृशम् ।
करपीडितं युवभिरेणदृशा स्तनमण्डलं श्रियमधादविकाम् ॥ ३१ ॥

नयनाङ्गामुच्यनमकारि स्त्रा दृगितेन यस्यादृष्टो गहसि ।
परिलग्नकज्जलमलीमसया तदलक्ष्यताघरदलस्य रुचा ॥ ३२ ॥

श्रमवारिविन्दुकणिकानिकैर्दशनक्षतैर्नेत्रपदैश्च नवैः ।
सुरताहवे विषटिताभरणस्तरुणीजनोऽधिकतरं शुशुमे ॥ ३३ ॥

अधरोष्ठलण्डनसुरोनिहितस्तनपीडनं च सुकुमारतनोः ।
तनुते स एवं कठिनं तरुणः स्वरमोहिते क नु विवेकविधिः ॥ ३४ ॥

अधरं मुखेन नयनेन रुचि सुरभित्वमाङ्गमिव नासिकया ।
नववर्णिनीवदनचन्द्रमसस्तरुणा रसेन युग्मत्रिपुः ॥ ३५ ॥

विरतौ रतस्य सहसोदितया अपया कुलेन निजमेतदिति ।
तरुणेन पङ्कजदशा च जवाद्वासनं तदेव जगृहेऽध्वलयोः ॥ ३६ ॥

विविधप्रयोगसुभगं विकसन्युत्सुलुत्सन्मवनसाङ्कपदम् ।
रतनाटकं प्रकटभावरसं निविडाङ्गसंधि विदधे युवमिः ॥ ३७ ॥

चरणानतिभ्रमुत्सचादुशतैरपनीयमानमसमं सुतनोः ।
सुजयष्टपीडिततनोर्वेदनादपिबद्रसं कमपि कोऽपि युवा ॥ ३८ ॥

नवयौवनानलकुदुष्णवधूकुचलोष्टयुम्भदसंघटितम् ।
हृदयं स्फुटद्विरहवेदनया दयितस्य निर्वृतिभवाप जवात् ॥ ३९ ॥

सकलां निशामशयितैर्दयितैस्तरुणीजनस्य सविषे विदवे ।

वैसर्वं शुदैकमपरं जघनाञ्चगृहे च मोहनकुतूहलिभिः ॥ ४० ॥
 शिरसैषं मां वहति नित्यमियं कुरुते रतेष्वध इतीव तनोः ।
 शुभकन्धलक्ष्यकुमुमः समभूत्स विलक्ष्यहास इव केशचयः ॥ ४१ ॥
 पटमन्दिरेषु रजनीपवनः प्रविशन्मदीपमन्यद्विरतिम् ।
 इदयेषु कामुकजनस्य पुनर्मदनानलं उक्लयति स मृशम् ॥ ४२ ॥
 अधोरेषु पह्लवद्धाममृतं वसतीति निश्चिनुमहे नितराम् ।
 यदमीमिरुल्लसितमेव रसौ शसशो मुजंगदशनन्नणितैः ॥ ४३ ॥
 युवमावकुमिभिमिमुकुम्भरुचोत्तनयोरुपर्यतनुविस्तरयोः ।
 सुहृद्यामराजततमामरुणा मदनाकुशक्षतहतिः सुरते ॥ ४४ ॥

आमुद्गते शशिनि मन्मथमूलमात्रे

पीत्वा मधूनि मधुराणि मथामिलाषम् ।

लीलाविनीतवनितासुरतप्रसङ्गैः

शोणीभूतः क्षणमिव क्षणदामनैषुः ॥ ४५ ॥

दोलान्दोलनकेलिभिः प्रतिवनव्याकोशपुष्पोत्कर-

सीकारेण सरोजरेणुरुचिरे नीरे सुहुः क्रीडया ।

आषानोत्सवगीतिभित्य सरसैः संसारसौरैः सुखै-

रित्वं रैवतके वसन्तसमयसैः प्रेरितः पर्वते ॥ ४६ ॥

इति श्रीबेलिविर्बाणे वारमटनिरन्धिते महाकाश्ये मधुपानसुरतवणेनो नाम दशमः सर्वः ।

एकादशः सर्वः ।

पृथ्वीनाथसोपसेनस्य पुत्री पात्रं कान्तेः सार्धमन्तःपुरेण ।

तत्रायाता क्रीडितुं मासि चैत्रे नेत्रानन्दं नेमिनाथं ददर्श ॥ १ ॥

तं द्विषासौ भाग्यसौभाग्यवन्तं सूतशोकारुण्यातद्विचान्त्वायम् ।
 भिक्षा आगैः पञ्चवाणस्य गाढं प्रत्यावृत्ता वेश्मलग्नग्रहेव ॥ २ ॥
 शीतैः शीतैश्वन्दनादैरुपायैर्दिग्धोद्वाहं गाहमाना सुगात्री ।
 सा निश्चासोत्कन्पिमुक्ताकलापा निद्रामुद्रां नोपलेमे निश्चासम् ॥ ३ ॥
 शून्यखान्ता सा वयस्यासु कान्ताः कुर्वाणासु प्रेमपूर्वाः प्रवृत्तीः ।
 मूर्खः कम्पेनोत्तरं तारनेत्रा चक्रे यद्वा चारुणा हुङ्कृतेन ॥ ४ ॥
 नक्तं नक्तं चम्द्रसदर्शनेन प्राणेषु अर्धप्रस्थितेषु प्रकामम् ।
 वेगादागादक्षिणा मौल्यन्तो मूर्छा तस्याः पक्षमलाक्ष्याः सखीच ॥ ५ ॥
 सा सर्वाङ्गं चन्दनेनोपलिष्वा निक्षिप्ताङ्गी पुष्पतूलीदलेषु ।
 दाहोद्रेकादाकुलत्वं व्रजन्ती वाष्पम्लानाः खाः सखीरप्यकार्यात् ॥ ६ ॥
 सूत्त्वा सूत्त्वा नेमिमुद्रातुकामा कामोद्रेकाद्वाधविद्याप्रगत्वा ।
 संकूजन्त्याः केवले नो विपद्याशक्रे बाला भूर्च्छनामाल्मनोऽपि ॥ ७ ॥
 चान्द्रं विम्बं वृत्तवह्याश्मकर्षं व्यालीवासीद्वीपणा पुष्पमाला ।
 चित्याकर्षं पुष्पतर्षं च तस्यास्तिसिनेवादद्वसंबद्धतुद्देः ॥ ८ ॥
 इन्दोदीत्या दत्तदाहातिरेका यज्ञच्छुत्रं तत्र तत्रापरका ।
 सा कर्पूरं दन्तवं कर्णपूरं हारं हासं चेति सर्वं व्यदासीत् ॥ ९ ॥
 नेमेवास्यातिकमात्क्यमरम्यां द्विषावस्थां कारयिष्यन्विवाहम् ।
 रूपस्त्वातां याचितुं यादवेशस्तामेवाथ प्राहिणोऽक्रपणिम् ॥ १० ॥
 लब्धादेशाः केशवः सद्य एव स्नेनोन्मायत्केतुना स्यन्दनेन ।
 रम्यं हर्म्यैरुभसेनस्थ राज्ञः स्कन्धावारं प्रापदप्राप्तेदः ॥ ११ ॥
 आवावैन्द्रं पश्चनं कुर्वतेव प्राप्ताम्यासोत्कृष्टशिल्पक्रियेण ।
 सर्वाकारं सारसारैः प्रकारैर्धात्रा धार्यां निर्मितं विस्तरेण ॥ १२ ॥

१. उपचितापि चेत्कृष्टमधिकं शाहं गाहमाना व्यक्तुवाना.

नो वर्णनां संकरो यत्र चित्रादन्यत्रासीत्सौधभित्तिप्रतिष्ठात् ।
 जो वा वन्धः कामिनां केशपाशान्मुक्त्वा रत्याकर्षणे प्रकीर्णन् ॥ १३ ॥
 प्रासादानामेभिरुचैः शिरोभिनो मार्गस्ते स्वन्दनस्यात्र मागाः ।
 यत्र श्रेणिः किञ्चिणीनां कणन्ती पत्याख्यातीवार्कसूतं व्यजस्था ॥ १४ ॥
 यस्मिन्वेष्ट्वैजयन्ती लताभ्यरूपाणां हरस्तदोन्मादाद्यै ।
 शङ्के त्यक्त्वा भार्गमर्कः कदाचिद्रूचत्याशां दक्षिणामुत्तरां वा ॥ १५ ॥
 नकं वक्तं सर्वनक्षत्रमालं द्रुतं रेजे यत्र वप्तं विशालम् ।
 भास्यन्मुक्तामण्डलेनेव बद्धप्रान्तं कान्तं कुण्डलं भूतचात्याः ॥ १६ ॥
 धाम्नो धाम्नः श्रीमतां द्वारि रम्भाः सुप्रूः का नो मञ्जुषोषा मुकेशी ।
 यत्रान्यैव श्रीः प्रभूताप्सरोभिः स्वर्गः साम्यं तस्य किञ्चित्प्रपेदे ॥ १७ ॥
 यत्र लीणां मध्यदेशे वलीभिर्लीवप्याम्भोनिष्टगताभिः पवित्रे ।
 कृत्वा नाभीकन्दरायां तपांसि प्रायः कामोऽभूद्विजेता त्रिलोक्याः ॥ १८ ॥
 प्राकारोऽन्तर्दीर्घिकायाः सुदीर्घः सच्छः सच्छे वारि संक्रान्तभूर्तिः ।
 यत्र स्कन्धारुदसूर्योपतापाद्वारम्भो मज्जनायेव रेजे ॥ १९ ॥
 नृत्यं यत्रात्यन्तकान्तं वितेनुलीलोद्यानस्यायिनः केकिनोऽपि ।
 यत्र श्रीमन्मन्दिरे पञ्चरस्याः पेटुः करिशशापि कां कां न विद्यम् ॥ २० ॥
 रेजुर्देवागरशृङ्गेषु यत्र न्यस्ताः कुम्भाः प्रोलसच्छातकुम्भाः ।
 ध्वन्ते नकं प्रेष्टुतां खेचरणामुख्योतार्थं व्योम्नि दीपा इवोचैः ॥ २१ ॥
 लक्ष्मीबद्धिः स्वर्णकुम्भैर्नैसातैराभाति स क्षमातलं केवलं नो ।
 प्रासादानामुत्तरानां नितान्तं प्रान्तप्रोत्यैर्त्र ताराष्ठोऽपि ॥ २२ ॥
 मज्जन्तीनां योषितामङ्गरागैर्यत्राजसं वासिगासम्बुजानि ।
 कर्पूरश्रीस्खण्डकस्तूरिकाणां गङ्घं कीडादीर्घिकासूद्विरन्ति ॥ २३ ॥
 रम्भारामस्यायिनीनां लतानामासाधेवासक्तिमआन्तमेव ।

पुष्पोभ्मदा मोदसंस्कारहारी यस्मिन्मन्दः सर्वशाभूतमीरः ॥ २४ ॥
 सकेष्वेवाश्रवि नाम छलानां पक्षिष्वेवोचाटनं यत्र सुखे ।
 यस्मिन्मुक्त्वा शब्दविधां विकारो नो वर्णानां नैव नाशोऽपि जातः ॥ २५ ॥
 पौरबीभिश्चन्द्रशालगवाक्षपक्षिसाक्षिप्रान्तक्ष्यीकृताङ्गः ।
 द्वारोपान्तावद्वग्नध्रिपेन्द्रं स प्रासादं भूपतेराससाद ॥ २६ ॥
 रेक्षालक्ष्यं प्रोलसनीलैकण्ठं प्रासं शोभां चारुचन्द्रोदयेन ।
 आविभ्राणं पार्वतीमुन्नतिं च मान्तपेद्व्योमसिन्धुं यथेशम् ॥ २७ ॥
 होक्तैऽदृष्टयैश्वर्यधुर्मालोद्धोक्त्राद्वापे नन्दिदद्वैश्वीतात् ।
 विस्तीर्णत्वादुत्थितेनैव कामं प्रत्यारावेणोचकैरुचरन्तम् ॥ २८ ॥
 कर्तुं सेवामङ्गणे संगतानां सामन्तानामात्रपत्रैः प्रफुल्लैः ।
 पद्माकारैः पद्मवासविलासस्थानच्छायामाश्रयन्तं समन्तात् ॥ २९ ॥
 भूभूत्कान्ताकेशसंस्कारधूमस्तोमश्यमैरिन्द्रनीलांशुजालैः ।
 जालोद्रीर्णिः शुक्रलमान्धुवाहच्छेदप्राप्नित भावयन्तं जनस्य ॥ ३० ॥
 दानाम्भोभिर्यामसामोद्वानां भूयोभूयः सभृतास्तोकपद्मम् ।
 शश्वलीलासंचरद्वारनारीमस्तीरणां भांकृतैः कृतशोभम् ॥ ३१ ॥
 शुद्धैरधेष्वमाणैः सहृद्युपातं द्वारपालैरिवाथ ।
 अम्युतस्यौ स्यन्दनादुचरन्तं हन्तारं तं दानवानां नरेन्द्रः ॥ ३२ ॥
 भूषारलश्रेणिरश्मिप्ररोहैर्दूराकृष्टौ स्तेहसूत्रैरिवैतौ ।
 स्वैस्तेजोभिः पर्वणीव स्फुरन्तौ चन्द्रादित्यौ गाढमालिष्वतः स ॥ ३३ ॥

१. ‘प्रभाण-प्रभेष-संशय-प्रयोजन-दण्डनावयव-न्तर्क-निर्णय-वाद-जलप-वितच्छा-
 देत्वाभासच्छल-जाति-निप्रहस्यानानां तत्त्वज्ञानाग्निःश्रेयसाधिगमः ।’ ‘अभिप्रायान्त-
 रेण प्रयुक्तस्थार्थान्तरं प्रकल्प्य दूषणं छलम् ।’ इति तार्किकाणां मतम् २. रक्षणे
 पालनेन च, ३. नीलः क्षणः, नीलकण्ठो भयुरध.

व्याधातेन कर्यो भूमिभर्ती बाहोर्मध्ये माधवस्योग्रसेनः ।
 याधोराशेषं न्थने मन्दरादिर्मन्थीभूतः प्राणुरामासतेव ॥ ३४ ॥
 हर्षदग्धे गच्छता तेन राजा निर्दिष्टाच्चा साधुसंपादितार्थः ।
 स्थानस्थानला भित्तिस्थानकुम्हं शक्तिनीलः प्राविश्यते स्म विष्णुः ॥ ३५ ॥
 कृष्णोक्तस्यासनस्योपकण्ठे पीठं हैमं भूमिपालो विशालम् ।
 प्रत्यासनन्नप्रस्थलीनाम्बुद्धाहं मेरोः शृङ्गं केशरीबारुरोह ॥ ३६ ॥
 विष्णोर्द्वासानेकदैत्यस्य जिष्णोर्द्वाकसादागमं विसितात्मा ।
 मन्द्रध्वानः स्वागतप्रभूर्वं पृथ्वीनाथः सोऽथ वक्तुं प्रवृत्तः ॥ ३७ ॥
 निर्णीतं आम्बन्मनि स्वस्य पुण्यं लब्धाः सर्वेऽप्युत्सवासुल्यकालम् ।
 यत्त्वं प्राप्तः पुण्डरीकाक्ष साक्षादातिथ्यं मे घास्त्रि घासां निवेशः ॥ ३८ ॥
 युष्मस्यादक्षोदपातेन पूर्तं संजातं मे मन्दिरं तीर्थमष ।
 अद्यात्मानं मान्यं मन्ये प्रमोदादध्यासीनं सत्यमैन्द्रीमवस्थाम् ॥ ३९ ॥
 अद्य श्रीमानद्व राजाहमेव क्षत्रश्रेणीमाननीयोऽहमथ ।
 साफल्यं मे संप्रति प्राप्तवन्तः कंसाराते धर्मकर्मानुबन्धाः ॥ ४० ॥
 कंसादीनां दानवानां विनाशाद्वर्तं लोकस्यामयं हि त्वयैव ।
 लक्ष्म्याः प्राणाधीश्वरस्वं तवातः कार्यं नान्यापेक्ष्यमीक्षे तथापि ॥ ४१ ॥
 अत्राक्लसादागमस्ते महान्तं हेतुं किं(कं)चिद्रक्त्यवन्द्यप्रवृत्तेः ।
 भूयोऽल्पं वा नष्टनुहित्य कार्यं कुर्यात्कुत्रापि प्रवृत्तिं सञ्चेताः ॥ ४२ ॥

(युगमन्)

मेहादित्यं भाषमाणं मनीषी दैत्यद्वेषी तोषपोर्वं दधानः ।
 पृथ्वीनाथं प्रत्यवोचद्विसर्पद्वन्तज्योतिर्घोतितासानमर्भः ॥ ४३ ॥
 वंशो यस्याशेषवंशावतंसः शुद्धा बुद्धिर्यस्य यस्यास्ति शक्तिः ।
 यस्यौदार्यं यस्य धैर्यं स एव प्रायो भूयः प्रश्नयेणाभिष्ठते ॥ ४४ ॥

जपत्यक्षैः सप्तभिः शोभमाना सप्ताज्ञश्रौद्धादकोनं विवेच्य ।
 अन्तःसंख्य वारणेन्द्रस्य दानोद्रेकं वृष्टिः स्पष्ट्यत्येव रक्षा ॥ ४५ ॥
 अप्युहामात्रो गुणानात्मनिष्ठान्सौत्पत्त्यपानप्यन्यसंख्यात्मा ।
 यद्वास्त्येवानादरः संनिधासे दूरीभवो वस्तुनि प्रीतिहेतुः ॥ ४६ ॥
 लक्ष्मीवन्तं क्षमवर्माविराजं जातं वंशे रोहिणीवल्लभस्त ।
 संबन्धाहै लामवेत्य प्रतीतः प्रत्याहेदं यादवेन्द्रो गुरुर्वेऽ ॥ ४७ ॥
 नेमेरसनन्दनस्यामुख्या रूपेणातिस्यातिमासेदुर्धी स्ता ।
 उद्धाहार्थं दीयतां भूप घन्या कन्या नामा यास्ति राजीमतीति ॥ ४८ ॥
 विअद्भूपः श्रीकलापं समन्तादानन्दाम्भः पूरणत्रे च नेत्रे ।
 कृष्णस्येत्थं जप्तमाकर्ण्य मन्द्रानादं मेष्वस्येव वर्हा वमाषे ॥ ४९ ॥
 संसारेऽसिक्षामनन्ति प्रवुद्धाः कन्यादानं सर्वदानप्रवानम् ।
 तच्चेत्पत्रे न्यस्यते निर्विकल्पं सिद्धौ दातुः कीर्तिर्घर्मौ महार्थौ ॥ ५० ॥
 तत्रासाकं कोऽपि पुण्योदयोऽयं संप्रत्याविर्भावमङ्गीचकार ।
 यद्वानां प्रार्थनीयं सहक्षेत्स्यावासियेन जाता सतोऽसौ ॥ ५१ ॥
 नाजावीरोत्पचिलब्धपश्चंसे वंशे तत्वज्जन्म रम्यं च रूपम् ।
 शीलं विश्वप्राणिलोकानुकूलं किं तच्चेमेर्यज्ञ संबन्धहेतुः ॥ ५२ ॥
 तत्रं संप्राप्तोऽसद्गृहानर्हणीयो देहं दारान्वैभवं वा गृहण ।
 यक्षावश्यं देयमेवास्य दानाच्चितं नैतत्कृष्ण त्रुटिं चिमर्ति ॥ ५३ ॥
 राजीमती निजमनोरथमार्गवर्ति
 श्रुत्वा वचः पितुरुपान्तगता तदानीम् ।
 हर्षप्रकर्षजलशालिनिशालनेत्रं
 श्रीढावशाद्यन्तं कुरुते स्म वक्तम् ॥ ५४ ॥

संतानवानपि सुगात्रि कृतोऽहमथ

पुत्रि स्वयैव गृहमेषिषु माननीयः ।

त्वल्पार्थनार्थमिह मज्जगदेकवीरो

नारायणः स्वयमर्थं मदगारमागात् ॥ ५५ ॥

आभाषणादित्युपजातलज्जां सुसां प्रतिश्रुत्य नयशुतज्जः ।

विवाहलग्नार्हमुद्भूतमेकं निर्णयि जिष्णुविससर्ज कृष्णम् ॥ ५६ ॥

कृष्णः संबन्धिवा तेन ग्राहिताभिनवांशुकः ।

समुद्रविजयस्येम सिद्धमर्थं न्यवेदयत् ॥ ५७ ॥

समुद्रविजयस्तत्त्वनययोग्यरूपां वधूं

सुतोचितमवाप्य तं वरमथोग्यसेनोऽपि च ।

उभौ प्रमदनिर्भरौ परिणयोत्सवप्रकमे

विधेयविधिविस्तरं विभववासवौ चक्तुः ॥ ५८ ॥

इति श्रीनेमिनिर्वाणे चामदविरचिते भहस्त्राव्ये राजीमतीशार्देनो नामैकादशः सर्गः ।

द्वादशः सर्गः ।

विवाहार्थं प्रतिष्ठासुरुग्यसेनपुरीं प्रति ।

अङ्गीचकार नेपृथं नेमिनाथो यथाविधि ॥ १ ॥

प्रतिविभितनिःशेषपदार्थनिवहः प्रमोः ।

हृदये निर्मलस्य हारो भाव इवाबमौ ॥ २ ॥

नेमेः कक्षणरक्षोघप्रभापलविताविव ।

ऊदतुः कामपि च्छायामर्थिकल्पदुमौ भुजौ ॥ ३ ॥

रत्नकुण्डलयोः कान्तिः कर्णान्तिकचरी चभौ ।

स्तुतिरैन्द्रीव सद्भक्तिर्नानावर्णविराजिनी ॥ ४ ॥

निस्तुलसिलिलको नासावंशस्योपरि आन्दनः ।
 कुमारवदनाभोजश्रियश्छक्तुलामधात् ॥ ५ ॥
 गतत्रासादिदोषस्य लोकचूडामणेः स्थयम् ।
 मण्डनस्थितिरित्यस्य चूडायां निहितो मणिः ॥ ६ ॥
 अङ्गदावैर्वृतो रामः संसुग्रीवो महासुब्जः ।
 संसुद्रविजयाहादी स प्रियासिक्षमोऽभवत् ॥ ७ ॥
 अङ्गरागः कुमारस्य सच्छोऽपि कुशलैः कुतः ।
 कासां न योषितां सान्द्रं मनोरागमवर्धयत् ॥ ८ ॥
 स शुभ्रे वाससी विभ्रहमासे इयमविभ्रहः ।
 अङ्गनाद्विरिवोपान्तविश्वान्तशरदम्बुदः ॥ ९ ॥
 परसंतापविच्छिन्हेतुं सदृशसुज्ज्वलम् ।
 अथो विभूषयामास तं सितातपवारणम् ॥ १० ॥
 रेजतुश्चामरे चन्द्रचारणी उस्य पार्श्वतः ।
 निर्मले धर्मयशसी सदा सनिहिते हृष ॥ ११ ॥
 विवाहमहमाङ्गस्यक्रियाः काश्चिथथाक्रमम् ।
 प्राप्तो वृद्धाजनश्चके तस्याशीर्मुखराननः ॥ १२ ॥
 अथारुण्य रथं नेमिर्मनोरथमिवोक्ततम् ।
 ग्रतस्ये मङ्गलातोद्यनादैराहृतभूपतिः ॥ १३ ॥
 आलोकितजरासन्धवलस्तमादिकं यशः ।
 गायन्ति सम कुमारस्य सुकुमारगिराङ्गनाः ॥ १४ ॥
 क्षितौ खुरपुटातोद्यनादं विदधतः पुरः ।

१. अङ्गदो वालिपुत्रः, केयूरं आत्राङ्गदम्, २. सुश्रीवास्यवानरेण, शोभनवी-
दया च, ३. समुद्रस्य विजयेनाहादो यस्य, समुद्रविजयनामानं पितरमङ्गदपतीति.

चित्रचक्रमणव्याजाद्वाजिनो नन्दुः स्वयम् ॥ १५ ॥
 दन्तप्रणलैरुल्लासिकुम्भैः करिमित्रगैः ।
 अलक्ष्यत पुरीवास्य खेहात्मचलिता गृहैः ॥ १६ ॥
 भातायनादिरुडासं लाजैः पुरुषुरन्त्रयः ।
 कटाक्षैश्च परिक्षितैः समभेदार्चयन्मुद्द ॥ १७ ॥
 शुभ्रैर्नभसि नीरन्ध्रैश्छ्रैश्चन्द्रोदये कृते ।
 किमाश्वर्यमिदं लोकैनर्लोक्यत यदंशुमान् ॥ १८ ॥
 रजो मदञ्जलासारैर्वारयन्तः समुच्छलेत् ।
 सह प्रस्थायिनो जाताः सत्यार्थस्त्व वारणाः ॥ १९ ॥
 अनूनया विभूत्यासौ भासमानो महामनाः ।
 सहस्रनेत्रलब्ध्ये प्राणपुरुद्धत इवाहन्त् ॥ २० ॥
 स्तुतिकोलाहलैः पश्चाद्गुन्दिवृन्दानि सुन्दरैः ।
 नेमिः प्रथमभेदाशाखेषां दानैरपूरयत् ॥ २१ ॥
 स्यानस्यानकृतोदामदेममङ्गलतोरणम् ।
 राजमार्गं शनैः कामनिश्चकम पुरादसौ ॥ २२ ॥
 पुरोगैरुगैः स्फारा विशिखान्तःकृशा चमूः ।
 सात्यमध्याङ्गनेवासीद्विशालजघनस्तनी ॥ २३ ॥
 अनुकूलमरुद्वेष्ट्रैजयन्तीकरैर्मुहुः ।
 तमाद्विव सपेया गच्छन्तं द्वारकापुरी ॥ २४ ॥
 ददर्श सागरं नेमिः सुरस्कङ्गणशालिना ।
 ऊर्मिहसेन कुवेन्तं सरिद्वीचिकरमहम् ॥ २५ ॥
 समेतवन्धुवर्गस्य वरस्यास्य प्रसर्पतः ।

१. ‘रथ्या ऋतोली विशिखा’ इत्यमरः.

संबन्धिनः पुरे जाती सह तूर्यरैरगत् ॥ २६ ॥
 अथोग्रसेनो नृपतिरत्यन्तप्रीतमानसः ।
 स विशेषोत्सवाभास्मराजधानीमकारयत् ॥ २७ ॥
 तत्र राजपथाः कामं हिक्काः कुद्धुमवारिण ।
 कलधौतशिलावद्भूतला इव रेजिरे ॥ २८ ॥
 चेरुद्धत्र न नीरन्ध्रध्वजच्छायेषु वर्त्मसु ।
 आपातिसैन्यसंमर्दभीता इव रुचो रवेः ॥ २९ ॥
 स्वणीतोरणरक्षानां रश्मिभिर्गनोन्मुखैः ।
 रेमाञ्चितेव सा रेजे राजधानी प्रमोदतः ॥ ३० ॥
 गन्धवारिमिटाकान्तं तत्र यावद्धुवो रजः ।
 पुष्पपकरसंभूतं तद्वदन्यदजायत् ॥ ३१ ॥
 दैरेवोग्रसेनस्य मोत्सवव्याकुलात्मभिः ।
 भक्तिवैचित्र्यमेतत्यां दर्शितं मन्दिरैरपि ॥ ३२ ॥
 मङ्गलद्वाननैर्मल्यभाजं राजीमतीमथ ।
 साधु प्रसाधयामास कुलद्वद्दो वधूजनः ॥ ३३ ॥
 शरीरकान्तिसंतानविश्रमं विभ्रती नवे ।
 वसाना वाससी खच्छे सा चकाशे सुवासिनी ॥ ३४ ॥
 अश्वोभत शुभे तस्याश्चान्दनस्तिलको भुले ।
 प्रसुद्ध इव चन्द्रान्तश्चन्द्रमाश्चारुमण्डलः ॥ ३५ ॥
 कस्याः स्थितिमुरोदेशो लवच्छा हृदयहारिणि ।
 हारो मुक्तामयः काममन्दरुचितामगत् ॥ ३६ ॥
 अङ्गानं मलिनच्छार्यं तस्याः खच्छे विलोचने ।
 सौभाग्यसिद्धिजनकसोषां योगद्वाशाप्यमूल् ॥ ३७ ॥

रक्षकेशुरनिष्ठयौः प्रभूतैः कान्तिवारिभिः ।
 ज्ञातं थाहुडतामूलं तस्याः प्रोङ्गासि सर्वतः ॥ ३८ ॥
 सुमुखी शुअवसना विरेजे रक्षभूषणैः ।
 संपूर्णसोमनक्षत्रैः शारदी क्षणदेव सा ॥ ३९ ॥
 विवाहमहकर्तव्यं प्रगुणत्य गुणी नृपः ।
 आहृत इव सप्तैर्वरस्याभिमुखं ययौ ॥ ४० ॥
 तव्याभर्त्रैः करिभिः सगन्धर्वगणैर्वृतः ।
 उपसेनः सहस्राक्ष इव साक्षात्कृत्यत ॥ ४१ ॥
 महीरेणुमहातोधनादकेतूष्णवारणैः ।
 आविर्भूतं सिथसत्र वर्गयोरुभयोः क्रमात् ॥ ४२ ॥
 ततो वरवधूवर्गैः वीक्षितान्योन्यवैभवौ ।
 समृद्धिगर्वमुत्सज्य संबन्धिमद्मीयतुः ॥ ४३ ॥
 अथ कूजद्वधान्नौ तौ पुण्डरीकौधमण्डतौ ।
 संगमं जग्मतुः एक्षौ प्रवाहौ सैन्धवाविव ॥ ४४ ॥
 वरश्चशुरयोरासीदय स्तेषस्योः पथि ।
 अर्थयोरिव सत्काव्ये विद्यमोक्ष्या प्रतीतयोः ॥ ४५ ॥
 प्रसारितमुजामक्षा वृहत्कटकशालिनः ।
 यथाक्रममयाच्छिष्यस्तपरेऽपि महीभृतः ॥ ४६ ॥
 न केवलं स्फुरत्कान्तिचक्राः संबन्धयोक्षितः ।
 मुक्तालताश्च संक्षिष्टाः पृथग्भावं चिरादगुः ॥ ४७ ॥
 अथाभ्रगामिना भूमिस्यामिना सह तत्क्षणम् ।

१. 'रथाङ्गं न छोक्षके ना चक्राहविहंगमे'. २. 'पुण्डरीकं सिताम्भोजे सितच्छन्ने च.' ३. 'कटकस्त्वद्रितिरूपे वाहुभूषणे । सेनायाम्'. ४. राजानः, पर्वताध.

प्रविवेश पुरं नेमिरात्मेव निजकर्मणा ॥ ४८ ॥
 जगत्त्रयवरस्थास्य वरस्थालोकहेतवे ।
 जवान्नगरनारीभिरध्यासे सौधमूर्धसु ॥ ४९ ॥
 नितम्बः किञ्चिणीनादैर्मध्यभङ्गभयादिव ।
 गुरुन्यवारयद्वालक्षलन्तीरतिरंहसा ॥ ५० ॥
 अङ्गनीकृत्य कस्तुरीं कुकुमीकृत्य यावकम् ।
 काचिन्निर्मितनेपश्या सम्बीनां हास्यतामगात् ॥ ५१ ॥
 उत्सुका निर्निचोलैव काप्यालोकपर्यं गता ।
 कुमारदर्शनालेभे सदो रोमाञ्चकञ्चुकम् ॥ ५२ ॥
 अन्तर्धायाङ्गमझेन स्थितौत्सुकयादकञ्चुका ।
 मुखद्विर्भविमन्यस्याश्वके स्कन्धाहितानना ॥ ५३ ॥
 सानोर्तीर्णप्रसौधस्या दस्तन्यस्तकचावलिः ।
 कामशासनदेवीव धृतासिः काचिदावभौ ॥ ५४ ॥
 पाणिपल्लवविन्यस्तं वहती(न्ती) कापि दर्पणम् ।
 तथैव वक्रसीमन्ता गवाक्षे हृष्टिमक्षिपत् ॥ ५५ ॥
 अक्षाणि प्राप्यकारीणि यनेमिनिहितेक्षणाः ।
 रोमाञ्चशिखिलं यासो दद्वर्गुर्न सृगीदशः ॥ ५६ ॥
 जृम्भाविकासिनालेन अूलतातोरणश्रिया ।
 पुरप्रवेशाभिमुखं काचिलकाममसूचयत् ॥ ५७ ॥
 गवाक्षलक्ष्यैः पौरीणां मुखैः संपूर्णमण्डलैः ।
 व्यासाश्वन्दैरिवान्वर्थाश्वन्दशालासदामवन् ॥ ५८ ॥
 कस्याश्वन चला हृष्टिर्जालान्तरविनिर्गता ।
 शफरीव ममजान्तरेमिलावण्यवारिधेः ॥ ५९ ॥

चमत्कृताः कुमारस्य रूपमालोकय सुश्रुवः ।
 शिरांसि दुधुवुः सद्यः सरनाणैरिवाहताः ॥ ६० ॥
 तस्य वक्षसि विस्तीर्णे आन्त्वा कामं नवभृकाम् ।
 आन्ता हव द्वशोऽभूवल्ल व्यावृचिक्षमाः पुनः ॥ ६१ ॥
 अङ्गभङ्गं सरोभास्त्रं विकाशं नेत्रपद्मयोः ।
 रसाधिकयजुषां तासां चकार मदनज्वरः ॥ ६२ ॥
 मुक्तार्थलिखितं चित्रं कपि जालपितेषणा ।
 कुमारचारुदाँ वीक्ष्य पूर्णचित्राभवद्वधुः ॥ ६३ ॥
 समग्रेण सुंपन्नं नेमिमासाध नायकम् ।
 राजीमत्याः स्फुर्टं जातं संप्रति प्राक्तनं तपः ॥ ६४ ॥
 शार्ङ्गमारोपितं येन हस्तेनैकेन हैल्या ।
 वायुभिर्नासिकासुकैः पाञ्चजन्यश्च पूरितः ॥ ६५ ॥
 जरासंघस्य सा सेना तरोदछायेव भास्करात् ।
 स्वर्यं पराष्युसी यस्मादभूद्द्रुततेजसः ॥ ६६ ॥
 यत्र गर्भं गते धान्नि रक्षवृष्टिः किलभवत् ।
 यस्य जन्मोत्सवे सेन्द्राः किलाजम्युः सुधासुजः ॥ ६७ ॥
 सोऽयं सखिवरो नेमिनीलोत्पलदलघुतिः ।
 अष्वः श्वेतात्पत्रस्य मध्ये चामरयोर्द्वयोः ॥ ६८ ॥
 इत्थं पुरुषुरन्ध्रीणां शृष्ट्वजन्मोन्यसंकथाः ।
 नेमिः समासदत्सद्वारं संबन्धिनः शनैः ॥ ६९ ॥

१. अक्षभ्रह्मीनि उत्तरस्य लक्षणानि । रसाधिकयसेवनं क्षरणम् २. ‘कर्तु-
 राद्वृतयोः श्रीवं तिर्लकाज्ञेष्वप्यर्थोरपि’ ।

दूर्वाक्षतैर्मलयजेन घनेन दशा
 विस्त्रितं कलकसाङ्गत्याददाता ।
 तत्रोग्रसेननृपतेर्दधिता वरस्य
 कर्तुं विवाहमहमङ्गलमभतोऽभूत् ॥ ७० ॥

इति श्रीनेमिनिर्बाणे घागभटविरचिते भगवान्व्ये वरागम्यनो नाम द्वादशः सर्गः ।

त्रयोदशः सर्गः ।

अथो रथाचावदियेष नेमिस्त्रोत्तरीतुं तरुणाक्तेजसा ।
 शुश्राव तावत्स विवाहयज्ञे बद्धस्य शब्दं पशुसंचयस्य ॥ १ ॥
 श्रुत्वा तमात्मध्वनिमेकवीरः स्फारं दिगन्तेषु स दत्तदृष्टिः ।
 ददर्श वाटं निकटे निषणः लिङ्गाखिलध्वपदवर्गमर्भम् ॥ २ ॥
 तं वीक्ष्य प्रच्छ कृती कुमारः खसारश्च मन्त्रशसारमृतिः ।
 किमर्थमेते युगपत्रिवद्वाः पाशैः प्रमूढाः पश्वो रटन्तः ॥ ३ ॥
 श्रीमन्विवादे भवतः समन्तादम्यागतस्य स्वजनस्य भुक्त्यै ।
 करिष्यते पाकविधेविशेष एषां वसामिः स तमित्युवाच ॥ ४ ॥
 श्रुत्वा वचस्तस्य स वश्यवृत्तिः स्फुरत्कृपान्तःकरणः कुमारः ।
 निवारयामास विवाहकर्माप्यधर्मभीरुः सृष्टपूर्वजन्मा ॥ ५ ॥
 अनुशरत्यत्र रथान्निषिद्धनिःशेषैवाहिकसंविधाने ।
 सविसयः किं किमिति श्रुताणः समाकुलोऽभूदथ बन्धुवर्गः ॥ ६ ॥
 उचीर्यते किं न पताकिनोऽसान्माङ्गस्यमेतत्त्र निषिद्ध्यते किम् ।
 हत्युग्रसेनादिषु भाषमाणेष्वभाषत व्यक्तमिदं कुमारः ॥ ७ ॥
 परिग्रहं नाहमिमं करिष्ये सत्यं यतिष्ये परमार्थसिद्धै ।
 विभोगलीलासृग्नृष्णिकासु प्रवर्तते कः खलु सद्विवेकः ॥ ८ ॥

विभोगसारङ्गहतो हि जन्तुः परां सुवं कासपि गाहमानः ।
 हिंसानुत्तसेयमहावनन्तर्बभ्यान्वते रेचितसाधुभार्गः ॥ ९ ॥
 आत्मा ग्रहूत्या परमोचमोऽयं हिंसां भजन्कोशनिषादकान्ताम् ।
 विकारभास्त्रो लभते कदाचिदसंशयं दिव्यपुरप्रवेशम् ॥ १० ॥
 वानं तपो वा वृषवृक्षमूलं अद्वानतो ये न विष्वर्थ्य दूरम् ।
 खनन्ति मूढाः स्वयमेव हिंसाकुशीलतास्तीकरणेन सद्यः ॥ ११ ॥
 असाधु तत्सर्वमहो हिनस्ति क्रियेति कर्माविबुद्धैर्यदूचे ।
 अस्यां हि सत्यां स्फुटमेव कर्माप्यष्टौ लभन्तेऽभ्युदयं जगत्सु ॥ १२ ॥
 हिंसाविभानं जनयन्ति जन्तोः कस्यापि ये कर्ममनोवचोभिः ।
 तत्राधिरूढाः खलु तत्कणेन प्रयान्त्यधोधो नरकान्तरेषु ॥ १३ ॥
 यः प्राणिनां जानु वर्षं विधते खम्भेऽपि यस्तं न(नु)समीहते च ।
 स सर्वतः सद्वृणजालयोगी भवान्तरे धीवरतां प्रयाति ॥ १४ ॥
 निःशेषदुःखोदयमूलमन्त्रं यो देहपुष्टौ वधमादधाति ।
 नूजं स शीतातिभिदे दुरात्मा प्रवेशमग्नौ ज्वलिते करोति ॥ १५ ॥
 मा भूकराणां नरके निपातशङ्का तमःकश्मलमानसानाम् ।
 शूकान् किं भक्षयतां शरीरं पुरीषपाकस्थितिभाष्टमूतम् ॥ १६ ॥
 ये नाम हिंसां परलोकसिद्धौ ग्रकृपयन्ते विविवत्युक्ताम् ।
 दानं प्रतिद्वन्द्विदया च तस्याः किं नोच्यते तैर्नरकाप्तिहेतुः ॥ १७ ॥
 तनोद्धु जन्तुः शतशस्तपांसि ददातु दानानि निरन्तराणि ।
 करोति चेत्याग्निवधेऽभिलाषं व्यर्थानि सर्वाप्यपि तानि तस्य ॥ १८ ॥
 वर्षं विधते यदि जानु जन्तुरुलं तपोदानविधानयत्वैः ।
 तमेव चेत्याद्विदयते कदाचिदलं तपोदानविधानयत्वैः ॥ १९ ॥

१. 'जानु' इति भवेत्.

बहून्यमिद्यज्ञयितुं प्रगल्मा भैवान्तराणि पश्चिमानुरागा ।
 दूतीव हिंसा सहसा नराणां संपदते दुर्गतिसंगमाव ॥ २० ॥

कृपा सुधेवालमदान्तुराशौ हिंसा सुरेव द्रव्यमभ्युदेति ।
 एका नराणाममर्त्वहेतुरन्या तु मूच्छां पतनाथ दर्शे ॥ २१ ॥

कन्यामिवासाधुवरप्रदानावः स्त्रां गिरं दूषयति व्यलीकात् ।
 इहायशस्तस्य विगर्हणीयमनर्हणीयाश्च परेऽस्य लोकाः ॥ २२ ॥

चौर्येण यत्वाणभृतां परत्र दुःखं तदावेदितमप्रमेयम् ।
 प्रत्यक्षमेवैहिकमस्ति सर्वं शूलाधिरोपप्रमुखं जनस्य ॥ २३ ॥

तस्मादयं भोगपथो न पश्यः प्रेक्षावत्तामिन्द्रियदस्युद्घः ।
 अनेन जन्मुविंचरन्ननन्तदुःखाटवीपर्यटनं करोति ॥ २४ ॥

सेव्यः सती तत्त्वलु धर्ममार्गः स्वर्गाय यः प्राज्ञल पूर्व याति ।
 आकर्णयध्वं यदि कौतुकं बो मैव जन्मान्तरधर्मशक्तिम् ॥ २५ ॥

विन्यो गिरिस्तिष्ठति मारतेऽसिन्वनान्तपुष्पायिततरकौवः ।
 दिम्वारणानां रणवारणार्थमिव स्थितो यः प्रतिभाति मध्ये ॥ २६ ॥

वज्राभिघातावसरे गिरीणां प्रदरकुक्षिस्थिति(मैमूर्ग)वर्गमासैः ।
 युहागृहेष्वस्य वसामि पूर्वमज्ञातशीतातपृष्ठृचिकाष्टः ॥ २७ ॥

मयूरवैः कृतकेशवन्धः सबाणवाणासनवामपाणिः ।
 सोऽहं कदाचिद्गुतकृष्णसारपृष्ठानुसारी दिवसं नयमि ॥ २८ ॥

पदप्रतिच्छन्दविलोकनेन कचिन्मदामोदवनानिलेन ।
 विभाविताख्या गहनान्तरेषु अमामि सामोद्वमांसलुङ्घः ॥ २९ ॥

१. 'भावः सप्ताख्यभावाभिप्रायचेष्टात्मजन्मदु । किंयालीलश्वर्वयेषु तुष्वजन्म-विभूतिषु ॥ रत्नादौ च'. २. निरयः, निःखता च. ३. मूलपुस्तकेऽधिकं पतितम्.

फलेषु सुखादतमेषु सस्तु कव्यार्थिनं मां सृगपृष्ठलभ्म् ।
 जाने तदानीं स्मितपुण्यगुच्छच्छलादैहासीद्वन्द्वशब्दीषी ॥ ३० ॥
 अन्येषुरुद्धामतमालमाले कूले कचिन्नेकलकन्यकायाः ।
 स्थितः समं बागुरया सहर्षमश्रौषमस्तद्वमपश्चशब्दम् ॥ ३१ ॥
 श्रुत्वा च तं मर्मरमात्रधन्वा समापत्त्वापदशक्त्याहम् ।
 यावद्विगुञ्चामि शरं रुषान्धस्तावत्तिया मे पुरतोऽवतस्ते ॥ ३२ ॥
 उत्ताच सा भा प्रियं सुच्छ चापमेतौ सुनी भान्वतमौ न वध्यौ ।
 मया कव्यार्थं नगरे वज्रन्त्या हृष्टौ नृपेणापि कृतप्रणामौ ॥ ३३ ॥
 गिरौ निरोधादथ बागुरायाः संहृत्य बाणं धनुरुज्जिहानः ।
 तयोः समालोकनजातमक्षिः पादौ नमामि स्म समं युवत्या ॥ ३४ ॥
 ताम्यां तपोभ्यामिव भूर्तिमद्वयामुद्दिष्टसाधुव्रततत्त्वमार्गः ।
 विहाय यामद्विरतिं तदाहं चरामि तस्मिन्पलकृत्वृत्तिः ॥ ३५ ॥
 कदाचिदाहर्तुमहं फलनि वने……प्रियया समेतः ।
 श्र(ञ्ज)स्तं शिरसः प्रविशद्विलान्तर्विल्वं तरोः पक्षमपश्यमेकम् ॥ ३६ ॥
 तस्मातदशुद्धरतः करेण दहस्य मे कालफणीश्वरेण ।
 चभूव सृत्युः सहस्रैव साधुप्रदिष्टधर्मसरणस्थिरस्य ॥ ३७ ॥
 ततो मम प्राणविनाशहेतुमन्वेषयन्ती रुदती प्रिया सा ।
 ददर्श तस्मिन्सुजगं सुर्मूर्दुनिक्षिपद्वस्ताथ सृता तथैव ॥ ३८ ॥
 गुरुपसादादुपलब्धधर्मप्रभाथतोऽहं वृषदत्पैद्याः ।
 पद्मस्तिविलोचनाया जातसुदा संततिरिभ्यकेतुः ॥ ३९ ॥

1. एषित्वाहृदिर्न युक्ता. २. येकलकन्यका नर्मदा. ३. 'पश्यत्वाः' इति
तूरलम्बते.

सरस्ती पुण्यतमा तदानीं स ब्रह्मचर्येव शिशुत्वमुग्धम् ।
 उद्दमीश्व मां यौवनयोगरम्यमासेव्यत व्यक्तिकामवृत्तिः ॥ ४० ॥
 न केवलं सर्वकलागमेन समृद्धिभिः संतलहृद्धिभिश्च ।
 इति तस्यावस्थे ला तिष्ठे संपूर्णकान्तिः कृतलोकहर्षः ॥ ४१ ॥
 विहाय सर्वानिथ राजपुत्रान्वर्यवरा मण्डपमञ्चभाजः ।
 राज्ञः सुता श्रीजितशत्रुनाम्भः पद्मेव वत्रे कमलप्रभा माम् ॥ ४२ ॥
 द्वेषा विरक्तो विषयोपभोगेष्वहृष्टपुत्रानन्वन्दविम्बः ।
 मध्येव राज्यस्य निवेश्य भारं योगेन तत्याज तनुं स धौमान् ॥ ४३ ॥
 राज्यश्रिया तस्य तनूजयेव विआजमानो हतराजमानः ।
 निर्जित्य सर्वाः ककुभो धरित्रीमेकतपत्रामचिरादकार्ष्म् ॥ ४४ ॥
 निःशेषभूस्तद्विभुर्संभवायां गौर्यो महेशस्य यथा कुमारः ।
 अकुण्ठशक्तिः कमलप्रभायां जातस्ततो मे तनयः सुकेतुः ॥ ४५ ॥
 शुद्धानथ प्राक्कन्पुण्ययोगाद्वरो मुनीनां स्वविरः समागत् ।
 तस्योपदेशेन भवाद्विरक्तो धर्मः परं मे विषयीबभूव ॥ ४६ ॥
 सूनातुरुस्कन्धविराजमाने भारं भुवोऽहं वृष्टमे निवेश्य ।
 योगेन मृत्वामरतामगच्छं सौधर्मलक्ष्मीनिलये विमाने ॥ ४७ ॥
 मनोरथानन्तरमेव पुण्यैः प्रादुर्भवत्सर्वसमीहितार्थे ।
 ऋणां यथावाङ्गित्तवर्तीनीनां न अङ्गयते यत्र मनोभिलाषः ॥ ४८ ॥
 यस्मिन्नकसादभिलाषपूर्वमुद्भूतनष्टातपशीतवर्ते ।
 निदाघहेमन्ततपात्ययानां व्यवस्थितः कोऽपि न हि प्रभावः ॥ ४९ ॥
 क्रीडानिमित्तं स्वतिमेति यस्मिन्नुर्वाँधरोद्यानसरोवरादि ।
 किं न्वन्तरालाध्वविहारकेलिवान्त्तैव तत्सनिवियानहेतुः ॥ ५० ॥

तस्मिन्नेकाङ्गुतभोगभूमौ सहाष्टरैर्भिर्विभ्रमामि ।
 वथाभिलाषं विषयानुभूत्या काळं नयामि स सुखी प्रभूतम् ॥ ५१ ॥
 च्युत्वा ततः श्रीमति पुष्करार्ध(इ)द्वीपे महेन्द्राङ्गुतविक्रमस्य ।
 सूरप्रभस्याथ नरेश्वरस्य चिन्तागतिः सूनुरमूवमूर्वास् ॥ ५२ ॥
 शर्लं च शालं च मया गृहीतं सम्यग्मुरुम्यः शिशुनाभियोगात् ।
 अतोऽर्थसिद्धिक्रमतां भमाप प्रज्ञापकर्षश्च पराक्रमश्च ॥ ५३ ॥
 सुव्यक्तचित्रक्रमशोभमानपादैर्गरीयः कविकानुबन्धैः ।
 कुर्वन्विनोदं दिवसान्कदाचिच्छौकैर्न्यामि स तुरंगमैर्बा ॥ ५४ ॥
 स्वंमर्थमादेश इवाथ शब्दः स राज्यभारं मयि सनिवेश्य ।
 जगाम सारङ्गकदम्बकान्तं तपोवनान्तं सहेतो विरत्या ॥ ५५ ॥
 पैत्रं मथा विष्टरमास्थितेन युद्धे विजिये रिपुराजचक्रम् ।
 राज्यं क्रमेणादिगतं हि राज्ञां पराक्रमेण स्थिरतामुपैति ॥ ५६ ॥
 अथापेद्युर्विदितप्रभावः सूरप्रभस्योपवने पुरस्य ।
 समाथयौ श्रीदममुख्यनामा मुनिः स्वयं षर्म इवाकृतिस्तः ॥ ५७ ॥
 तदागमे सत्यमृतव्यपेक्षां वृक्षेषु तत्र प्रसवाद्वितेषु ।
 त्रिकालसंविन्मधुपैरत्वापे यदूत्तमैः किं तदुदीरणेन ॥ ५८ ॥
 तदोऽस्य पादाम्बुजवन्दनार्थमहं गतोऽहंकृतिवर्जितस्य ।
 तत्त्वोपदेशात्मतिवृद्धचेताः सुताय साम्राज्यमदामदीनम् ॥ ५९ ॥
 ततश्च योगेन वपुर्वियोगं विषय साधूरमदर्शितेन ।
 माहेन्द्रनामा प्रभिते चक्रवर्षस्मै महेन्द्रत्वमहं प्रपञ्चः ॥ ६० ॥
 उद्धामवैदूर्यविमानगर्भे स्फुरत्प्रभा यत्र चकोरनेत्राः ।

१. शब्दः प्रलयादिः स्वकीयमर्थमादेश इव इत्यर्थः.

प्राहुदपयोदान्तरलीनविशुल्लताश्रियं संततमाश्रयन्ते ॥ ६१ ॥

प्रायन्ति यस्मिन्सुरवृक्षपुष्पसजो न भास्त्वकरसंगमेव ।

अस्त्वानदिव्यांशुकमूषितानां स्पर्शाच्च संमोगसुखं वधूनाम् ॥ ६२ ॥

मृत्युर्जरायाः परमस्ति यस्मिन्व्याधिर्जनो थ्रेजनस्य नायम् ।

मुक्ताकर्त्तैर्यत्र विमृष्णश्रीलीलावनाली न पुनः कदाचित् ॥ ६३ ॥

दिव्याङ्गनाविभ्रमभेदगमाजस्तस्मिन्मायुःपरमप्रकर्षम् ।

विभेद कारुः कमद्वो गिरीन्द्रं नित्यपवाही सरितामिवौषः ॥ ६४ ॥

श्रीगन्धिलाल्ये विगतेऽन्त लक्ष्मीण्ड्रस्तरे सेतुरे तुरो च ।

नृपस्य जातो जिनदासनाम्नः पुत्रोऽहमुर्वासपराजितास्यः ॥ ६५ ॥

आकृष्य कामं करवालमाजो लक्ष्मीर्मयागृष्टत वैरिवर्गत् ।

विरोधिना चेति रूपेव दत्तं विद्वकुर्लं स्थानमनिष्टमस्याः ॥ ६६ ॥

अभावमन्दीकृतरूपतेजा इद्धः पिता मेऽर्पयति अ राज्यम् ।

विराजमानस्तुरपुण्डरीकं वनं वसन्तस्य वशतपस्यः ॥ ६७ ॥

असेवि शेषं निजपुण्यराशेस्तस्मिन्यथा स्वःस्थितिनिष्ठितस्य ।

निदाषशुष्कस्य हृदानशिष्टं नीरं नदस्त्वेव वनद्विषेन ॥ ६८ ॥

अथान्यदा दानविभेदगमस्या राज्यश्रियं स्मार्पयतः सतो मे ।

चेत्येषु नन्दीश्वरपवे कर्तुममेयतेजा सुनिराजगाम ॥ ६९ ॥

भक्त्योपपन्नस्य यतिर्माश्च मिथ्यात्मः सोऽत्र तथा समाय ।

द्वगोचरः पापपथे यथाभूदुःखाम्बुपूरो नरकान्वकूपः ॥ ७० ॥

सोऽहं विमोहं परिहत्य कृत्यं विज्ञाय पुत्रार्पितराज्यभारः ।

तदुक्तधर्माचरणादभूतं देवोऽन्युतेन्द्रो रुचिरे विमाने ॥ ७१ ॥

१. फालमुनमासोऽपि मन्दसूर्यतेजाः. २. राज्येऽपि सितच्छवं स्फुरं भवति.

उच्चैः कुचद्वन्द्वफलानतानां पत्रावलीकान्तिशृतां ततोऽहम् ।
 दिव्याङ्गनानां शुभवल्लरीणां शास्त्री॒ यात्रं परित्वोऽपि जातः ॥ ७३ ॥
 आद्विष्टसूनाभरणानि देहे श्रीखण्डकर्पूरविलेपनं च ।
 सरमिताप्रशमाय यूनां यत्र प्रकृत्या सुरभित्वभाजाम् ॥ ७४ ॥
 तत्रानुभूयातिचिरं चकोरविलोचनाभिः सह भोगलीलाम् ।
 च्युतोऽहमुव्यां यदि वा जनस्य कस्योन्नतिः ऋमुखलालसस्य ॥ ७५ ॥
 जातस्तोऽहं कुरुजाङ्गलेषु श्रीचन्द्रनाळो वृप्तेस्तनूदः ।
 स्वर्गश्रियं विअति हस्तिनागद्वजे प्रतिष्ठावति सुप्रतिष्ठः ॥ ७६ ॥
 कथंचिदारब्धपदकमेण मया ततः शैशवमास्थितेन ।
 देव्या जनन्या हृषि शारदायाः सद्वान्नयं स्तन्यमिव न्यपायि ॥ ७७ ॥
 विवासरित्संगमपावनस्य स यौवनं वीक्ष्य ममाश ततः ।
 विवाहदीक्षां विधिवद्यधासीदत्त्वा च राज्यं दिवमारुरोह ॥ ७८ ॥
 असंस्कृतैः पादनस्तैर्वृहद्विर्धमप्रोहैरिव राजमानः ।
 पुरे ममागदनगारवन्यः श्रीसुन्दरो नाम सुनिः कद्मचित् ॥ ७९ ॥
 ततश्च तद्वर्मकथासृतेन विमोगतृष्णापगमे समन्तात् ।
 स्वापत्यदत्तक्षितिराज्यभारस्तपोऽप्रहीरं तत एव साधोः ॥ ८० ॥
 कर्मेन्धनप्लोषविवृद्धधान्ना व्रतानलेन ज्वलतः शरीरात् ।
 आत्मा यसुकुरीय यथावलक्ष्यः कान्ते चिभाने रसवज्जयन्ते ॥ ८१ ॥
 अहीनभीगर्पितसर्वकायः स्तित्वा चिरं शौरिरिवाहमत्र ।
 जातोऽसि संप्रत्यवशेषपुण्यैर्वैशो यदूनामिह माननीये ॥ ८२ ॥
 जन्मान्तरे पितृत्थमवेक्ष्य काम्यं धर्मात्कलं साधुगुरुपदिष्टात् ।
 जाम्युत्सहे कर्तुमधर्ममेनं को वा पथो यात्यपथे सचक्षुः ॥ ८३ ॥

शुत्वा तत्स्तत्परमार्थं नेमेर्वचो बन्धुजनः समग्रः ।
 शुक्ल्या प्रसादा ग्रातिबोधितोऽपि व्यक्ताशुरासीद्विरहार्तिभीरुः ॥ ८३ ॥

समापुच्छ्य श्रीमानथ स पितौरौ साश्रुनयनौ
 सुतादुःखोद्विर्भुं शशुरमपि सबोद्य बहुशः ।
 विवोहुं तां मुक्तिश्रियसुदयिनीमेकहृदयो
 दयालुसत्काळं वनमभिययौ रैवतगिरेः ॥ ८४ ॥

इति श्रीनेमिनिर्वाणे वारभट्टविरचिते महाकाव्ये पूर्वभववर्णनो नाम
 त्रयोदशः सर्गः ।

चतुर्दशः सर्गः ।

अथ तत्र निवर्त्य दिवपतीन्स सुरेन्द्राननुयायिनः प्रसुः ।
 पृथिवीभूति मुक्तिवर्तिनीमणिसोपान इवारुहोह सः ॥ १ ॥

रमणीयतया न केवलं सुरलोकस्य जगाम सेव्यताम् ।
 अथ नेमिपदैः पवित्रितः शिखरी तीर्थतयाप्यसौ युहुः ॥ २ ॥

अनुकूलतया मरुत्क्षणं तमुदस्यन्निव शृङ्गगमिनम् ।
 व्यचरत्तुरुतः पश्चोद्युतस्यलपञ्चालिहृतैर्वैदन्निव ॥ ३ ॥

मदवेक्षणमन्मथव्यथां विद्युरा मा सा भजन्पुराङ्गनाः ।
 इति तेन गिरौ स्थितिर्मता न गृहद्वेषवनानुरागतः ॥ ४ ॥

जगृहै स्वयमेव संयमः शुचिना तेन ततो महात्मना ।
 जगतोऽप्युपरि स्फुरद्वियां गुरुरात्मैव विवेकिनां मतः ॥ ५ ॥

स थथा पृथिवीभूतः पुरा बहुशास्त्राप्रसरं समुच्चतम् ।
 श्रितमाश्रितसंयमोऽपि सन्परितो वंशमभूषयत्तथा ॥ ६ ॥

प[द]जानुलसद्गुञ्जालतः क्षितिसंस्थापितपादनिश्चलः ।

स तमाल इवोस्थितो नवः शुश्रुमे भूषरकाननान्तरे ॥ ७ ॥
 कुसुमैविकसद्विराहौः सविषोविर्लहसंततेर्षुः ।
 मेरुतः कतमे तमोणां त उच्चान्तुरुदामात्रा दिवात् ॥ ८ ॥
 गिरिरोजभुवं समस्तातो वैषमेकं धनमादधत्सदा ।
 विराज समाजिरच्चनै(३)रहिभिर्देहनिवासिभिर्विभीः ॥ ९ ॥
 गलकन्दललम्बमानया तनुचारुव्यभुञ्जगमुक्तया ।
 शशिरशिमरुचा त्वचा वभौ निविडक्षान्तिवरसजेव सः ॥ १० ॥
 न परं च समाधिभावनात्प्रभुरामीलितदीर्घलोचनः ।
 चरणेऽस्य विषाणघर्षणत्क्षतकण्ठसृगसंचयोऽप्यभूत् ॥ ११ ॥
 ववृषे तप्सा समं क्रमात्परमं ज्योतिरमुख्य धीमतः ।
 रिपवश्च मनोभवादयः सह कायेन कृशत्वमाययुः ॥ १२ ॥
 कथमस्त्र कुतोऽप्युपद्रवः समवृत्तेनसराशुचादिभः ।
 स हि भूमृति तत्प्रमावतो सृगवर्गेऽपि किल न्यवर्तत ॥ १३ ॥
 न रवेः परितापमातपादमृतांशोर्न च निर्वृतिं ययौ ।
 यदहर्निश्चमेष योगभूद्विनिवृत्तेन्द्रियवृत्तिरास्थितः ॥ १४ ॥
 नवनीलतृणाङ्कुराङ्कुतिग्रसरज्योतिष्ठि तस्य विग्रहे ।
 प्रणयं हरिणीदशो व्यधुर्विपिनेऽप्यस्य यथा पुरे शुरा ॥ १५ ॥
 सविषे विद्वधेऽस्य मर्मरञ्चनिरारप्यकमारुतोत्तितः ।
 हृदसंयमयोगपीडितसरबाणासनभङ्गविभ्रमद् ॥ १६ ॥
 इह रैतके विवर्धते कुतप्त्तेन वहन्ति क्षमाम् ।
 न चमूर्व समो भुनेर्यं सुतपो वर्धयतः समन्ततः ॥ १७ ॥
 शुमनोभिरुपासितः सदा सहमानस्तुहिनातप्यथाम् ।

१. देवाः. २. पर्वेतभूमिं, पर्वती वा. ३. भर्म, वलीवर्द वा.

उपगृहवपुः स दलिभिस्तरसौभाग्यमचूनुरन्मुनिः ॥ १८ ॥
 अथ तीव्रतरप्रभाकरद्युतिसंतापमिव व्यपोहितुम् ।
 नमसा(?) दिवि मेषडम्बरे नवमस्योपरि तत्क्षणं दधे ॥ १९ ॥
 प्रथमाम्बुदवृन्दविन्दुभिः प्रथितो वाष्पसमुद्रमस्तनौ ।
 विरराज तपोग्रितर्पणीकृतकर्माष्टकधूमवन्मुनेः ॥ २० ॥
 धनचन्द्रकचारुचक्षुषः परिलुप्ताहिकुलोत्सवश्चियः ।
 तदुपान्तिकबद्धताण्डवाः शिखिनः शक्विडम्बनां व्यधुः ॥ २१ ॥
 अवधीरितविभ्रं तपतदवेक्ष्य व्रतिचकवर्तिनः ।
 विवमुः कुसुमैः कदम्बकाः स्फुटरोमाञ्चनयाच्चिता इव ॥ २२ ॥
 मुनयो गिरिकन्दरागृहा मुनिरोषापि(?) विवर्जिताश्रयः ।
 इति लोकमतं प्रतिस्मितं कुटजैः पुष्पपदेन निर्ममे ॥ २३ ॥
 करिकेसरिकासराकुले विपिने त्रातुमिदोदतो यतिम् ।
 मरुतां पतिरादधे धनुर्निजमम्बोदनिनादसुन्दरम् ॥ २४ ॥
 मरुतामनुगमिनां सतां मुरभित्वं वितरद्विरुद्ध्वलैः ।
 चरितान्यनुचक्रिरे मुनेविंकसत्कपुष्पकेसैः ॥ २५ ॥
 नववारिदवृन्दवृष्टिभिः परिस्तेवं मुनिरेष मा सा गात् ।
 अभितः समभूदितीव भूर्विततच्छब्दकसर्गतत्परा ॥ २६ ॥
 अहचिरापसि प्रभाकरः कृतदोषः स्फुटमिन्दुरित्युमै ।
 तमवेक्ष्य स तीव्रसंयमं सगुणं चाप्रगतौ स्थितौ हिशा ॥ २७ ॥
 कनकद्युतिविद्युदक्षिताः प्रथमे दिल्लु चलाः पद्योमृतः ।
 सितरलमयं सदीपकं अमदारातिकमन्वयुमुनेः ॥ २८ ॥
 नवलिर्मलभालतीलता कुसुमैः पूजयतेव पूजनम् ।
 क्रिपिरेष उपस्थितः स्फुटं घनशब्दस्तुतिना घनर्तुना ॥ २९ ॥

हृदमेकमभून्महाहृतं यदहोरात्रमवासु वृष्टिषु ।
 शुचिमानसभूषणो मुनेर्न स हंसः क्षुभितो मनागपि ॥ ३० ॥
 पथसा नभसः प्रपेतुषा प्रचुरेणोद्धतमीनवाहनाः ।
 सरितः परितोऽपि जश्चिरे कल्पाखस्य न तु त्रतोर्मयः ॥ ३१ ॥
 क्षपितं कृतवृष्टिना रजः प्रथितं भूरि तमो घनरुना ।
 अमुना मुनिना पुनः क्रमान्निहतं तद्यमद्याभिष्ठा(?) ॥ ३२ ॥
 उपास्य विनश्चरी श्रियं विदधे गर्जितमनुदो जडः ।
 स तु तामपद्माय वाग्यमं प्रतिपेदे सकलार्थसाधनम् ॥ ३३ ॥
 जलदैः कल्पौरिधायतैर्निपतद्वारि विसारिशब्दितैः ।
 तरुणस्य शिश्रोरिव व्यधादभिषेकं मधवा महामुनेः ॥ ३४ ॥
 ब्रतिनः कृतमअसंभृतैर्बहिरस्यामलमङ्गमम्बुमिः ।
 अमवद्विमलस्था तथा यमितान्तःकरणस्य संयमः ॥ ३५ ॥
 सविषेऽस्य शिलीन्प्रणादणः कुसुमैः काञ्चनभङ्गपिङ्गलैः ।
 अमवनिशि किंकरा इव यतिपनोच्छलहस्तदीपिकाः ॥ ३६ ॥
 स निशाकरभास्करं मुहुर्भगदामेस्तलमुन्नते गिरौ ।
 रुचेऽस्य मुनेः प्रदक्षिणक्रमणव्यग्रमिवोद्गमण्डलम् ॥ ३७ ॥
 सुभगेन्द्रघनुर्मु भासुरं मुकुलेन्दुद्युतिमालि लोचनम् ।
 मुखमारचयंस्तपात्ययः सह योगं मुनिना व्यधादिव ॥ ३८ ॥
 सहसैव विधाय पुष्पितं फलितं पल्लवितं च काननम् ।
 खकृतक्षयशङ्किना ध्रुवं बनवहिः शमित(तोऽस्य तेजसा ॥ ३९ ॥
 अनयत्नशमं दवानलं पुरतः सनिधिरेव सन्मुनेः ।
 जलदैस्तु वृथैव गर्जितं जलमुत्सृज्य दिवि ऋमं गतैः ॥ ४० ॥
 अथ तीव्रतरक्षतस्तिर्विमलध्याननिवेशितास्मनः ।

उप(द)पद्यत केवलं सुनेः परमे ज्योतिरनाश्रितेन्द्रियम् ॥ ४१ ॥

वितताणीवराजिभीलितं परितो विस्तुतसिन्धुरेखितम् ।

गिरिकानननीलभक्तिमद्वलयं खस्तिकसंनिभं सुवः ॥ ४२ ॥

फणिलोकफणामणिप्रभापटलैभिन्नतमिशदिष्ट्युखम् ।

अरुणांशुचयारुणीकृतं खमिव प्रातरहीन्द्विष्टपम् ॥ ४३ ॥

विविष्ट्युतिरक्तरोचिमिः प्रचलैव्वर्णोऽनि विमानमण्डलैः ।

निजमानसयुक्तिकैः सुरान्विहितस्त्वैरविहारविभ्रमान् ॥ ४४ ॥

स ददर्श जगत्रयं ततो विलसत्केवलबोधसंपदा ।

अवद्धुसत्तमप्रदीपकप्रभया नक्तमिवात्मन्दिरम् ॥ ४५ ॥

सुकृतानवलोक्य सुस्थिताचरकस्यांश्च विरुद्धकर्मणः ।

भुद्युद्धहति सा न क्षणं करुणाद्रौ भवति स केवली ॥ ४६ ॥

अन्तर्विशुद्धतरबोधमहाद्दीभाजो

विभ्राजमानवित्तनुतिमण्डलस्य ।

तस्योपमानमभवद्विजिगूढरतो

रत्नाकरः सलिलमालितदिमिवेशः ॥ ४७ ॥

अथापगतमानवप्रकृतिरुचरैर्देवतै-

रयुज्यत सचेष्टिर्दलितकर्ममर्मा जिनः ।

महीरुह इवाखिलच्युतपुराणपत्रावलि-

नैवैः किशालयोत्करैः कलितचैत्रकालगमः ॥ ४८ ॥

इति श्रीनेत्रिनिर्वाणे वामपदविरचिते महाकाव्ये उत्तमकेवल्यानो नाम
चतुर्दशः सर्गः ।

पञ्चदशः सर्गः ।

पुष्पवृष्टिर्भूवाथ तं प्रति प्राप्तपृपदा ।
 रक्षुक्तिवधूसुक्तकटाक्षानुकृतिक्षमा ॥ १ ॥
 आयोजनशतद्वद्वभृताचतुर्बाहतः ।
 दुर्भिक्षस्यैव संज्ञे वाधा न प्राणिनां क्वचित् ॥ २ ॥
 आरुढ इव रागेण विभोक्तिवहिर्भुवा ।
 अशोकतरुरासर्वं तस्म भेजे सुपल्लवः ॥ ३ ॥
 प्रभापरिअमाकारं ज्ञानश्रीरक्षदर्शणम् ।
 सुखपञ्चप्रतिच्छन्दं सेवायातार्कभासुरम् ॥ ४ ॥
 तस्यान्तरादिदैत्येन्द्रद्वाहिचक्रायुषोपमम् ।
 कामेषुरोषिफलकं ददृशे दीक्षिमण्डलम् ॥ ५ ॥

(कुम्मम्)

ज्ञानदर्शनचारित्राण्यासाद्येवास्य मूर्त्तिम् ।
 अन्यानि त्रीणि वक्त्राणि प्रादुरासन्नभाविनः ॥ ६ ॥
 सर्वविद्याधिनाशत्वमियताप्यस्य लक्षितम् ।
 उपसर्गाभिसंबन्धस्तेन नामा न्येष्वि यत् ॥ ७ ॥
 भामण्डलभयान्मन्ये छावा तस्यान्तराविशत् ।
 यत्पशान्ति गताः सर्वाश्वेतःसंतापसंपदः ॥ ८ ॥
 दिक्षु सर्वासु चक्षूषि निमेषं तस्य न अशुः ।
 नमद्वयजनालोकव्याकुलानीव संतरम् ॥ ९ ॥
 नावर्धन्त नस्यास्तस्य केशाश्वेति लसद्वृणः ।
 शुरं गृहीतं तैर्मन्ये यद्वद्विर्गुणवार्षिका ॥ १० ॥
 स्वस्यतम्प्राणिप्राणव्ययभयादिव ।

विहाय स महीषुषे संचारमधरद्विः ॥ ११ ॥
 भूतभाविभवद्वस्तु ज्ञानसंकाशमुल्लस्त् ।
 आतपत्रक्रयं शुञ्चं बभासे तस्य सनिष्ठौ ॥ १२ ॥
 दिवि दुन्दुभिनादोऽभृत्यभावमृगप्रभोः ।
 दुर्निर्मितेभयूथेभ्यो हुंकार इव कुप्यतः ॥ १३ ॥
 स्वकालमन्तरेणापि तरुनास्कन्धपुण्यितान् ।
 सर्वश्रमदशो दूरं दद्युर्वेनदेवताः ॥ १४ ॥
 अथादेवं सुरेशस्य प्राप्य पुण्यजनेश्वरः ।
 किल निर्वर्त्यामास तस्मै रजमर्दीं सभाम् ॥ १५ ॥
 उपर्युपागरैर्नश्चैः क्षणं जलदमण्डलैः ।
 यत्र मारकती चक्रे स्फुटं स्फटिकमेदिनी ॥ १६ ॥
 नानारसमयस्तम्भप्रभाच्छुरितविग्रहाः ।
 मयूरा इव यद्धित्तिचित्रहंसाशकासिरे ॥ १७ ॥
 यत्र स्फटिकसोपानविभ्यताः केतवश्वलः ।
 व्योमगङ्गातरङ्गान्तलौलमीनतुलं ददुः ॥ १८ ॥
 दिव्यपुष्पोपहाराय पतन्ती पदपदावलिः ।
 नीलरसमयी दृष्टिरिव यत्र व्यराजत ॥ १९ ॥
 कर्पूरागुल्संभूता धूपजालोद्भूता बमौ ।
 यत्रागतलां जीवानां निर्यान्तीव तमस्तिः ॥ २० ॥
 नक्षत्ररसखचिता चन्द्रकुम्भप्रभासिनी ।
 अग्न्यायीव वा रेजे व्योमगङ्गापताकया ॥ २१ ॥
 उक्तैः केदुकरमाच्छस्त्रारिताअसरिज्ज्वरः ।
 उत्पिता इव भास्त्रं वा शूलां वद्र लालः ॥ २२ ॥

तस्या निवेशितं दिव्यं रक्षसिंहासनश्रवणम् ।
 त्रैलोक्यमिव सद्गौध आरुरोह स मोहभित् ॥ २३ ॥
 स्थगयांद्वेष्टनुब्बच्चं व्यञ्जयद्विदेशी दश ।
 तमाजमुखदासीनं तेजोमिर्मासुरं सुराः ॥ २४ ॥
 ग्रहैर्मिक्षप्रभावर्णरिन्द्रदक्षिणदोमुवि ।
 अङ्गदस्येव मणिभिक्षकासेऽनुक्रमस्थितैः ॥ २५ ॥
 तमाल हव वृक्षेषु पाण्डवेष्विव मारुतिः ।
 ग्रहेष्विव स्थितो राहुर्यमो देवेष्वभासत ॥ २६ ॥
 यथा दानादयः साज्ञा घर्मेणार्थादयो यथा ।
 पुरःसरेण शक्रेण रेजुर्दिक्पतयस्तथा ॥ २७ ॥
 दूरमुक्तमस्त्वैर्दैर्दानवैः सौम्यमूर्तिमिः ।
 उपतखे स रक्षोभिरक्षोभितसुराङ्गनैः ॥ २८ ॥
 तालवंशापितश्रीकैर्गन्धवैः पर्वतैरिव ।
 यक्षैर्भूषणसंभारक्षोभा बद्धसुरेक्षणैः ॥ २९ ॥
 ससार्णवान्तविस्थाताः सम्पुलोकाभिवन्दिताः ।
 ससतत्त्वोपमाः प्रायुर्जिनं सप्त महर्षयः ॥ ३० ॥
 सहस्रफणसंख्यरक्षदीपकमासुरः ।
 उपतखेऽथ नागेन्द्रो जिनं नीरजयन्निव ॥ ३१ ॥
 देवदानवगन्धवैयक्षरक्षोमहोरगाः ।
 तं निपत्य समं हर्षातुष्टुवुः समहर्षयः ॥ ३२ ॥
 नमो मीनघ्नजाम्बोषिसैकताय यतात्मने ।
 तुभ्यमस्युदयप्राप्तिकल्पपृक्षाय योगिनाम् ॥ ३३ ॥
 इक्षवाणकारिणे तुभ्यं शिवाय भगवत्मनः ।

सनातनाय गीर्वाणज्येष्ठभूताय तेजसा ॥ ३४ ॥
 अग्रभकाष्ठमुक्तुङ्गभोगतुष्णामहोर्मिभिः ।
 तपःपोत्रं त्वयास्याय समुत्तीर्णे भवार्णवः ॥ ३५ ॥
 तपोहुताशनक्षिप्तादात्मनः काश्चनादिव ।
 रागादिश्यामिकादोषं बहिः कर्तुं स्वमीश्वरः ॥ ३६ ॥
 भामण्डलर्कसांनिध्यतसाः कामादयो धुकम् ।
 छायाच्छेदे परित्यज्य भवन्तं निर्ययुः कन्चित् ॥ ३७ ॥
 अनादिनिधनस्यास्य कालस्येवात्मनस्त्वया ।
 निन्ये व्याप्य दशामेतदमेयं मुवनत्रयम् ॥ ३८ ॥
 नक्तमिन्द्रोदिवा भानोस्तेजः स्फुरति सर्वतः ।
 तवाप्रतिहृतं तद्विदेव नक्तं दिवापि च ॥ ३९ ॥
 ज्योतिर्बन्तरकल्पस्थान्देवान्सुवनवासिनः ।
 सर्वं बोधयितुं वाग्मिष्यतुर्वक्त्रोऽसि निष्प्रितम् ॥ ४० ॥
 सुगतिशुद्धयोर्भाकवृष्टस्कन्धनिवेशितम् ।
 ये मनोरथमास्तदास्तेषां न धौर्दीवयसी ॥ ४१ ॥
 त्वं पितासि हितैचित्वात्त्वं गुरुर्धर्मदेशनात् ।
 त्वं निषिद्धौस्त्व्यविच्छेदात्सतामेकस्त्वमाश्रयः ॥ ४२ ॥
 सर्ववेदिन्मवत्यादपद्मलीनानि योगिनाम् ।
 अपरागाणि जायन्ते यन्मनांसि उद्गृह्णतम् ॥ ४३ ॥
 योगिन्मुखतुषारांशुदर्शनेऽपि सरोर्णवः ।
 मनः दूर्लभिवोक्तुङ्गं तव नालङ्घयत्कचित् ॥ ४४ ॥
 नहि प्रसवसंपत्तिः कायच्छायापि नास्ति ते ।
 वाञ्छितार्थप्रदश्वासि त्वमन्यः कस्यपादपः ॥ ४५ ॥

ज्ञानदर्शनचारित्ररसत्रितयशालिनः ।
 भूषणैसुव पर्यासं भारैकफलदायिमिः ॥ ४६ ॥
 हस्ति सुख्यान्तरी मर्त्ति व्यञ्जयम्तो यथाकम्भ् ।
 परितो विश्वनाथस्य तस्योपविविशुध्य ते ॥ ४७ ॥
 सभायामागतस्तस्यां विषयतीव नवाम्बुद्धः ।
 तत्त्वजिज्ञासया प्रश्नं गणी गर्जिमिवाकरोत् ॥ ४८ ॥
 अथ प्रश्नं तमाकर्ण्य कर्णयोरमृतोद्दिरा ।
 गिरा जगाद् सिद्धार्थः प्रसिद्धार्थं मनोज्ञया ॥ ४९ ॥
 तस्य वक्तेषु वामदेवीचतुष्कं प्रतिपेदुषी ।
 वृक्षयष्टिरिव स्कन्धनद्वशास्त्रा राज सा ॥ ५० ॥
 जीवा जीवाश्रवा बन्धसंवरौ^१ निर्जर्णन्वितौ ।
 मोक्षं तानि तत्त्वानि व्यामुवन्ति जगत्रयम् ॥ ५१ ॥
 चेतनालक्षणो जीवः शरीरपरिमाणभाक् ।
 एकेन्द्रियादिभेदेन पञ्च यावत्स जायते ॥ ५२ ॥
 पृथ्वीकायादयो ज्ञेया एकेन्द्रियसमन्विताः ।
 शङ्खादयस्त्वसंरूप्याताः प्रातद्वीन्द्रियविभ्रहाः ॥ ५३ ॥
 पिपीलिकादयस्त्वेते संयुताङ्गिमिरिन्द्रियैः ।
 चतुर्भिर्शब्दरीकाद्याः पञ्चभिर्मानवादयः ॥ ५४ ॥
 नारकादेऽथ तिर्यक्षो मनुष्या देवता हस्ति ।
 चतुर्विधाः प्रजायन्ते चेतसः परिणामतः ॥ ५५ ॥

१. जीवो द्वापक्षाशालमश्लोके व्याख्यातलक्षणः, २. अजीवः सप्ततितमश्लोके,
 ३. आश्रवः पञ्चसप्ततितमश्लोके, ४. बन्धः त्रिसप्ततितमश्लोके, ५. संचरो द्विसप्त-
 तितमश्लोके, ६. निर्जरा: चतुर्द्वाप्ततितमश्लोके, ७. मोक्षः षष्ठ्यसप्ततितमश्लोके,

बहारस्मपरा हिंसा: सदा रीढात्मवृत्तयः ।
 नरकेषुपजायन्ते नराः सप्तसु ते ध्रुवम् ॥ ५६ ॥
 बध्यन्ते तत्र भिद्यन्ते छेदं भेदं सहन्ति च ।
 उत्कृत्यन्तेऽथ ताड्यन्ते मोऽयन्ते निर्दयं मुहुः ॥ ५७ ॥
 तस्यसशिलासीना लोहकपटकशायिनः ।
 सिक्कास्तसेन तैलेन स्वर्कर्मण्युपसुखते ॥ ५८ ॥
 ताडितानां प्रहारेण मुखारेषामसुक्ष्याः ।
 निर्यान्त्यन्तर्ज्ञेलहुःखवहिज्वाला इवोज्ज्वलाः ॥ ५९ ॥
 कण्टकाम्रकसौर्भिन्ना लिहलाः शोणलोचनाः ।
 समं पीडाङ्गनाभिस्ते नरकेऽथासते द्विरम् ॥ ६० ॥
 इदं भवतु मे मामूदिदभित्याचवृत्तयः ।
 उत्पद्यन्ते मृता जीवास्तिर्यग्नोनिषु भूरिषु ॥ ६१ ॥
 रज्जुभिः संयतास्ते च कर्मचन्धैर्निजैरिव ।
 आरुष ते पैरः किंच ताड्यन्ते यष्टिभिर्भृशम् ॥ ६२ ॥
 काननेषु तुष्णाहाराः शीतवर्षातपादिताः ।
 न सुखं शेरते नित्यं व्याधव्यधभयातुराः ॥ ६३ ॥
 अशुच्याहारिणः केचित्पश्चानहर्ष्य केचन ।
 केचिद्विषमुखाः केचिद्विषेषु कृमयो मुहुः ॥ ६४ ॥
 आत्मरौद्रानुविद्धेन धर्मध्यानेन भाविताः ।
 भवन्ति भविनो मूर्त्वा मानवाः कर्मभूमिषु ॥ ६५ ॥
 उत्तमेषु कुलेष्वेके सुक्षेत्रेष्विव शालयः ।
 उत्पद्यन्ते फलप्रासौ गलाः प्रत्युत संततिम् ॥ ६६ ॥
 अभव्याश्च भवन्त्यन्ये दुःकर्मोर्मिविनिर्मिताः ।

म्लेच्छादीनामवार्योर्णा दुर्बेशेषु शुणा इव ॥ ६७ ॥

कर्मणा मनसा वाचा परपीडामनिच्छवः ।

तपोदानानुबन्धेन बध्नन्त्यायुः सुरालये ॥ ६८ ॥

अनुभूतफलस्तसिभास्य किं कर्यते हि वः ।

दिव्याङ्गनोपभोगदिसुखं स्वर्गेऽभिगामिनाम् ॥ ६९ ॥

धर्मधर्मणिवः कालाकाशौ चाजीवसज्जितः ।

धर्मो गतिनिमित्तं स्थादधर्मः स्थितिकारणम् ॥ ७० ॥

जगतो व्यापकावेतीं कालाकाश्चनधरी ।

समश्विग्रहारम्भहेतवः परमाणवः ॥ ७१ ॥

उत्पन्नानामनावद्वकर्मणमेव संवृतिः ।

क्रियते या सारदीनां संवरः स उदाहृतः ॥ ७२ ॥

द्वं परिचयस्यैर्य कर्मणामात्मनश्च यत् ।

शुभानामशुभानां वा बन्धः स इह बुध्यताम् ॥ ७३ ॥

कर्मणा फलभोगेन संक्षयो निर्बरा मता ।

भूत्यादर्शे इवाल्मायं तथा सच्छत्वमृच्छति ॥ ७४ ॥

कायवाङ्मानसां योगः कर्मणाश्रवसज्जितः ।

स हि निःशेषसंसारनाटकारम्भसूत्रम् ॥ ७५ ॥

अनेकजन्मवद्धानां सर्वेषामपि कर्मणाम् ।

विप्रमोक्षः स्मृतो मोक्ष आत्मनः केवलस्थितेः ॥ ७६ ॥

इति तत्त्वोपदेशेन प्रकाशेनेव नाकिनः ।

चकार केवली हृष्टान्तर्यः पश्चाकरानिव ॥ ७७ ॥

अकरोत्सं प्रभावेण लां समां विमलाशयाम् ।

प्रसन्नसक्तिर्य सद्यः शरत्काल इवापग्नाम् ॥ ७८ ॥

देशान्तरे प्वथान्येषु विजहार जिनेश्वरः ।
 दिनेश्वर इव च्छेतुं तमो विश्वस्य विस्फुरन् ॥ ७९ ॥
 अस्पृष्टभूतलस्यास्य प्रभोर्विहरतोऽर्हतः ।
 व्योग्नि पश्चानि सप्तासन्पृष्ठतः पुरतोऽपि च ॥ ८० ॥
 सुहुः परिहरत्वेकान्यन्यानि सुहुराश्रयन् ।
 वादस्थलानि वादीव कमलानि स केवली ॥ ८१ ॥
 यत्र देवश्चकारासौ विहारं हरिवन्दितः ।
 तत्राभव्यं प्रबुद्धं न दुर्भिलं दिक्षु केवलम् ॥ ८२ ॥
 ऋतवो भक्तिश्वेतः शङ्के केवलिना समम् ।
 देशेषु पुष्पिता नो चेत्कथं वृक्षास्तदागमे ॥ ८३ ॥
 हत्यं विहरतस्य धर्मेचक्रं पुरःसरम् ।
 सराज रुचिरच्छायं भासण्डलमिवापरम् ॥ ८४ ॥
 सर्वासु दिक्षु विरचय्य स धर्मेव-
 मेकातपत्रमवसादितमोहश्चुरु ।
 विच्छिन्नकर्मनिगडः सह मुक्तिवध्वा
 मेजे सुखानि भगवानविनश्वराणि ॥ ८५ ॥
 इति श्रीनेमिनिर्वाणे वाग्भटविरचिते महाकाव्ये पञ्चदशः सर्गः ।

समाप्तश्चायं प्रस्थः ।

नेमिनिर्वाणस्य स्तोकानां श्लोकी ।

ग्रंथ स्तोकी श्लोकी

अकरोत्सु प्रभावेण	१५ । ७८ । ९८
अकारणखलस्येन्दो	६ । ५३ । ५४
अक्षाणि प्राप्य कारी	१२ । ५६ । ७७
अङ्गदायैर्वृतो रामः	१२ । ८ । ७३
अङ्गभर्ज सरोमाशं	१२ । ६२ । ७८
अङ्गरागः कुमारस्य	१२ । ८ । ७३
अङ्गरागो वयस्याभि	८ । ६८ । ५५
अङ्गहारविधौ चुर	७ । १३ । ४३
अङ्गेन तुङ्कुचकुम्भ	३ । १८ । १८
अचिन्त्यचिन्तामणि	५ । ४८ । ३४
अच्युतं विलक्षनम्	७ । ४१ । ४६
अजस्रमासुष्टुप्तहस्त	५ । १७ । ३१
अजनं मलिनच्छार्य	१२ । ३७ । ५५
अजनीकृत्य कस्तुरी	१२ । ५१ । ७६
अतिथीभवन्तमथ तं	९ । १ । ५७
अविदूरसुज्जितदुक्ष	१० । २८ । ६४
अतिमान्तपीतमदिरा	१० । ८ । ६३
अतिमात्रपीतवसुधा	९ । १० । ५७
अत्र निखस्फुटत्पु	७ । ३९ । ४६
अत्र महीशुति भूष्ट	७ । ४ । ४२
अन्नप्राक्षसादागमस्ते	३१ । ४२ । ७०
अथ कूजदध्याहौ तौ	१२ । ४४ । ५६
अथ क्लीडागिरौ तत्र	८ । १ । ४३
अथ जिवपतिपाद	४ । ६२ । २९
अथ तत्र निष्वर्त्य दि	१४ । १ । ८७

स्तोकी श्लोकी

अथ तीव्रतरप्रभा	१४ । १९ । ९०
अथ तीव्रतरप्रत	१४ । ४१ । ४९
अथ दृपतिरुपेतहर्ष	३ । ४४ । २३
अथ प्रभोरस्य धुरः	५ । ६३ । ३५
अथ प्रश्नं तपाकर्ष्य	१५ । ४६ । १६
अथ मन्मथज्ञलनवृ	१० । १ । ६२
अथ मृगाङ्ग इवाभि	६ । १ । ३६
अथ विकासिकुशे	६ । १७ । ३८
अथ सुलिलविलासे	८ । ८० । ५६
अथाप्रयासिना भूमि	१२ । ४८ । ७६
अथात्मजं श्रीवस्त्र	१ । ४३ । ८
अथादेशं मुरेसस्य	१५ । १५ । १३
अथान्यदा दानविभो	१३ । ६३ । ८५
अथापगतमानव	१४ । ४८ । ११
अथापरेद्युर्विदितं	१३ । ५४ । ८४
अथारुद्धा रथं नेमि	१३ । १३ । ७३
अथावतीर्णमरवर्णि	५ । ४० । ३३
अथास्य श्वो धुर	५ । ५० । ३४
अथेकदा विदशविलासिर	४६ । १३
अथेकदा सदस्ति दिग्	२ । १ । ९
अथोपसेनो नृपति	१२ । २७ । ७५
अथोच्चकरमरमही	३ । ६ । १०
अथो रक्षायावदिवेष	१३ । १ । ४६
अद्वदर्भावितमेष	५ । २१ । ११
अथ श्रीमान्य राजा	११ । ४० । ७०

सूचि छों पृ०
 अधरे मुखेन नयनेन १० । ३५ । ६५
 अधरस्य धौतजलुनेव १० । ११ । ६३
 अधरेषु पहुजहशार्ण ११ । ४३ । ६६
 अधरीषुखस्थनमुरो १० । ३४ । ६५
 अवरोष्टदंशविकस १० । २० । ६४
 अनवात्प्रशामं दवानलं १४ । ४० । ३०
 अनादिनिष्ठनस्यास्य १५ । ३८ । ३५
 अनुकूलतया मरुकण्ठं १४ । ३ । ८७
 अनुकूलमरुदेल १२ । ३४ । ७४
 अनुकृतविषयग्रह ७ । ४८ । ४७
 अनुतरत्यन्त रथा १३ । ६ । ७५
 अनुनयैर्न हृदः प्रमदा ६ । ३४ । ३३
 अनुभूतफलास्त १५ । ६९ । ९८
 अनुरागमात्रतदाः ९ । ५० । ६१
 अनुवर्नं सधुरध्वनि ६ । ३९ । ४०
 अनूनया विभूत्यासौ १३ । २० । ७४
 अनेकजनमवद्वानां १५ । ७६ । ३४
 अनोदहः सानुनि यत्र ५ । ३६ । ३३
 अन्तःपुरपुरन्धीणा ८ । १३ । ५०
 अन्तर्धीयाहमत्तमेन १२ । ५३ । ७७
 अन्तर्विशुद्धतरयोध १४ । ४७ । ३१
 अन्येद्युहामत्तमाल १३ । ३१ । ८३
 अन्योन्यवदनाम्भोज ८ । ४ । ४९
 अपदुषारतया विमल ६ । २० । ३८
 अपनीयमानपरि १० । २३ । ६४
 अपराधनीधरतया ८ । १३ । ५८
 अपरस्यसारसमुद्र १ । ५ । १
 अपास्तपर्वाणखडीन ५ । ३७ । ३३

सूचि छों पृ०
 अपि तरसिलकः पु ६ । २१ । ३८
 अप्युहामाजो गुणाना ११ । ४६ । ७७
 अप्सरःसु करकङ्गणा ४ । ४४ । ३७
 अप्सरोमिरभितोऽपि ४ । ३२ । ३६
 अबलानितम्बवलये १० । ३९ । ६५
 अभग्रकाष्मुत्तुङ्ग १५ । ३५ । ९५
 अभयाष्व भवन्त्यन्ये १५ । ६७ । ९७
 अभ्युदते शदिनि म १० । ४५ । ६६
 अभ्युलसलयनवारि ३ । १ । १५
 अमरधोरणिदर्शित ६ । २५ । ३९
 अमरनगरस्तेराक्षी ७ । १६ । ४२
 अमान्तमन्तर्जगतः ५ । २३ । ३१
 अभृताशुश्रिमवस्थाशा १० । ७ । ६३
 अमृतोपमाघरदलाः ९ । ४६ । ११
 अराय तस्मै विजित ९ । १८ । ३
 अरुचिस्तपसि प्रभा १४ । २७ । ४९
 अरोचतानेन विनील ५ । ५२ । ३४
 अर्धार्धेन द्वजः द्वाषुः ८ । १४ । ५०
 अलिः प्रसूनं प्रसवा ५ । ११ । ३०
 अवधीरितविप्रहं १४ । २२ । ४९
 अबलम्ब्य तत्किरण ९ । ३७ । ६०
 अवलोक्य कापि पति ९ । ५२ । ६१
 अविशदस्तरया प्रेर ६ । ५ । ३७
 अकुच्याहारिणः केदि १५ । ६४ । ९७
 अशोभत छुमे तस्या १२ । ३५ । ७५
 असहृतैः पादनर्खैः १२ । ४८ । ८६
 असमप्रवागिमवधू १० । ३ । ६३

पं०	श्ल०	पृ०
आसाधु तत्परमहो	१३ । १२ । ८०	
असुजा विलित इव	९ । २२ । ५९	
असेवि शेषं निजपुण्य	१३ । ६६ । ८५	
अस्पृष्टभूतलसास	१५ । ८० । ९९	
अस्मत्क्रमेण कलमः	३ । ७ । १६	
अहीनभोगापित	१३ । ८१ । ८६	
आकर्णमधुममली	८ । ५२ । ५४	
आकृत्य कामं करदा	१३ । ६६ । ८५	
आगत्यागत्य पुष्परू	७ । २० । ४४	
आत्मपीठपरिकम्प	४ । २९ । ३६	
आत्मा प्रकृत्या परमो	१३ । १० । ८०	
आदाकैन्द्रं पतनं	११ । १२ । ६७	
आदित्यचक्रेण कृतैक	१ । ३ । १	
आबद्धनामामणिताम्	१ । ५० । ६	
आभाषणादित्युपजात	११ । ५६ । ७२	
आयोजनशतद्रव्य	१५ । ३ । ९३	
आरथ क्लेड्र विः	७ । ४३ । ४६	
आरुद्ध इव रागेण	१५ । ३ । ९२	
आर्तीरीक्षानुविदेन	१५ । ६५ । ९७	
आद्यप्रसूताभरणानि	१३ । ७३ । ८६	
आलोकितजरासन्ध	१२ । १४ । ७३	
आस्कन्दर्ता ग्रतिनिश्च	३ । २० । १९	
आहारदानान्यखिला	१ । ६९ । ८	
आहूतकादिशब्दो	७ । ५४ । ४८	
इतरेतरं मुखमुरा	१० । १६ । ६३	
इति शिवेरधिपनिशा	२ । २८ । १२	
इति तत्त्वोपदेशेन	१५ । ७७ । ९८	
इति वार्तमेव इननी	६ । ३३ । ६०	

पं०	श्ल०	पृ०
इति विविधमशेषी	५ । ७२ । ३६	
इति खुलान्तरी भ	१५ । ४७ । ९६	
इति हृदि यदा खग्न	२ । ६० । १५	
इत्यं विहरतखस्य	१५ । ८४ । ३९	
इत्यं खसारथिगिरा	७ । ५५ । ४९	
इत्यं पुरुखम्ब्रोणां	१२ । ६६ । ७८	
इत्यं प्रकाश्य नामात्म	८ । ७८ । ५६	
इदमेकमभूमहाङ्कुरं	३४ । ३० । ५०	
इदं तद शेत्रमवाप्य	५ । ६५ । ३५	
इदं अष्टु मे माभू	१५ । ६७ । १७	
इन्दोदीप्या दत्तदाहा	११ । ३ । ६७	
इन्द्रीलमणिभेदशी	४ । १५ । २५	
इह क्लेशसुद्धे मा	७ । १३ । ४३	
इह परिविद्या सुमदन	७ । २७ । ४५	
इह रैवतके विवर्धते	१४ । १७ । ८८	
इह वस्ति विपुलगुण	७ । ४२ । ४६	
इहावद्यका तटी ज	७ । ७ । ४२	
इहोचावचप्राप्तवैष्मद्य	७ । १९ । ४४	
उच्चैःकुचद्वफलान	१३ । ४२ । ८६	
उच्चैः केतुकप्रान्त	१५ । २२ । १३	
उत्तमेषु कुलेष्वके	१५ । ६६ । ३७	
उत्तमिभत्त्रमधोरणि	३ । ६ । १६	
उत्तीर्णदे कि न पता	१२ । ७ । ७६	
उत्तुजपीवरपयोधर	३ । ३३ । २१	
उत्तुश्चाहोत्करकेय	१ । ४३ । ५	
उत्पत्तन्तस्मिव सन्मुखं	४ । ४८ । २८	
उत्पत्तानामनावद	१५ । ७३ । १६	
उत्सुका निर्मितोचैव	१२ । ५२ । ७७	

स० छो० पृ०

उद्दन्वता निल्पविलोल १ । ४६ । ५
 उदयागिसंलिङ्गितवर्ति १ । २१ । ५८
 उदयेऽभिवास्त्रहचिरिन्दु ३ । २५ । ५९
 उदितनिर्भीलमण्डलच ६ । ४० । ४०
 उदितेन तीव्रतरतेजसा ५ । १९ । ५८
 उदामवैहूर्यविमानार्भे ३ । ६१ । ८४
 उपगम्य विनश्वरी ग्रिह १४ । ३३ । ९०
 उपगृहतः ग्रियतमस्य १० । १८ । ६४
 उपचके मरुत्तासां हर ८ । ६७ । ५५
 उपरि सर्वेजनस्य स वि ६ । १४ । ३८
 उपर्युपागतैर्नव्यैः क्षणं १५ । १६ । ९३
 उपलब्धस्यु कन्द्रमभू ४ । ४७ । ४९
 उपद्वौः स्वयमप्रिमत्त ६ । ३३ । ३९
 उपात्तनीलद्युतिरक्षरा ५ । ४९ । ३४
 उपेष्य च शितिप्रसमीप ३ । ८ । १०
 उरः प्रहारशुटितोऽहार ३ । ७० । ८
 उरीकृतानि मुदितैर्मधु १० । २ । ६२
 उरप्रि प्रगस्मकुचकुम्भ ५ । ४३ । ६०
 उद्दस्तिलकश्रीकं कर्णि ८ । ८ । ५०
 उवाच सा मां ग्रिय १३ । ३३ । ८२
 उद्दत्तो भक्तिष्ठेषः १५ । ८३ । ५९
 एकः प्रकृत्या जगतोऽभु १ । २६ । ३
 एतत्क्षणं कृतिप्रथित ३ । १० । १७
 एतत्प्रवालदलकोमल ३ । २५ । १९
 एतदुलितसान्द्रपङ्कव ४ । ५५ । २३
 एवंविधां तो निजराज १ । ३४ । ५
 ओष्ठपङ्कवादाज्ञतले ८ । ५८ । ५४
 कंसाशीनां दानवानां ११ । ४१ । ७०

स० छो० पृ०

कठिनगवलकज्जलश्या ७ । ४६ । ४७
 कण्टकाभन्नखैर्भिजा १५ । ६० । १७
 कर्यं यथावहनु चक १ । ७५ । ८
 कर्थचिदारकधपदक्षमे १३ । ७६ । ८६
 कथमस्य कृतोऽप्युष १५ । १३ । ८८
 कदाचिदाहतुमहं फ १३ । ३६ । ८२
 कनकघुरुरशिल्पितम् ६ । ७ । ३७
 कनकघुरुतिविघुदक्षि ३४ । २८ । ८८
 कनकप्रवालशुककाय ९ । ३ । ५७
 कनिष्ठिकानखाग्रेण दर्प ८ । ६९ । ५५
 कन्यामिवासाधुवरम् १३ । २२ । ८१
 कशपि वाग्विवरचितचा ३ । ४१ । १३
 करपलवदत्तासु योगितास । ६४ । ५५
 करावकृष्णायतशैवली ५ । ४१ । ३३
 करिकेशरिकासराकुले १४ । २४ । ८९
 करणस्वरै विलपतोरने ९ । ११ । ५८
 करोत्करे दधतमखण्ड २ । ५२ । १४
 कर्णभरणसंप्रसौः ८ । २७ । ५१
 कर्तुं सेवामहेणे संग ११ । २९ । ६९
 कर्पूरागुरुसंभूता १५ । २० । १३
 कर्मणा मनसा वाचा १५ । ६६ । १८
 कर्मणां फलभोगेन १५ । ७४ । १८
 कर्मेन्धनहोषविशुद्धधा १३ । ८० । ८६
 कलङ्कलिमुरुकमयुक्त ५ । ५ । ३०
 कलितकान्तिविशेषशरीर । १२ । ३८
 कलपवासिशृहनादिष्व ४ । ५६ । २५
 कल्याणकारिणी कुम्भं १५ । ३४ । ३४
 कल्पस्त्रिनीप्रतिरिवाति ३ । ४२ । २३

स० खो० पृ०

कस्याक्षन चला हष्टि १२ । ५६ । ७७
कस्याक्षिदामनं रेखे ८ । २५ । ५१
काननेषु तुणाहाराः १५ । ६३ । ९७
का न श्रीमत्तमिनद्व ७ । ११ । ४२
कान्तारभूमौ विक्षका ६ । ४६ । ४५
कापि कुण्डलनीलालम् ८ । ७० । ५५
कामं संघटितेष्टकान्त ३ । ४६ । २३
कामलोकलहरीकरेतिः ५ । ५० । २८
कायवाज्ञानसां योगः १५ । ७५ । १८
कासारेष्विह हि निश्च ७ । ९ । ४२
किरणप्ररोहशराजिरा ९ । २८ । ५९
किशलयैः कुसुमेष्व ६ । ३१ । ३९
कुचस्थलीनिविडनितस्वर । ६ । १०
कुण्डे हुतस्य कामाग्रेः ८ । ५७ । ५६
कुञ्जलं कक्षणस्थाने ८ । ७४ । ५६
कुष्मचापनूपाद्युष्म ६ । १३ । ३८
कुसुमवाणसितातप ६ । २७ । ३९
कुसुमानि अन्धनमवा ९ । ४५ । ६१
कुसुमर्विकसद्विराह १४ । ८ । ४८
कुत्कुशेशयकोशविका ६ । ४३ । ४०
कुतमदराः द्वितिप ३ । ४३ । १३
कुतास्पदं महति २ । ३९ । १३
कुपा सुधेवात्ममहा १३ । २१ । ५१
कुष्णः संवन्धना ते ११ । ५७ । ७२
कुष्णाकान्तस्यासन ११ । ३६ । ७०
केशश्रीकान्तस्यपुष्पा ८ । २४ । ५१
कौसुमं सुमनोद्वारि ८ । २६ । ५१
क्रमव्यक्तीभवद्वात्र ८ । ६३ । ५५

स० खो० पृ०

कीडानिमित्तं स्वृत ११ । ५० । ८४
कीडावनविहारोत्थ ८ । ५५ । ५४
क्षणमेकमेककलया ९ । २२ । ५८
क्षतमूलामपि नखै ८ । १३ । ५०
क्षपिते छुपाहुष्टिना ८ । ३३ । १०
क्षितौ ख्वरपुटातोद्य १२ । १५ । ७८
खं व्यतील शुरसंब्रयः ५ । ४७ । २८
गतत्रासादिदोषस्य १२ । ६ । ७३
गमधबारिभिराकान्त १२ । ३१ । ७५
गर्भनिर्भरतनुं तदन्तरे ४ । ८ । ३४
गलकन्दलम्बमाव १४ । १० । ८४
गवाक्षलक्ष्मैः पौरीणा १२ । ५८ । ७७
गाढमप्रगतिःसह ४ । ३४ । २७
गिरिराजमुखे समाग १४ । ६ । ८८
गिरियु कन्दरकिशर ६ । २८ । ३९
गिरी निरोधादथ १३ । ३४ । ८२
गुणप्रतीतिः सुजना १ । १७ । ४
गुणाथयाः शुमनस २ । ५१ । १४
गुरुप्रसादादुपलब्ध १३ । ३९ । ८२
गुहाभिरावासनिवेश ५ । २८ । ३२
गूडविष्टपविभुप्रभाव ४ । २८ । ९६
गृहानथ प्राकनुप्य १३ । ४६ । ८३
गोमधर्लिंदिशुखविप्र १ । २६ । ४
गोवर्धनोक्तिसृति भेन १ । ७९ । ९
गौरा निशभमरविलसि ७ । ४९ । ४७
ग्रहैर्भिर्जप्रभावयैः १५ । ३५ । ९४
घननन्दकचारुचक्षुयः १४ । ३१ । ४५
घनं धनन्तः कलशाः ५ । ५७ । ३५

स० श्लो० पृ०

घनधर्मं सूर्यजयूपधूम । ५४ । ६
 घनात्मनोऽत्यन्तघनस्थम् । ३२ । ३२
 घनानभिप्रकटितराग २ । १० । १२
 घनैर्जिनक्षानविधानवा ५ । ६० । ३५
 घमंवारणमभूदभीषुम ४ । ४३ । २७
 चकायमणीर्मणिकर्ण १ । ३९ । ५
 चक्षुः परान्तुस्मीवास १ । ३१ । ४
 चतुर्दिंगस्खलितजवप्र २ । २१ । ११
 चन्द्रप्रभाय प्रभवे त्रि १ । ८ । २
 चमत्कृताः कुमारस्य १२ । ६० । ७८
 चम्पकचूतैर्भूतलमाग ७ । १० । ४२
 चरणान्तिप्रसुखचाढु १० । ३८ । ६५
 चलत्यददलोद्दामदर्शी ८ । ७ । ४९
 चलक्षिखेन यथा शि ६ । ८ । ३७
 चान्द्रं विम्बं दृत्तव ११ । ८ । ६७
 चारुप्रसूननेपथ्यभारि ८ । १८ । ५१
 चित्राजलघरेणेव युना ८ । ६१ । ५४
 चिराय जीवेति जयेति ५ । ८ । ३०
 चेतनालक्षणो जीवः १५ । ५२ । ३६
 चेतसत्र च नीरन्ध १२ । २१ । ७५
 चौयेण यत्प्राणमृतां १३ । २३ । ८१
 च्युतं सरयि केशेभ्यः ८ । ५६ । ५४
 च्युत्वा ततः श्रीमति १३ । ५२ । ८४
 छब्रन्तये विशदशारद ३ । २५ । १९
 छञ्चपद्मजवमेन कर्दम ४ । ४३ । २७
 जगतो व्यापकावेती १५ । ७१ । ३४
 जगत्रयवरसास्त्रा १२ । ४९ । ७७
 जगत्रयीयुवतिषु देवि २ । ३० । १३

स० श्लो० पृ०

जगत्पते जलसहरोहि ७ । ३१ । ४४
 जगृहे खयमेव संय १४ । ५ । ४७
 जन्म गुणैर्भूषयसि त्व ७ । ३३ । ४४
 जनविलोचनलोभन ६ । ४ । ३७
 जनस्य चेतोभवविका ७ । ३५ । ४५
 जन्मान्तरेरेवित्थमवे १३ । ८२ । ८६
 जपाहृषीः क्लेसलवितां २ । ५५ । १४
 जपाहितस्वित्सनुं ७ । १८ । ४३
 जयेति जलपत्तु द्वारेषु ५ । ५६ । ३५
 जरासंधस्य सा सेना १२ । ६६ । ७८
 जलदईः कलशरित्राय १४ । ३४ । ३०
 जलधौतकपोलस्था ८ । ६२ । ५५
 जलोरसिस्थपद्मपञ्चक ७ । ३८ । ४६
 जलपल्लैः सप्तभिः ११ । ४५ । ७३
 जहूर्वसन्दे सरसी न ६ । ४७ । ४३
 जातखतोऽहं कुरुजा १३ । ७५ । ८६
 जितपद्मा मुखैर्न्यस्त ८ । ४७ । ५३
 जिनाभिषेकाम्यु पत ५ । ५९ । ३५
 जिनाभिषेकाय पद्मः ५ । ५४ । ३४
 जीवा जीवाश्रवा बन्ध १५ । ५१ । ५६
 जृम्भाविकासिनास्येन १२ । ५७ । ७७
 ज्ञानदर्शनचारित्र १५ । ४६ । ३६
 ज्ञानदर्शनचारित्रा १५ । ६ । ३३
 ज्योतिर्गणैः संततसे १ । १४ । ३४
 ज्योतिर्ब्यन्तरकल्प १५ । ४० । १५
 जलउश्लहिंगजकर्ण १ । ६० । ७
 तं वीक्ष्य प्रच्छ कु १३ । ३ । ७६
 तच्चैकविशदिजिनेश्वर ३ । ३८ । २२

स० श्लो० पृ०

तदिक्षताभिविततामि ५ । १० । ३०
 तदस्य तद्भैरवामृते१३ । ७९ । ८६
 तदस्य योगेन वपुर्वि १३ । ६० । ८४
 तद्विरतन्यत भीरुषु ६ । ४९ । ४९
 ततो भम प्राणविनाश१३ । ३८ । ८३
 ततो वरधृक्गीं वी १२ । ४३ । ७६
 ततोऽस्य पादाम्बुज १३ । ५३ । ८४
 तद्विषयप्रहृतदिव्यदुर्मु ७ । ३० । ८६
 तत्पूर्वदर्शनस्त्रास्तु ४ । ६१ । २९
 तत्र प्रसिद्धास्ति विचि ९ । ३४ । ४
 तत्र राजपथाः कामे १२ । २८ । ७५
 तत्रानुभूयातिविरे च १३ । ७४ । ८६
 तत्रास्माकं कोऽपि पु ११ । ५१ । ७१
 तदागमे सख्यमृत १३ । ५८ । ८४
 तनोद्धु जन्मुः शत १३ । १८ । ८०
 तन्यतः उपसुदम्बतः ४ । ६० । २९
 तं दृष्टासौ भास्यसौ ११ । ३ । ६७
 तं घर्मनामानमहु १ । १५ । ३
 तपःकुठारक्षतकमीवलि १ । १५ । ३
 तपोहुताशनक्षिपा १५ । ३६ । ९५
 तपायसशिल्पसीना १५ । ५८ । ९७
 तमङ्गपल्यङ्गशर्यं समु ५ । ६ । ३०
 तमङ्गमारोच्य पति पु ५ । ६ । ३०
 तमधिगम्य महद्विष ६ । २ । ३६
 तमस्ये महति निम ३ । १७ । ११
 तमसा विलुप्तमिह पूर्वि ३ । २४ । ५९
 तमाल हव वृक्षेषु १५ । २६ । ९४
 तमीशमिष्टायंसमर्पण ५ । ६१ । ३५

स० श्लो० पृ०

तमीशमुताये गुवार्ये ५ । ५१ । ३४
 तरसा चरसैः शब्दैः ८ । ७५ । ५६
 तरद्विनीलवसनैर्मज्ज ८ । ५५ । ५४
 तक्षेष्वेवाथावि नाम १३ । ३६ । ६९
 तस्मात्तदभ्युदरतः १३ । ३७ । ८२
 तस्मादयं भोगपथो न १३ । २४ । ८१
 तस्मिन्नेकाङ्गुतभोग १३ । ५१ । ८४
 तस्य जन्मभवने प्र ४ । ३३ । २६
 तस्य वक्तेषु वारयेवी १५ । ५० । ५३
 तस्य वक्षसि विस्तीर्ण १२ । ६१ । ७८
 तस्याः करीरमपदोष ३ । ३४ । २१
 तस्याः स्थितिमुरोदेशो१२ । ३६ । ७५
 तस्या निवेशित दिव्यं१५ । २३ । ९४
 तस्यान्तरादिक्लेन्द १५ । ५ । ९२
 ताडितानां प्रदारेण १५ । ५३ । ६७
 तापः प्रियस्य विरहे ३ । १९ । १८
 ताभ्यां तपोभ्यामिव १३ । ३५ । ८२
 तालवंशार्पितश्री १५ । ३९ । ९४
 तिमिरस्य विश्वजयिनो ३ । २६ । ५१
 तिमिरोट्टप्रसरवाध ३ । ३४ । ६०
 तिरोहिते नाकिपता ५ । ३४ । ३३
 दुर्तं स्तनपदं प्राप्य ८ । ७२ । ५५
 दुहिनतानवभातपती ६ । ४५ । ४०
 दुहिनांशुना मदन ९ । ४७ । ६१
 देवो जपाकुसुमका ३ । १३ । १७
 देव संनिधिगतेन ४ । ३४ । २५
 देवाय निर्मितदान १ । ४३ । ५

काव्यमाला ।

स० श्लो० पृ०

अपथा प्रवीपमनयत्प्र१० । २६ । ६४
श्रिलोककल्पद्रुमजन्म ५ । ७१ । ३६
स्वं संप्राप्तोऽसाहृदात्११ । ५३ । ७१
लदंशुभिः सिद्धमधी ५ । ६६ । ३५
खमेव कल्पाणनिधिः ५ । ७० । ३६
त्वं पितासि हितेषिला१५ । ४२ । ९५
दक्षिणः कहणं वामे ८ । ७३ । ५६
दत्तातपञ्चा कान्तेन ८ । ४० । ५३
ददर्श मेरुं मरुतां प ५ । १६ । ३१
ददर्श सागरं नेत्रिः १२ । २५ । ७४
दधद्वज्ञुर्धनरवराजितं २ । १० । ११
दधानया इतनवरता ३ । ४३ । १३
दधानया मरकतधर्म ३ । ३५ । १२
दन्तकान्तिचयचन्द ४ । ५२ । २८
दन्तप्रणालैरुलासिकु । १२ । १६ । ७४
दन्तावली द्युतिमिथा ३ । ३७ । ३२
दन्तीष्व भूरितरदान ३ । ४० । २३
दबोपगूडागुरुकुक्कज ५ । २५ । ३२
दशभिरुक्कसदंशुभि ६ । ६ । ३७
दानं तपो वा विष १३ । ११ । ८०
दानाम्मोभिर्यामसा ११ । ३१ । ६९
दिक्षु सर्वासु चक्षुषिः १५ । ९ । ५२
दिवसे दिवाकरकरे ९ । १६ । ५८
दिवस्पतेविजययशः ३ । १४ । १०
दिवि दुर्दुभिनादोऽभू१५ । १३ । ५३
दिव्यपुष्पोपहाराय १५ । १९ । ५३
दिव्याह्ननादिभ्रमभोग १३ । ६४ । ८५
दुरुद्वास्तनयुगभार ३ । ३१ । १९

स० श्लो० पृ०

दुनिमित्तविषवारणी ४ । २६ । २६
दुरुक्षमेनिर्माणनिरोग ५ । ५३ । ६
दूरमुक्तमरुद्वैर्दान १५ । २८ । ९५
दूरमुक्तिपूरहारिणा ४ । १८ । २५
दूरोद्विपितषामकाम ९ । ५७ । ६२
दूर्वक्षतैर्मेलयज्ञेन १२ । ७० । ७९
दृढमासुजेरुसि वक ९ । ५४ । ६२
दृढे परिवयस्थैर्य १५ । ७३ । ९८
दृढरन्तर्गुणैर्वैष्ट्वा ८ । ३१ । ५२
दृश्यमानसततायत ५ । ५९ । २९
दृष्टा वसन्तमध्य तं ६ । ५० । ४१
देवः श्रीमात्मवन्तः क ३ । ४५ । २३
देवदानषगनधर्वे १५ । ३३ । ९४
देविप्रबोधविभये त ३ । ८ । १६
देविस्थिरेण विजयः ३ । ३२ । २१
देवी तत्थ परितोऽपि ३ । ३६ । ३१
देव्याः श्रियः सकल ३ । १७ । १८
देव्याः श्रियो यस्तन १ । ३५ । ३
देशान्तरेष्वयान्येषु १५ । ७९ । ९९
दोलान्दोलनकेलिभिः १० । ४६ । ६६
द्विपाधिष्ठैसुहतरैसुर ५ । ३० । ३२
द्विरदकरजार्द्वार १ । ०३ । ६
द्विरोक्मण्डलं द्वसा ८ । ५ । ४६
द्वे छातुके हन्त यदा १ । ८३ । ४८
द्वेषा विरक्तो विषयो १३ । ४३ । ८४
धर्माधर्माणवः काला १५ । ७० । ९४
धवलघामनि निर्मल ६ । ४४ । ४०
धामो धानः श्रीमत्ता१३ । १७ । ६८

स० खो० पृ०

मुर्मेरश्चैदेषमाप्तेः सह ११ । ४२ । ६५
धीतान्तःपुरनेपथ्य ८ । ५७ । ५४
न केवलं यत्पदपीठ १ । ३२ । ८
न केवलं सर्वकलाग १३ । ४१ । ८३
न केवलं स्फुरत्कान्ति १२ । ४७ । ७६
मक्षेन नक्षेन चन्द्रसंद ११ । ५ । ६७
नक्षेन नक्षेन सक्षनक्षत्र ११ । १६ । ६८
नक्षमिन्दोर्दिवा भानो १५ । ३९ । ९५
मक्षत्रवाथकरपान ३ । ११ । १७
नक्षत्ररजस्त्विता १५ । २१ । ३३
नक्षत्रतत्त्विः लीणाम ८ । ५१ । ५४
नक्षत्रसूनपादाच्चयाणि ८ । ३३ । ५२
नक्षलाङ्गूर्हितिलिखिता १० । २२ । ६४
न परं च समाधिभा १४ । ११ । ६८
नमासि भलया नमिनाम । २१ । ३
नमो मीनध्वजाम्भो १५ । ३३ । ९४
नयनाच्चनुम्बनमक्ष १० । ३२ । ६५
न युज्यते नरवर वकु २ । १३ । १०
न रथो न रथ्यतुरगा ९ । १५ । ५८
नरवरेह रतिगेहसंनि ७ । २८ । ४५
न रवेः परितापमात १४ । १४ । ८८
नरेश्वरे शिरमिति ग ३ । १२ । १०
नलिननयननिर्गमिति ७ । ३४ । ४५
नलिनत्वयन स्वामित्र ७ । १५ । ४३
नलिनीदलानि न न ९ । ४९ । ६१
नवकुम्भकरमितम ६ । ४१ । ४०
नवनिर्मलमालसील १४ । २९ । ८९
मधुनीक्षुरुणाकुराकुलि १४ । १५ । ८८

स० खो० पृ०

पवनोलितिगरहिताम्ब ३ । ५२ । ५८
नवमधुपह्रयविभ्रमसञ्ज ७ । ३५ । ४५
नवयोवनानलक्ष्मुष्या १० । १३ । ६५
नष्वारिदश्वन्दृष्टिभिः १४ । २६ । ५६
न वित्तमुपययम् १० । १३ । ६३
न व्यञ्जनत्वे परवर्णयु १ । ६६ । ७
नव्यनव्यप्रसूनेच्छादूर ८ । १७ । ५७
नव्याप्ररूपैः करिभिः १३ । ४३ । ७६
नहि प्रसबमंपत्तिः १५ । ४५ । ९५
नानारभमयत्वम् १५ । १७ । ९३
नानावीरोत्पत्तिलक्ष ११ । ५२ । ७१
नारकास्तेऽय तिर्यक्षो १५ । ५५ । ९६
नावर्धन्त नस्तास्त्व १५ । १० । ५२
निःशेषदुःखोदयमूल १३ । १५ । ८०
निःशेषभूष्मद्विचुंभ १३ । ४५ । ४३
निःशेषविद्येश्वरमाश्रया १ । ३ । १
निखिलोपतापशमनो ९ । २६ । ६०
निजकलशकुचाननमण्ड । २६ । ३९
निजजीवितेशकरजाप्र १० । ३५ । ६४
नितम्बकिञ्चिन्नीनादैः १३ । ५० । ७७
नितम्बैराङ्गतः क्षेत्रं ८ । ५० । ५३
नियतिप्रवातष्वशतस्त्र १ । ६ । ५७
निरम्बुद्दे नमसि तु विन । ८ । ८
निरायसामशृतसमान ३ । ३० । ११
निर्णीतं प्रारब्धमनि १० । ३८ । ७०
निर्मले नितर्यं नीरे ना ८ । ४४ । ५३
निवर्तयन्तं गतिसुतमा ५ । ३८ । ३४
निशाद्व शव्यापरिवर्त १ । ५६ । ६

स० श्लो० पृ०

निधि कैरवैसुंकुलितैर्वि ९ । ३४ । ५८
 निखलस्तिलको नासा १२ । ५ । ७३
 निहंसि निःशेषमशेष ५ । ६४ । ३५
 नीचनीतनिसूतेभकु ४ । ४० । २७
 गुद्रुदनिभिः लीला ८ । ८ । १८
 चुर्ये यत्राल्यन्तकान्ते ११ । २० । ६८
 सूपाहस्या तदनु निशा २ । ३३ । १२
 नेभिविदालनयनो नय ६ । ५१ । ४१
 नेमेः कङ्कणरत्नैषप्र १२ । ३ । ४३
 नेमेरसमन्ननस्यात् ११ । ४८ । ७१
 नेमेष्वाल्यातिकमात्का १ । १० । ६७
 नेवानचन्द्रकिरणाद्वित ७ । ५२ । ४९
 नो वर्णनो संकरो य ११ । १३ । ६८
 न्यस्यमाना मुहुर्यूना ८ । ७५ । ५६
 पटमन्दिरेषु रजभीष १० । ४२ । ६६
 पथिकमानसकाननपाव ६ । १८ । ३८
 पदं विन्यस्य हृदये ८ । ३ । ४९
 पदजनुलसद्ग्राजाकृतः १४ । ७ । ८७
 पदप्रतिष्ठन्दविलोक १३ । २९ । ८१
 पद्यक्षेसरसंस्थानधूते ८ । ८२ । ५१
 पद्यासनस्थः स्फुटपद्म १ । ६ । १
 पद्यसा नभसः प्रपेतु १४ । ११ । १०
 पथोधर्मरविलमेकतः ५ । १८ । ३१
 पयोधृतिप्रयुगक्षरीर २ । ५४ । १४
 पयोमध्ये पुरन्धीर्ण ८ । ४८ । ४६
 परचंतापविच्छिन्निष्टे १३ । १० । ७३
 परस्परव्यतिकरचित्र २ । ५६ । १५
 पराक्षुजारिक्तयाभि ५ । ५५ । ४४

स० श्लो० पृ०

परिप्रहं नाहमिमं क १३ । ८ । ५३
 परितुष्यति स्म चरणा १० । ३० । ६५
 परिषुतो वैरमिषेकवारिः । ६७ । ३६
 परिलक्ष्मीयगमनान्त ९ । २ । ५७
 परिष्टुतः दुर्वालाश्च ५ । २४ । ३२
 परिस्फुरन्मण्डलपुण्डरी १ । ३७ । ४
 परिष्टाखिलदिवपतिसे ६ । ३ । ३७
 पाणिधलविन्यस्त १२ । ५५ । ४७
 पाणिभिर्विजयमानजा ४ । ३६ । २७
 पाणिष्ठाविरभवद्या ४ । ६ । २४
 पादाहस्या प्रफुल्लस्य क ८ । १९ । ५१
 पार्थितः प्रथितप्रविभ्र ४ । ४६ । २८
 पिपीलिकादयस्वेते १५ । ५४ । ९६
 पिशकिताल्पीरतष्ट्र ५ । २० । ३१
 पीयूषरदिमत्विलोक ३ । ४१ । २२
 पुत्रजन्म पुरुषय क ४ । २२ । २९
 पुरःसरैः पुरोपाल्कूर ८ । ४५ । ५७
 पुरेदरस्याय पुरःसरैः ५ । १४ । ३९
 पुरेदोच्छासमकालम ५ । ४ । ३०
 पुरोगैरकुरौः स्फारा १३ । २३ । ७४
 पुरोऽवतीर्णप्रियकण्ठ ५ । १९ । ३३
 पुष्पकन्दुकमुत्सित ८ । ३३ । ५२
 पुष्पपञ्चक्षेष्वशालि ४ । २१ । ४८
 पुष्पवृष्टिर्भूवाय तं १५ । १ । १३
 पुष्पावकीर्णकमरीजित ३ । ३५ । २१
 पुष्पत्वज्ञानितर्दसी ८ । ५६ । ५८
 पुष्पीक्षायादधो हे १५ । ५३ । १६

स० श्लो० पृ०

पुरुषीनाथस्योपसेनस्य ११ । १ । ६६
पैत्र मवा विष्टरमा १३ । ५६ । ८४
पौरलीभिक्षबन्द्धसाला ११ । २६ । ६९
पौरेरेवोपसेनस्य सो १२ । ३२ । ७५
प्रकोपकम्पःधरवन्धु १ । ४२ । ५
प्रकोपातः अप्यत्कितप्र १ । १६ । १
प्रजलिपती जलरुहह २ । २९ । १२
प्रणतिप्रशान्तमपि १० । ५ । ६२
प्रतिदिक्षमुख्यप्रसुतका ९ । ३२ । ५३
प्रतिविम्बितनिःशेष १३ । २ । ७३
प्रतिविम्बितैस्तपनका १० । १२ । ६३
प्रतिहृत्यमानमपि हे १० । ३१ । ६५
प्रयमं जपाकुसुमका ९ । २७ । ५९
प्रथमं मनांसि लदनु ९ । ३८ । ६०
प्रथमाम्बुद्वृद्धिन्द्रियन्दु १४ । १० । ८९
प्रभापरिभ्रमाकारं शा १५ । ४ । ३२
प्रभाषमस्त्वद्गुतमस्य ५ । १५ । ३१
प्रभावमन्तीकृतसूरटे १३ । ६७ । ८५
श्रवुकः प्रेयसैकस्या ८ । २१ । ५१
श्रवुज्यमाने तत्र ना ५ । ६८ । ३६
प्रलयं गते दिनपती वि ९ । ९ । ५७
प्रविद्य शद्या शुचि ५ । ९ । ३०
प्रदृष्टदासोदकदीर्घनि ५ । २७ । ३९
प्रसभमक्षविकारिणि चौ६ । १५ । ३८
प्रसर्पता लिभिरन्त्रपेण ८ । ५३ । १४
प्रसादनाय यद्यूना ली ८ । २३ । ५१
प्रसारितमुजा पक्षा १२ । ४६ । ७६
प्रहरैविभक्तचतुरहवि ९ । १८ । ५८

स० श्लो० पृ०

प्राकारोऽन्तदीर्घिका ११ । १५ । ६८
प्राची परित्यक्ष्य नवा १ । ४१ । ५
प्राप्य नभस्तुरमौलि ४ । ३ । २४
प्राप्य वसन्तं दर्शादमभः७ । ८ । ४२
प्राप्य संगममनेन भा ४ । २७ । २६
प्राप्यासीकं तद एवः इ ३ । २१ । १५
प्रापादानामेभिरैः ११ । १४ । ६८
फणिलोकफणामणि १४ । ४३ । ९१
फणीन्द्रदेवेन्द्रशिरोम ५ । ६९ । ३६
फलानि पुष्पाणि च च ५ । ३३ । ३२
फलेषु सुखादतमेषु १३ । ३० । ८८
फेनपिण्डकृतसंशयाम्बु ४ । ५६ । २९
फेनमाल्यकृतकृमम ४ । ५३ । २८
श्रावति रक्षोपलरदिम ७ । १७ । ४३
वध्यन्ते तत्र भिर्यन्ते १५ । ५७ । ३७
वभूवः लोहितच्छायै ८ । ६० । ५४
वहलकिंशुकवीषिकया ६ । ३८ । ४०
वहुलानधकारपटलेन ९ । २० । ५८
वहून्यभिच्छयिर्दु १३ । २० । ४९
वहारम्भपरा हिसा १५ । ५६ । ९७
विहीनसः पाणितले ५ । ३ । ३०
विभर्ति यः शिखरनि २ । ३५ । ११
विभ्रहूपः श्रीकलापं ११ । ४६ । ४१
वक्त्रोपपञ्चश्य यति १३ । ७० । ८५
भर्तुराशब्दुमगमसंभ ४ । ३ । २४
भवति व्यवस्थितमनो ९ । ४८ । ६१
भवादशामकृशविभा २ । २४ । ११
भविष्यतलीर्वकरस्य १ । ५६ । ६

स० स्त्र० पू०

भव्यजनानां विरचित ७ । ३२ । ४५
 भस्मरजःपरिकल्पित ७ । ३० । ४५
 भाबुसंनिहिततापवि ४ । ३९ । १७
 भामण्डलभयान्मन्ये १५ । ८ । ३२
 भामण्डलाक्ष्मीनिष्ठ्य १५ । ३७ । ३५
 भामण्डलेन वदनेन ३ । २६ । २०
 भावनीथभवनेषु संभ ४ । १७ । २५
 भाले विहारसेदेन ८ । २९ । ५३
 भास्त्रत्वधीपनिभधर्म ३ । २९ । २०
 भिजेन्द्रनीलमणिका- ३ । १४ । १७
 भूतनिकायशुभ्रात ७ । ४० । ४६
 भूतभाविभवद्वस्तु १५ । १३ । १३
 भूमूलकान्ताकेशसं ११ । ३० । ६३
 भूरिप्रभानिर्जितपुष्य १ । १ । १
 भूषारलथेगिरक्षिम ११ । ३३ । ६९
 मकरकेतुकलञ्चमुख ६ । ३५ । ४०
 ममां तमःप्रसरपक्ष ३ । १६ । १५
 मङ्गलभाननैमेल्यभा १२ । ३३ । ७५
 मज्जन्तीनां योषिताम ११ । २३ । ६०
 मणिभूषणावलिरहीप ९ । ४१ । ६०
 मत्तेज(भ)क्षतजोस्मि ७ । ४५ । ४६
 मदवैक्षणमन्मथव्य १४ । ४ । ८७
 मदिरोदकहृतपराम १० । ४ । ६२
 मधु पीयतेऽन्यवनि १० । १५ । ६३
 मधुरकृजितसूचित ६ । ३६ । ४०
 मधुरसतिशायं दधु ६ । ४२ । ४०
 मधुरेषदक्षां त्वके ६ । ४८ । ४१
 मध्यं दिनाक्षेत्रापो ६ । ३८ । ५२

स० स्त्र० पू०

मनो मनोभूरपि मान १ । ५३ । ६
 मनोरथानन्तरमेव १३ । ४८ । ८३
 मन्ये नेष्टयक्षमूर्मे ८ । ३६ । ५२
 मन्ये मधूनि निषि ३ । ४ । १६
 मयूरबहैः कृतकेशव १३ । २८ । ८९
 मरुतामनुगामिनां १४ । २५ । ८५
 महीतलावतरणका २ । ३४ । १३
 महीपतेरुपमरूप ३ । ८ । १०
 महीरेणुमहातोषनाद १२ । ४२ । ७६
 मा भूमरणा नरके १३ । १६ । ४०
 मायिका लक्ष्मवेद्य ४ । ४५ । २८
 मायरोधिनि पशोधरो ४ । ३७ । २७
 मार्जयन्वनसेचाश्रम ८ । २० । ५१
 मार्तण्डारिश्यामलस ७ । ३६ । ४५
 मिशुनेमिथो वदनपान १० । २५ । ६४
 मुकुरे कुरुक्षुद्रशाव ९ । ४४ । ६१
 मुक्षसंख्यतमक्षुर्य ४ । ५६ । २५
 मुक्षार्धलिखितं चित्रं १३ । ६३ । ७८
 मुखानि कुर्वलिता ५ । ४५ । ३४
 मुखेन्दुपक्षविमुखी ८ । ६५ । ५५
 मुनयो निरिकन्दराणु १४ । २३ । ८३
 मुनिगणसेव्या गुणा ७ । २ । ४८
 मुहुः परिहरेणान्य १५ । ५१ । ५५
 मुहुददत्तपद्मवाव ६ । ३० । ३९
 मुहुसुहुर्यचलकर्णचाम ५ । ५ । ३०
 मूर्खन्तरेण प्रतिक्षिप्य १ । ४८ । ५
 मूर्खी सुहुसुम्बितभूत १ । १० । २
 मूगनामिप्रलतिका ५ । ४२ । ६०

स० श्लो० पृ०

मृगारिपीठेन तमाळ ५ । ५८ । ३५
मृत्युजरायाः परम १३ । ६३ । ४५
मृदुसमीरचलालकर्त्तव्य ६ । ३७ । ४०
मृदुसमीरणयूग्णितविग्रह ६ । २३ । ३८
मोहोन्मुक्तप्रतिभव्यम् ७ । २३ । ४४
मोहोन्मुक्तावश्रय सदृक्ष ७ । २९ । ४५
मौक्तिकेन शुद्धिकान्ति ४ । १ । २४
मौलिरजस्तिसंबव्याचि ४ । ५७ । २९
मूलायन्ति यस्मिन्मु १३ । ६३ । ४५
यं वीक्ष्य विस्मयविष्य ३ । २७ । २०
यः कृपदेशपतितं ३ । ३० । २०
यः प्राणिनां जात्र च १३ । १४ । ८०
यत्पादपद्मयुग्मसतत ३ । २८ । २०
यत्र गम्भै गते भास्रि १२ । ६७ । ७८
यत्र देवधकारासौ १५ । ८२ । ३९
यत्र छीणो मध्यदे ११ । १५ । ६४
यत्र स्फटिकसोपान १५ । १६ । ३३
यत्राङ्गकारानविती १ । ४० । ५
यत्राञ्जुनीभिस्तुहिगाञ्जु १ । ३२ । ४
यत्रेन्दुपादैः सुरमन्दि १ । ५५ । ६९
यथा दानादयः सा १५ । २७ । ३४
यदविन्लदाकिकलि ९ । १४ । ५८
यदर्थचन्द्रापचितोत्तमा १ । ६१ । ७

स० श्लो० पृ०

यदाशया स्वलितमिदं ३ । १९ । ११
यदुपान्तिकेषु सरलाः ८ । २५ । ४४
यदुथोषितां विशद् १० । १० । ६३
यदूतामुत्तेषु त्रिदश ७ । ६ । ४२
यदेव सा मनसि स ३ । १७ । १३
यद्यासिनीलतिक्या ३ । ३ । १६
यद्यप्रभितिः शरदप्र १ । ४७ । ५
यमैकदृतेष्यनवाहनस्य १ । ५३ । ६
यशसेष पुष्पधनुषो १ । ३३ । ६०
यशोदयानन्दसमीद १ । ८१ । ९
यस्मिङ्गग्नेतरि यात्र १ । ६८ । ७
यस्मिलक्ष्मादभिला १३ । ४९ । ८३
यस्मिन्मुक्ते भर्तैरि स १ । ६३ । ७
यस्मिन्वेलद्वैजयन्ती ११ । १५ । ६८
यामियेषु सवये मही ४ । ११ । २५
युद्धमावकुम्भविभुक्तु १० । ४४ । ६६
युष्मत्पादक्षोदपातेन १५ । ६९ । ७०
यूना स्खलितगोद्रेण ८ । ३९ । ५२
येन विश्वहितहेतुमा ४ । ८ । २४
यै नाम हिंसा पर १३ । १५ । ८०
योषियावक्तव्यरीर ८ । ५४ । ५४
योक्तिसुखतुशारांशु १५ । ४४ । १५
इक्षेन लितः ऋवज्ञ १ । ८० । १

सं. स्तो. पृ०	सं. स्तो. पृ०
दक्षालक्ष्यं प्रोक्षसन्नी ११ । २७ । ६९	राजदार्शखरजामह ८ । ४६ । ५६
रजो मदजलासरिंबो १२ । १३ । ७४	राजमानमृगदूर्वमैन्द ४ । २४ । २६
रजुभिः संयतास्ते च १५ । ६२ । ९७	राजीषती निजमनो ३१ । ५४ । ७१
रणउक्षणन्मणिमयकहु २ । १६ । ११	राजा करव्यतिकरे ३ । ३ । १५
रणज्ञाणन्मणिमयकि २ । ५६ । १४	राज्यधिया तस्य तु ३३ । ४४ । ८३
रक्तकुण्डलयोः का १२ । ४ । ७२	राथाव्यधाभ्यासपरे १ । ३६ । ४
रक्तकेयूरनिष्ठघूतैः १२ । ३८ । ७६	रामा द्यामदिः ६ । ०१ । ५५
रक्तराजिकणमण्डलो ४ । ५१ । २८	रविरचनदनराजिष्ठ ६ । ३९ । ३६
रक्तसंसूतविद्वालकुक्षि ४ । ३८ । २७	रुषा वनान्तर्महिषाधि ५ । ३५ । ३३
रदिनो दिशां प्रियत ९ । ३५ । ६०	रेजतुक्षामरे चन्द्रका १२ । ११ । ७६
रमण्यप्रपाणिनिहिता १० । २४ । ६४	रेतुदेवागरस्थोषु य ११ । २१ । ६४
रमणीयतया न केव १४ । ३ । ८७	रेजे दलचम्पकचारु १ । ४३ । ५
रमणेषु तालपटहश १० । ६ । ६३	रोचिरीश्वररथोदता ५ । १४ । ४३
रमणो न यावदुरया ५ । ५५ । ६२	लक्ष्मीवद्धिः खण्डकु ११ । ३३ । ६८
रमभारामा कुरवकम ७ । ५० । ४७	लक्ष्मीवन्तं क्षत्रधर्मी ११ । ४७ । ७३
रमभाभिरामं सततं ८ । १० । ५०	लक्ष्यादेशः केशवः ११ । ११ । ६०
रम्याः दुराश्चाभिधया १ । २८ । ४	लसमानमीनसकरो १ । ४ । ५८
रम्यारामस्यायिनी १३ । २४ । ६८	लहरीहतप्रचितफेन ५ । ७ । ५८
रम्या जनानन्दकरी १ । ७८ । ८	झसं चकोरवयसाम ३ । ५ । १६
रविप्रस्तुतमःखोमशर ८ । १८ । ५२	झलहृहस्यामरपुच्छमा ५ । ४६ । ३४
रविरस्तम्भूधरश्चिरस ५ । ६ । ५७	वंशो यस्याशेषवंशा ११ । ४४ । ५०
रवैरेषः सानुपततयता ५ । ११ । ३३	वचोऽथवा प्रकृतिव ३ । ३३ । ११
राजकुलामगःप्रहर्षि ४ । ५ । ३४	वक्षदहिनिरहेष हा ४ । १२ । २५

स० श्लो० पृ०

वज्राभिवातादसरे १२ । ३७ । ८९
वर्षं विषते यदि जा १३ । ११ । ८०
वनमालया कलित ३ । २९ । ५६
वनमिह दृष्टा कुसुम ७ । ३ । ४३
विद्याज्ञनस्य मधुना १० । ९ । ६३
वनीपकानभिलषिते २ । २२ । ११
वनेचैर्वारिचैरेत्थ ५ । ४७ । ३४
वने वधूजनः पुण्यैः कृ ८ । ३४ । ५२
वन्दामहे पादसरोज १ । १३ । ३
वपुर्वनाली हरितोत्तरी १ । ३० । ४
वरणाः प्रसूननिकरा ७ । ३६ । ४४
वरश्चशुरसोरासीदय १२ । ४९ । ७६
वर्णप्रसूतं गृह्णन्थो शृ ८ । १६ । ५०
वक्ष्यते तपषा समं क १४ । १२ । ४८
वस्तुवराधिपतिसर्वं २ । १६ । ११
वस्तुवरां धारयतः स्त्र १ । ७१ । ८
वहति शैलसमन्दग ६ । ३४ । २९
वहन्महाधर्मरथस्य ने ५ । ६२ । ३५
वातायनादिरुदास्ये १२ । १७ । ७४
वामदक्षिणपुरोत्तुवति ४ । ४२ । ३७
वायुना विनयेनेव नो ८ । ६ । ४९
विकसरासस्य चारीर ५ । ६ । ३०
विततार्णवराज्जिमी १४ । ४२ । ११

स० श्लो० पृ०

वितन्वतां दानमनार ५ । ४४ । ३४
वितन्वतीमधरदलस्य २ । ३३ । १३
वितन्वतीर्विष्यति विरा २ । ३ । १०
वितन्वतोर्चिः शरदेव्रवि ५ । २९ । ३२
विद्यासरित्संगमपाव १३ । ७७ । ८६
विद्युम्माला दण्डोदाम ७ । ५ । ४३
विद्याय वेषान्हन्तिरा ९ । ५६ । ६३
विधीयतां किमेति तथा २ । ३१ । १०
विघ्नस्तवन्वं श्रुटिवाप्त १ । ७७ । ८
विनयवादपर्युद्धिक्ष ६ । ९ । ३७
विन्ध्यो गिरिस्तिष्ठति १२ । ३६ । ८१
विदाटितद्विषपतिरक २ । ४९ । १४
विभाव्य दुष्ट्रापमपा ५ । २६ । ३३
विमोगसारञ्जहतो हि १२ । ९ । ८०
विरती रतस्य सहस्रो १० । ३६ । ६५
विराजमानामृषभा १ । ३३ । ४
विलासवेशमोपमहेयक ५ । ३३ । ३१
विलोक्यन्यत्र कुत्तद्वेषे ३ । ४४ । ५
विलोक्लक्षोलकप्रहारे ३ । ३५ । ४
विकरुता वेतरच्च ५ । ५३ । ३४
विवाहमहकर्त्तव्ये १२ । ४० । ७६
विवाहमहमाज्जस्य १२ । १२ । ७२
विहार्यं प्रतिष्ठापु १३ । १ । ७२

स० श्ल० पृ०

विविधपुत्रिरजरेष्ठि १४ । ४४ । ५१
 विविधप्रयोगसुभर्ग १० । ३७ । ६५
 विश्वदचन्द्रहर्चः स्फु ६ । २९ । ३९
 विश्वनाथमभिषेकुमे ४ । २० । २५
 विष्णोर्हंसानेकदैल्यस्य ११ । ३४ । ५०
 विद्वरन्ती वसे कापि ८ । १३ । ५०
 विद्वाच सर्वानश्च रा १३ । ४२ । ८३
 वोह्य दिव्यजनसान ३ । ४ । ८४
 वृक्षैर्वैरान्ततिलकायि ७ । ५१ । ४८
 वृत्तं व्रजति न भर्ज ७ । १ । ४१
 वैत्तमध्यमासितं ४ । ३१ । २६
 वोक्तुमक्षमवपुविंभूषणं ४ । १० । २४
 व्यक्तागसः परिमलेन ३ । ९ । १७
 व्याघ्रतेन कूर्योर्भु ११ । ३४ । ७०
 अयोमलहुनभुवः श्र ४ । ४१ । २७
 मतिवः कुतमञ्चसंब्र १४ । ३५ । ९०
 नते मति श्रीमुनिषु १ । २० । ३
 शरदूलव्यपगतपञ्च ३ । २५ । ११
 क्षरीरकान्तिसंतान १२ । ३४ । ७५
 शशिनि कौसुमतला ६ । ३३ । ३९
 शशां च शाश्वं च म १३ । ५३ । ८४
 क्षमिति स वः शा १ । १६ । ३
 क्षर्व्वमारोपितं येन १२ । ६५ । ७८

स० श्ल० पृ०

विखण्डनां ताष्ठव ५ । ३३ । ३३
 विरसैव मा वहति १० । ४१ । ६६
 विवामिधो दधति प २ । ३६ । १२
 विवालिष्टकायः प ७ । ४४ । ४६
 शीतैः शीतैश्वन्दुना ११ । ३ । ६७
 शुक्रपक्षभवष्टवास ४ । १३ । २५
 शुभ्रैर्भसि नीरन्ध्रे १३ । १८ । ७४
 शूद्रयखान्ता उ वय ११ । ४ । ६७
 शून्ये यदीयारितुरे १ । ६८ । ८
 शौर्यैदायैश्वर्यधुर्माल ११ । २८ । ६९
 श्रमवारिविन्दुकणि १० । ३३ । ६५
 श्रमस्तेदाभसः शाश्वे ८ । ३५ । ५२
 श्रवणावत्सकमला १० । १४ । ६३
 श्रियं दलज्जलदहत २ । ५० । १४
 श्रीगन्धिलाङ्गो विष १३ । ६५ । ८५
 श्रीजिनस्य यशसा ४ । ५ । २४
 श्रीनाभिसूनोः पदव १ । १ । १
 श्रीनेत्रिनाथस्य जय १ । २२ । ३
 श्रीपार्श्वनाथः स जय १ । २३ । ३
 श्रीमन्विवाहे भवतः १२ । ४ । ७५
 श्रीवास्त्रपूज्यः स ज १ । १२ । २
 श्रीवीरनाथाय नमः १ । २४ । ३
 शुल्वा च तं ममेर १३ । ३२ । ४३

स० छो० प०

शुत्रा ततस्तपर १३ । ८३ । ८७
शुत्रा तमार्त्यनिमे १३ । ३ । ७५
शुत्रा वचस्तस्य स व १३ । ५ । ७९
श्रेमांसि दिश्यादभिन् १ । ४ । १
श्रोतुं यशः क्रान्तम् १ । ६७ । ७
संसारेऽस्मिज्ञामन् ११ । ५० । ५१
सकलगेव स वाक्षा ६ । १२ । ३७
सकलयिद्विनिष्ठन्धन् ६ । १६ । ३६
सकलो निशामशयि १० । ४० । ६५
सविष्टैतिकृष्णदण्डघ ६ । १० । ३५
स जलानि विलासि ८ । ६६ । ५५
स ददर्श जगत्रयं त १४ । ४५ । ९३
सदाचि रक्षमर्यैर्वशो ६ । ११ । ३७
सदा मदान्धैः प्रस ५ । ४२ । ३३
सद्गतरक्षाकरचारका १ । ५५ । ८
सद्गतराशिरिव भास्तु ३ । ४३ । २३
स निशाकरभास्तुरं १४ । ३४ । ९०
संदानवानपि सुगा १५ । ५५ । ७२
संध्यागमे तततमे ३ । १५ । १८
संसार्णवान्तविष्या १५ । ३० । ५४
सप्रसादमुखसुन्दर ४ । ३५ । २६
सभायामापतस्यस्य १५ । ४८ । ५६
समकाष्ठनलोष्टमनु ७ । ३३ । ४५

स० छो० प०

समप्रमुणसंपज्जं नेमि १२ । ६४ । ७८
समन्मध्ये प्रतितभु २ । ५ । १०
समाकृष्टा मुखामोद ८ । ३७ । ५२
समापृच्छ्य श्रीमान् १३ । ८४ । ८७
समायतप्रकटितपुच्छ २ । ४८ । १४
समीहया सह भवदि २ । १० । १०
समुच्छलत्कञ्जलको १ । ७४ । ८
समुद्रविजयसतस्तन ११ । ५८ । ७२
समुक्तस्तप्तशुतरदान २ । ४७ । १४
सम्बद्धान्तुर्वास १२ । २६ । ५४
संसूतं जलधैः क ४ । २५ । २७
स यथा पृथिवीसू १४ । ६ । ८७
सरसप्रभज्जनभुताप ७ । ३७ । ४५
सरसा सरसैः शब्दैः ८ । ७३ । ४८
सरखती पुष्यतमा १३ । ४० । ८३
सर्वविद्याधिनाथत्व १५ । ७ । १२
सर्ववेदिन्मध्यताद १५ । ४३ । ५५
सर्वासु दिश्मु विरचय १५ । ८५ । ११
सविदुः समीपमुपस ३ । ५ । ५७
सविष्टे विदधैऽस्य १४ । १६ । ८८
सविष्टैऽस्य शिलीन्ध्र १४ । ३६ । १०
स शुभ्रे वाहसी वि १२ । ९ । ५३
सहजाणुरीषविरिय ७ । ३४ । ४४

सं०	खो०	पू०	सं०	खो०	पू०
सहजारणयुतिसृतो	१। ४०। ६०		सुवर्णचर्णयुतिरसु	१। ११। ३	
सहस्रैव विधाय पु	१४। ३९। १०		सुव्यक्तिविक्रकमशो	१३। ५४। ८४	
सहस्रकणसंहङ्ग	१५। ३१। १४		सहस्रबुद्धरसमाजरा	५। ५४। २४	
सहासपुष्टिरीकास्यं	६। ४३। ५३		सूनायुद्धस्त्रमधिरा	१३। ४७। ८३	
सा कौमुदीव शशिनः	३। ३१। २०		सूर्योदयस समय	३। १२। १४	
साक्षादिष्व सराक्षा	८। ४२। ५३		सेव्यः सती तत्त्वलङ्घ	१३। २५। ८१	
सा भारती वो विभ	१। २५। ३		सोऽहं विमोहं परिहृ	१३। ७१। ८५	
स सर्वाङ्गं चन्दनेनो	११। ६। ६७		सौरभेण सफेनेव	८। १५। ५०	
सिद्धातपश्चं भनदेन	५। ७। ३०		सुतिकोबाहूः प	१२। २१। ७५	
सिद्धि प्रयात्मदिवीर्धं	३। ३४। १३		स्थगयद्विस्त्रनुव्यक्ति	१५। २४। १४	
स्तुकुटानकलोक्य द्व	१४। ४६। ११		स्यानस्यानकूलोदाम	१२। २२। ७४	
स्तुगदिश्चाध्ययौष्मा	१५। ४१। १५		स्थितिमर्पयत्कुचयुगं	१०। २१। ६४	
सुमनिधनः संनिहि	१। ४५। ५		स्नानोत्तीर्णप्रसीध	१३। ५४। ५७	
सुदृशो हियं द्विय य	१०। १७। ६३		स्नेहादित्यं भाष्माणं	११। ४४। ७०	
सुधामुजी शुविभिरे	३। ४५। १३		स्कुटाराजमानकरराजि	९। ३०। ६३	
सुभगेन्द्रधरुम्भु भासु	१४। ३८। १०		स्कुटीभवजवरसनीर	३। ४०। १३	
सुशूद्धयुगं चश्लनेत्रवाहं	१। ५२। ६		स्मृत्वा स्मृत्वा नेभि	११। ७। ६४	
सुमनोभिरपासितः	१४। १८। ८८		खकानितज्ञलमण्डल	१५। ४७। ३४	
सूमुखी शुभवदना	१२। ३९। ७६		स्वकालमन्तरेणापि	१५। १४। १३	
सूरतश्चमप्रभववारि	१०। १९। ६४		खगृहामप्रभलितं	१। ५३। ६१	
सूरकुमप्रसदसमूह	३। ४। १०		खच्छवारितललक्ष्यमू	४। ४९। २८	
सूरेश्वरं सरणसमा	२। २७। १२		स्वप्नान्तरैण हरिणा	३। ३६। २२	
सूरेषु यो यत्र विचि	५। १३। ३१		खफूरकुतउदलितविषा	२। ५७। १३	

स० श० प०

खमर्थमादेश इवाच १३ । ५५ । ८५
खर्णतोरणरजाना १२ । ३० । ७५
खल्पस्त्रुपतमप्राणि १५ । ११ । ९२
खस्तिकिमात्स्तिक १ । ७ । २
खैरे विहस सरसीषु ३ । २३ । १९
हरिकाधिष्ठितं निलं ८ । ९ । ५०
हर्षदग्धे यच्छता ते ११ । ३५ । ५०
हालापदूरीकृतक्षोप १ । ६४ । ८

स० श० प०

हासहेलाविलासस्य ८ । ३० । ५२
हिंसाक्षिमानं अनव १२ । १५ । ८०
हिमदीधितिः स्फुट ९ । ३१ । ५५
हुताशनं परिहृतधूम २ । ५५ । १५
हृतश्वसूनस्वर्वं पलि ८ । ४१ । ५३
हृतानि पश्चानि मदेन ५ । ४३ । १३
हृताम्भोजवनं दूरवि ८ । ४६ । ५३
हैलाविहारिचमरीशुरु ८ । ५३ । ४६

